

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY OSIEK**

- CZĘŚĆ TEKSTOWA -

- UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO-

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR.....
RADY GMINY OSIEK
Z DNIA.....

2019 r.

SPIS TREŚCI

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	6
PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE	6
ZESPÓŁ AUTORSKI	7
CEL, ZAKRES I METODY OPRACOWANIA	8
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	10
1.1. Ogólna charakterystyka gminy	10
1.2. Analiza porównawcza gminy, powiatu i województwa na podstawie wybranych cech 13	
1.3. Struktura użytkowania gruntów i przeznaczenie terenów	16
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	18
2.1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	18
2.2. Decyzje o warunkach zabudowy	19
2.3. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	20
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	21
3.1. Położenie fizyczno-geograficzne	21
3.2. Rzeźba terenu, budowa geologiczna i geomorfologia	21
3.3. Klimat	22
3.4. Gleby	22
3.5. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna	22
3.5.1. Rolnictwo	22
3.5.2. Leśnictwo	27
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	30
4.1. Ochrona zabytków	30
4.2. Rys historyczny	31
4.4. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków	35
4.5. Obiekty historyczne nie ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków	44
4.6. Stanowiska archeologiczne	44
4.7. Gminny Program Opieki nad zabytkami	46
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	50

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIENIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM	50
6.1. Potencjał demograficzny	50
6.2. Struktura wieku i płci	54
6.3. Ruch migracyjny	55
6.4. Rynek pracy.....	56
6.5. Gospodarka mieszkaniowa	58
6.6. Infrastruktura społeczna.....	59
6.6.1. Oświata	59
6.6.2. Opieka społeczna	60
6.6.3. Stan bezpieczeństwa	60
6.6.4. Działalność gospodarcza	60
6.6.5. Uwarunkowania w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami .	63
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	63
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	65
8.1. Analiza ekonomiczna	65
8.2. Analiza środowiskowa.....	67
8.3. Analiza społeczna.....	80
8.4. Prognozy demograficzne w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego	84
8.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	89
8.6. Chłonność położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej.....	93
8.7. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych	106
8.8. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę	108
8.9. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, oraz potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy	110
8.10. Analiza SWOT	113
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW.....	119
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	120
10.1. Obszary i obiekty chronione prawem	120

10.2. Rezerwat Zdrójno	121
10.3. Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy	121
10.4. Rezerwat Czapli Wierch.....	122
10.5. Rezerwat Jezioro Udzierz wraz z otuliną	123
10.6. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich	124
10.7. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB220009	124
10.8. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017	125
10.9. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH040022	126
10.10. Pomniki przyrody	127
10.11. Strefy ochronne ujęć wody.....	129
10.12. Stefa ochronna wód powierzchniowych	129
10.13. Stefa ochrony sanitarnej cmentarzy czynnych	129
11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	130
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	130
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	132
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO- ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	132
14.1. Komunikacja i transport	132
14.1.1. Drogi kołowe	132
14.2. Gospodarka wodno-ściekowa	135
14.2.1. Zaopatrzenie w wodę	135
14.2.2. Odprowadzanie ścieków	135
14.3. Elektroenergetyka.....	136
14.4. Gazownictwo	136
14.5. Ciepłownictwo.....	136
14.6. Gospodarka odpadami.....	136
15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	138
15.1.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	138
15.1.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości	140
15.1.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego	140
15.1.4. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	144

16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.....	146
--	-----

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

Pierwsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek przyjęto uchwałą Nr VI/46/2003 Rady Gminy Osiek z dnia 12 czerwca 2003 r. W zmieniającej się sytuacji społecznej i gospodarczej gminy zaistniała potrzeba aktualizacji treści zawartych w obowiązującym studium oraz wyznaczenia nowych kierunków rozwoju gminy. W tym celu Rada Gminy Osiek podjęła uchwałę Nr IV/13/2015 z dnia 10 lutego 2015 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek.

Sporządzeniu zmiany studium posłużyły informacje z obowiązującego dotychczas dokumentu, jednakże w wyniku zmiany uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych, zdecydowana większość danych została zaktualizowana. Wprowadzono nowe dane, jednocześnie wykorzystując informacje i statystyki z lat ubiegłych. Dostosowano również zapisy zmiany studium do obowiązujących przepisów prawa, co pozwoliło na trafne dokonanie oceny zmian badanych zjawisk we wskazanych przedziałach czasowych.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osiek została opracowana na podstawie:

- art. 18 ust. 2 pkt 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696, 1815);
- art. 9 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z 2019 r. poz. 60, 235, 730, 1009, 1524, 1696, 1716, 1815);
- uchwały Nr IV/13/2015 Rada Gminy Osiek z dnia 10 lutego 2015 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek.

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmiana studium opracowana przez:

ASPECTUS Sp. z o. o.

ul. Chełmińska 121, 86-300 Grudziądz

Zespół w składzie:

- główny projektant: mgr Rafał Łucki;
- asystent projektanta: inż. Janusz Piszewski;
- asystent prawny: mgr Agata Piszewska;
- arch. krajobrazu: inż. Rafał Młynek;
- problematyka ochrony środowiskowa: mgr inż. Joanna Burchardt;
- problematyka ochrony zabytków: mgr Ewa Buze.

CEL, ZAKRES I METODY OPRACOWANIA

Głównym celem opracowania zmiany Studium jest aktualizacja uwarunkowań i wyznaczenie aktualnych kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek. Pierwsze „Studium” gminy Osiek uchwalono w 2003 roku. Od tego czasu zmieniła się zarówno sytuacja społeczna i gospodarcza gminy, a także struktura przestrzenna tej jednostki administracyjnej. Aktualizacja i określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego polega na ustaleniu lokalnych zasad organizacji struktury przestrzennej gminy przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczenia infrastruktury technicznej i społecznej oraz uwzględnieniu podstawowych elementów sieci osadniczej.

Ustalenia studium winny być rozumiane jako świadome działanie władz gminy Osiek, zmierzające do optymalnego wykorzystania uwarunkowań przestrzennych gminy, w celu osiągnięcia wyznaczonych kierunków rozwoju. Generalną zasadą kształtowania i zagospodarowania przestrzeni gminy winny być reguły określające zrównoważony rozwój. Pojęcie to określa rozwój przestrzenny, gospodarczy, społeczny i kulturowy, który harmonizuje z uwarunkowaniami przyrodniczymi, ograniczając jednocześnie degradację przyrody i nie naruszając możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń.

Zakres przestrzenny zmiany studium obejmuje cały obszar gminy Osiek w jej granicach administracyjnych.

Pierwszym etapem opracowania była inwentaryzacja oraz aktualizacja uwarunkowań w zakresie środowiska przyrodniczego, kulturowego, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, sytuacji społeczno – demograficznej oraz infrastruktury technicznej. Następnie wyznaczono aktualne kierunki rozwoju przestrzennego gminy Osiek.

Na Studium składa się:

- tekst zmiany studium:
  - Załącznik Nr 1 - część tekstowa, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.
  - Załącznik Nr 2 - część tekstowa, kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- rysunek zmiany studium w skali 1:10 000:
  - Załącznik nr 1A - rysunek zmiany studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
  - Załącznik nr 2A - rysunek zmiany studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu zmiany studium, stanowiące załącznik nr 3;
- rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany studium, stanowiące załącznik nr 4.

Uchwaleniu nie podlegają:

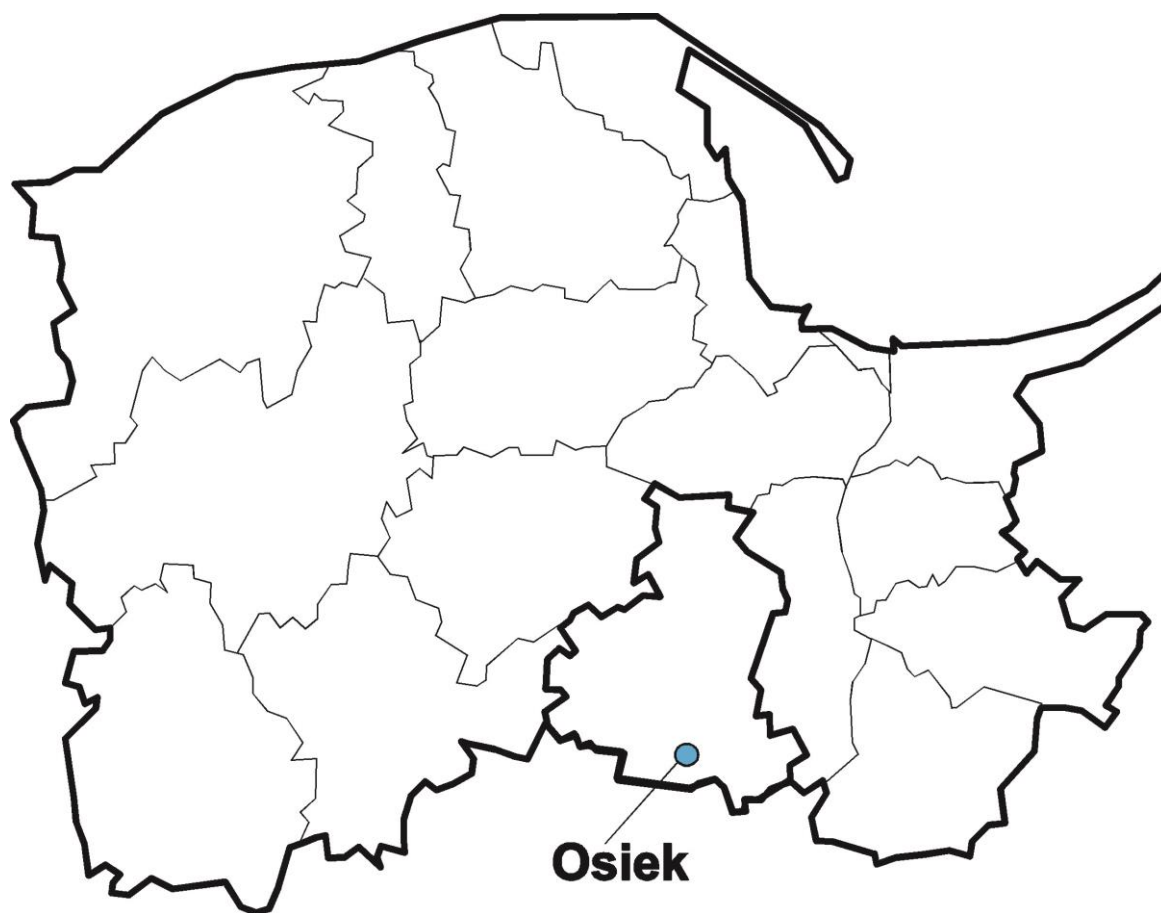
- opracowanie ekofizjograficzne do projektu zmiany studium;
- prognoza oddziaływania na środowisko do projektu zmiany studium;
- część formalno-prawna, dokumentująca tryb sporządzania i uchwalenia zmiany studium, określona w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina wiejska Osiek położona jest w południowej części województwa pomorskiego i stanowi jedną z trzynastu gmin powiatu starogardzkiego. W układzie administracyjnym województwa gmina ma peryferyjne położenie. Potwierdzeniem tej tezy jest zamieszczona poniżej mapa przedstawiająca podział administracyjny województwa pomorskiego. Według danych Urzędu Statystycznego z 2014 roku gminę zamieszkiwały 2502 osoby na obszarze 156,16 km².

Rysunek 1. Położenie gminy Osiek na tle województwa pomorskiego i powiatu Starogardzkiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Osiek sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi: od zachodu z gminą wiejską Śliwice (województwo kujawsko-pomorskie, powiat tucholski), od północnego zachodu z gminą wiejską Osieczna (województwo pomorskie, powiat starogardzki), od północy z gminą wiejską Lubichowo (województwo pomorskie, powiat starogardzki) oraz gminą wiejską Skórcz (województwo pomorskie, powiat starogardzki), od wschodu z gminą wiejską Smętowo Graniczne (województwo pomorskie, powiat starogardzki), od południa z gminą wiejską Osie (województwo kujawsko-pomorskie, powiat świecki) oraz z gminą wiejską Warlubie (województwo kujawsko-pomorskie, powiat świecki), od południowego wschodu z gminą miejsko-wiejską Nowe (województwo kujawsko-pomorskie, powiat świecki).

Rysunek 2. Położenie gminy Osiek na tle powiatu starogardzkiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Układ administracyjny gminy tworzy obszar wiejski podzielony na 12 sołectw. Do miejscowości, pełniących rolę wsi sołeckich zaliczono: Bukowiny, Cisowy, Jeżewnica, Karszanek, Kasparus, Lisówko, Markocin, Osiek, Radogoszcz, Skórzenno, Suchobrzeźnica, Wycinki.

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Osiek.

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Błędno	14
2.	Bukowiny	66
3.	Cisowy	26
4.	Dębia Góra	8
5.	Gajówka Frąca	6
6.	Głuche	111
7.	Grabowiec	4
8.	Jaszczerek	41
9.	Jaszczorz	48
10.	Jeżewnica	72
11.	Karszanek	206
12.	Kasparus	133
13.	Leśnictwo Cisowa Góra	4
14.	Leśnictwo Kałębnica	4
15.	Leśnictwo Karcznia	3
16.	Leśnictwo Kasparus	6
17.	Leśnictwo Komorze	3
18.	Lisówko	91
19.	Łuby	43
20.	Markocin	31
21.	Okarpiec	15
22.	Osiek	852
23.	Piecki	7
24.	Pieczyska	6
25.	Radogoszcz	80
26.	Recice	14
27.	Skórzenno	121
28.	Skrzynia	52

29.	Suchobrzeźnica	44
30.	Szłaga-Młyn	5
31.	Trzebiechowo	42
32.	Udzierz	87
33.	Wierzbiny	17
34.	Wycinki	187
35.	Wymysłowo	8
36.	Zdrójki	3
37.	Żurawki	1
ŁĄCZNIE		2461

*Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Osiek.
Wykaz ilościowy mieszkańców, stan na dzień 31.12.2014 r.*

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli na koniec roku 2014 gminę Osiek zamieszkiwało łącznie 2461 osób. Najliczniejszą miejscowością był Osiek, którego populacja stanowiła około 34,62% ludności w gminie. Najmniej osób zamieszkiwało miejscowość Żurawki tj. jedna osoba.

1.2. Analiza porównawcza gminy, powiatu i województwa na podstawie wybranych cech

W niniejszym podrozdziale przeprowadzono analizę porównawczą gminy Osiek z powiatem starogardzkim i województwem pomorskim. W celu porównania wykorzystano dane z Głównego Urzędu Statystycznego, takie jak:

- gęstość zaludnienia wyrażoną w liczbie osób przypadających na dany kilometr kwadratowy powierzchni;
- procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym;
- odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej;
- zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca;
- średnią powierzchnię użytkową mieszkania.

Tabela 2. Gmina Osiek na tle powiatu i województwa.

L.p.	Główne wskaźniki	województwo pomorskie	powiat starogardzki	gmina Osiek
1	Powierzchnia ogółem w km ²	18310,34	1345,34	156,16
2	Ludność	2 302 077	127297	2 502
3	Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)	126,0	95	16
4	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w %	19,5	21,2	17,8
5	Ludność w wieku produkcyjnym w %	62,8	63,5	63,0
6	Ludność w wieku poprodukcyjnym w %	17,7	15,4	19,2
7	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności ¹	93,1	86,9	29,8
8	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności ²	77,9	58,8	25,7
9	Korzystający z gazu w % ogółu ludności ³	49,2	31,5	0
10	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³⁽⁴⁾	32,0	25,9	11,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2014 r.

Gmina Osiek z powierzchnią wynoszącą 156,16km² stanowi 0,853% powierzchni województwa pomorskiego. W roku 2014 ludność gminy wyniosła 2 502osoby. Reasumując gmina Osiek prezentuje się:

- niekorzystnie pod względem gęstości zaludnienia zarówno na tle powiatu starogardzkiego jak i na tle województwa;
- korzystnie pod względem udziału procentowego osób w wieku produkcyjnym na tle województwa pomorskiego;
- niekorzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z instalacji wodociągowej na tle powiatu starogardzkiego i niekorzystnie na tle województwa;
- niekorzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z instalacji kanalizacji sanitarnej zarówno na tle powiatu starogardzkiego jak i na tle województwa;
- niekorzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z gazu na tle powiatu starogardzkiego i niekorzystnie na tle województwa;
- ponadto zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca było niższe od średniej powiatowej i od średniej wojewódzkiej.

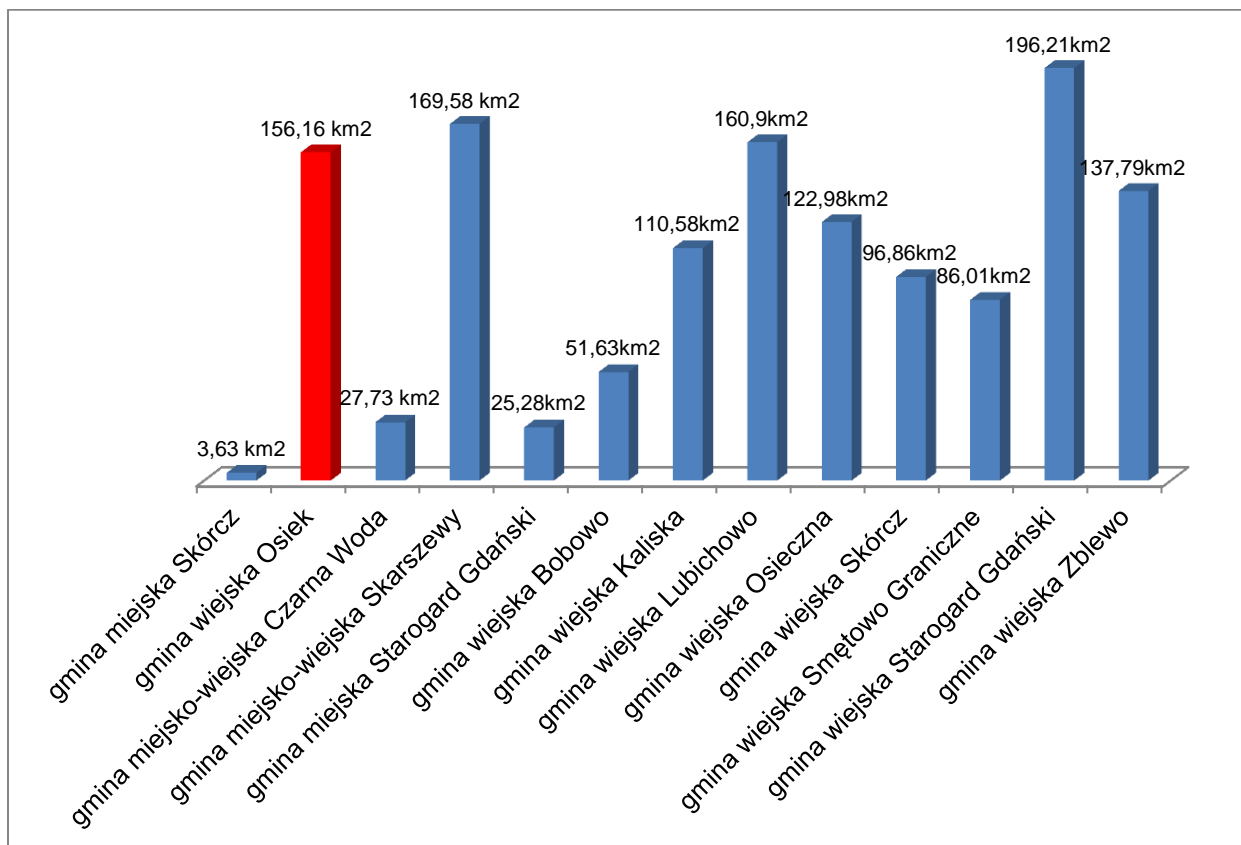
¹ Dane na rok 2013.

² Dane na rok 2013.

³ Dane na rok 2013.

⁴ Dane na rok 2013.

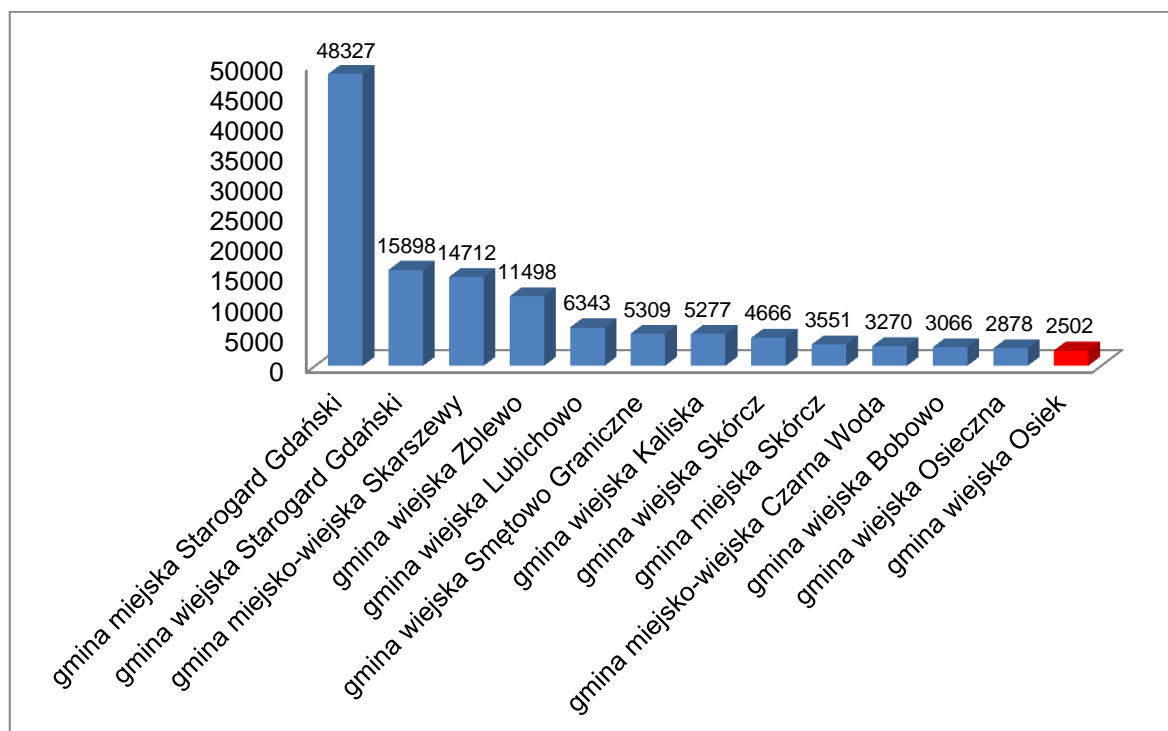
Wykres 1. Powierzchnia gmin położonych w powiecie starogardzkim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2014 r.

Gmina Osiek zajmuje obszar 156,16 km², co lokuje ją na czwartym miejscu wśród gmin powiatu starogardzkiego. Pod względem zajmowanej powierzchni największą jednostką administracyjną jest gmina wiejska Starogard Gdański, zaś najmniejszą gmina miejska Skórcz.

Wykres 2. Liczba ludności w gminach położonych w powiecie starogardzkim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Stan na 2014 r.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2014 gmina Osiek zamieszkała była przez 2 502 osoby. Pod względem liczby ludności gmina Osiek zajmuje ostatnie miejsce wśród gmin powiatu starogardzkiego. W 2014 roku najwięcej osób zamieszkiwało gminę miejską Starogard Gdański.

1.3. Struktura użytkowania gruntów i przeznaczenie terenów

W poniższych tabelach i na wykresach przedstawiono strukturę użytkowania gruntów w gminie Osiek.

Tabela 3. Ogólna struktura użytkowania gruntów w gminie Osiek.

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha
użytki rolne	2 499
grunty leśne oraz zadrzewione zakrzewione	11 554
pozostałe grunty	1 563
RAZEM	15 616

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim; stan na 02.07.2015 r.

W strukturze użytkowania gruntów największą grupą są grunty leśne oraz zadrzewione zakrzewione, stanowiące 73,99% ogółu. Najmniej jest pozostałych gruntów, których łączna powierzchnia stanowi 10% ogółu.

Tabela 4. Szczegółowa struktura użytkowania gruntów w gminie Osiek.

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha
Użytki rolne, w tym:	
- grunty orne	1336
- sady	15
- łąki trwałe	867
- pastwiska trwałe	180
- grunty rolne zabudowane	65
- grunty pod rowami	36
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	
- lasy	11 533
- grunty zadrzewione i zakrzewione	21
Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	
- tereny mieszkaniowe	54
- tereny przemysłowe	0
- inne tereny zabudowane	14
- zurbanizowane tereny niezabudowane	15
- tereny rekreacji i wypoczynku	4
- drogi	203
- tereny kolejowe	0
- użytki kopalne	0
Grunty pod wodami, w tym:	
- wody powierzchniowe płynące	1018
- wody powierzchniowe stojące	80
Nieużytki	175
Użytki ekologiczne	0
Tereny różne	0
Razem	15616

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim; stan na 02.07.2015 r.

W strukturze użytków rolnych najwięcej jest gruntów ornych – 53,46%, lasy stanowią większość gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych – 99,82%, zaś w grupie gruntów zabudowanych i zurbanizowanych najwięcej jest dróg – 70%.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

2.1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy Osiek obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Uchwała Nr X/55/2011 Rady Gminy Osiek z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Osiek (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 6 lutego 2012 r. poz. 508).
2. Uchwała Nr XXXVII/207/2010 Rady Gminy Osiek z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Wycinki w gminie Osiek (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 1 z dnia 4 stycznia 2011 r. poz. 1).
3. Uchwała Nr XIII/78/2012 Rady Gminy Osiek z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Wycinki w gminie Osiek (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 12 lipca 2012 r. poz. 2420).
4. Uchwała Nr IX/65/2003 Rady Gminy Osiek z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego fragmentów gminy Osiek (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 25 z dnia 3 marca 2004 r. poz. 546).
5. Uchwała Nr XXXII/163/98 Rady Gminy Osiek z dnia 27 lutego 1998 r. w sprawie zmian do miejscowego szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Osiek – dot. wsi Osiek, dz. 699/1 i dz. 699/14 oraz do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek – dot. wsi Radogoszcz, dz. 164/16 (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Gd. Nr 48, poz. 176 z dnia 7 sierpnia 1999 r.).
6. Uchwała Nr VII/48/99 Rady Gminy Osiek z dnia 29 marca 1999 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek – dot. fragmentu wsi Radogoszcz – dz. geod. 94/15, 94/11, 94/12, 94/17, 94/19, 94/20, 94/3, 94/4, 94/16, 94/7, 94/8, część dz. 94/9 i cz. dz. 94/2 (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 36 z dnia 19 kwietnia 1999 r. poz. 147).

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują nieco ponad 3% obszaru gminy (około 520 ha).

2.2. Decyzje o warunkach zabudowy

Decyzje o warunkach zabudowy wywierają znaczący wpływ na kształtowanie ładu przestrzennego. W poniższej tabeli przedstawiono rozkład wydawanych decyzji na terenie gminy Osiek w latach 2010 – 2014, wyszczególniając jakiego rodzaju zabudowy dotyczyły.

Tabela 5. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2014.

Rodzaj zabudowy	2010	2011	2012	2013	2014
Zabudowa mieszkaniowa	25	32	21	40	18
Zabudowa letniskowa	13	7	8	8	17
Zabudowa usługowa, produkcyjna/magazynowa	2	2	2	0	0
Infrastruktura	0	4	2	0	2
Inne	3	2	4	0	1
Razem	43	47	37	48	38

Źródło: Materiały własne gminy.

W okresie 2010-2014 w gminie Osiek wydano łącznie 212 decyzji o warunkach zabudowy, średnio w skali roku wydawano 42 decyzje. Największy wzrost w stosunku do roku poprzedniego nastąpił w 2013 roku (o 11 decyzji). W analizowanym okresie najwięcej decyzji dotyczyło zabudowy mieszkaniowej. Na drugim miejscu uplasowały się decyzje dotyczące zabudowy letniskowej, co należy uznać za odpowiadające istniejącym uwarunkowaniom gminy, sprzyjającym rozwojowi tego typu zabudowy (korzystne uwarunkowania przyrodnicze tj. duża ilość jezior, lasów).

Tabela 6. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2010-2014 z podziałem na poszczególne miejscowości.

Miejscowość	2014	2013	2012	2011	2010	RAZEM
Głucho	2	3	4	2	1	12
Radogoszcz	8	3	4	1	5	21
Jaszczesz	1	8	1	1	4	15
Osiek	5	1	2	10	14	32
Trzebiechowo	4	1	5	2	2	14
Skrzynia	6	2	-	1	2	11
Markocin	1	-	-	4	1	6
Bukowiny	3	3	1	2	3	12
Okarpiec	1	-	-	2	-	3
Wycinki	1	1	1	-	1	4

Kasparus	1	-	3	8	1	13
Jeżewnica	1	-	-	1	1	3
Karszanek	1	2	2	4	4	13
Jaszczerek	1	-	-	-	-	1
Wierzbiny	-	1	2	1	-	4
Lisówko		13	1	2	1	17
Skórzemno	2	6	6	2	1	17
Dębia Góra		1				1
Cisowy		1	1			2
Łuby		1		2		3
Suchobrzeźnica			2	1	2	5
Udzierz			1			1
Wymysłowo			1			1
Recice				1		1
RAZEM	38	47	37	47	43	212

Źródło: Materiały własne gminy.

Zdecydowanie najwyższą ilość wydanych decyzji w ostatnich pięciu latach dotyczyła miejscowości Osiek (32 decyzje). Dużym zainteresowaniem wśród składających wnioski cieszyły się również miejscowości Radogoszcz, Lisówko i Skórzemno. W okresie analizowanych lat wydano zaledwie 3 decyzje odmowne.

2.3. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

W poniższej tabeli zestawiono decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane w latach 2010 – 2014.

Tabela 7. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane w latach 2010– 2014.

L.p.	Rok	Liczba wydanych decyzji ogółem
1.	2010	5
2.	2011	4
3.	2012	2
4.	2013	4
5.	2014	6

Źródło: Materiały własne gminy.

W latach 2010 – 2014 na terenie gminy Osiek wydano 21 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Przeciętnie wydawano 4 decyzje rocznie.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Osiek to gmina wiejska położona w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie starogardzkim. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego Osiek położony jest w obrębie prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowo bałtyckiego, makroregionu Pojezierza Wschodnio- Pomorskiego, mezoregionu fizyczno-geograficznego Bory Tucholskie.

3.2. Rzeźba terenu, budowa geologiczna i geomorfologia

Osiek położony jest w obrębie Borów Tucholskich, jedynie niewielkie fragmenty wschodniej części gminy stanowią płaty wysoczyzny dennomorenowej należące do Pojezierza Starogardzkiego. Na terenie gminy dominuje powierzchniowy typ środowiska przyrodniczego - pojeziernego sandrowego. Osiek usytuowany jest w zlewni Wdy będącej lewym dopływem dolnej Wisły.

Geomorfologicznie jest to obszar równiny sandrowej, zwanej sandrem Wdy. Jedynie na zachód od wsi Bukowiny występuje wysoczyzna morenowa. Występują tu rynny jeziorne, wytopiska i obniżenia dolinowe. Teren gminy charakteryzuje się urozmaiconym krajobrazem. Został on ukształtowany podczas ostatniej epoki lodowcowej, zwanej zlodowaceniem bałtyckim (ok.15 tys. lat p.n.e.). Wówczas to lodowiec nasunął się z okolic dzisiejszej Skandynawii, przywlekając i osadzając na terenie Pomorza olbrzymie ilości materiału skalnego w postaci głazów narzutowych, żwirów i glin zwałowych. W skład kompleksu wchodzi najczęściej gliny zwałowe z jednym lub dwoma przewarstwieniami piaszczystymi (pospółki), co świadczy o wieloletniej oscylacji lądolodu. Gliny zwałowe zalegają na ogółw spągu sandru i tylko na nieznacznych powierzchniach stanowią utwory powierzchniowe. Miąższość osadów sandrowych jest znaczna od kilku do kilkunastu metrów z uwagi na nakładanie się na siebie faz akumulacji.

Bory Tucholskie stanowią rozległe pola sandrowe, częściowo wykształcone w postaci poziomów terasowych, zbudowane głównie z piasków warstwowanych, czasem przewarstwionych utworami gliniastymi. Deniwelacje w obrębie równiny są niewielkie, powierzchnia terenu układa się na wysokości od ok. 90 do ok. 110 m n.p.m. Ukształtowanie

powierzchni równinnych sandrów urozmaicają rynny subglacjalne, doliny rzeczne i liczne wytopiska. Wschodnia wysoczyznowa część gminy zbudowana jest głównie z utworów plejstoceńskich gliny zwałowej i piasków gliniastych.

Górny odcinek dorzecza Wdy jest usytuowany w obrębie Pojezierza Kaszubskiego, na południowych zboczach wału moren czołowych, ukształtowanych pod wpływem procesów związanych głównie z ostatnim zlodowaceniem epoki plejstocenu, oraz z późniejszymi przekształceniami. Powierzchnię dorzecza stanowią głównie przepuszczalne, piaszczyste i żwirowe utwory sandrowe, pokrywające warstwą o zróżnicowanej grubości głębsze utwory ilaste i gliny moreny dennej starszego zlodowacenia. Dolinę rzeki Wdy utworzyły wody topniejącego lodowca, spływające w kierunku południowo-wschodnim, ku pradolinie toruńsko - eberswaldzkiej. Charakterystyczne elementy terenowe tej zlewni, to zalesione sandry oraz liczne ciek i jeziora - rynnowe i wytopiskowe.

3.3. Klimat

Klimat w rejonie gminy Osiek ma charakter przejściowy między klimatem pojezierzy (chłodniejszym, o większej liczbie opadów) a klimatem terenów równinnych rozciągających się na południe. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (18°), najchłodniejszym luty (-3°). Sumy opadów rocznych wynoszą 500-560 mm. Największe opady występują w miesiącach letnich. Rozkład głównych kierunków wiatrów jest zdominowany przez wiatry z sektora zachodniego (SW, W i NW) - prawie 45% występowań.

3.4. Gleby

Tereny moreny falistej na obszarze gminy zbudowane są przede wszystkim z glin tworzących gleby brunatne właściwe, piasków gliniastych i glin tworzących strukturę gleb brunatnych wylugowanych i kwaśnych oraz piasków gliniastych tworzących gleby bielicowe. Wśród glebwytworzonych z piasków luźnych i piasków gliniastych na rozciągającej się równinie sandrowej przeważają gleby brunatne wylugowane, kwaśne i gleby bielicowe. W morfologii dolin rzecznych przeważają utwory zbudowane z torfów oraz utworów mułowo-torfowych, które tworzą gleby torfowe i murszowe.

3.5. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

3.5.1. Rolnictwo

Ubóstwo podłoża i powierzchniowa dominacja zbiorowisk leśnych sprawiają, że uprawy rolne zajmują niewielką część gminy Osiek. Tworzą one często niewielkie

śródleśne enklawy. Większe powierzchnie występują jedynie w otoczeniu Jez. Kałëbie (wsie Osiek – Karszanek).

W oparciu o dane pozyskane z Powszechnego Spisu Rolnego przedstawiono poniżej analizę przemian zachodzących w rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenie gminy Osiek. W celu dokonania jak najpełniejszej charakterystyki rolnej gminy wykorzystano aktualnie dostępne dane statystyczne z roku 2010.

Tabela 8. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w gminie Osiek.

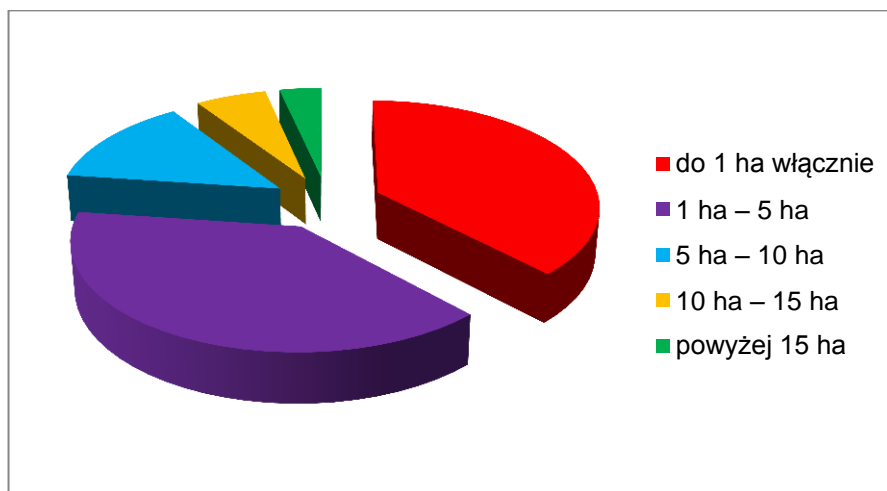
Wielkość gospodarstw	Liczba gospodarstw
do 1 ha włącznie	174
1 ha – 5 ha	180
5 ha – 10 ha	62
10 ha – 15 ha	27
powyżej 15 ha	16

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Jak wynika z danych pozyskanych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, w gminie Osiek funkcjonowało 459 gospodarstw rolnych. Przeważającą część ogółu stanowiły gospodarstwa o powierzchni od 1 ha do 5 ha. Niemniejszy udział w całkowitej liczbie miały gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha – 16 gospodarstw.

Udział procentowy poszczególnych gospodarstw według klas wielkościowych przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 3. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w gminie Osiek.

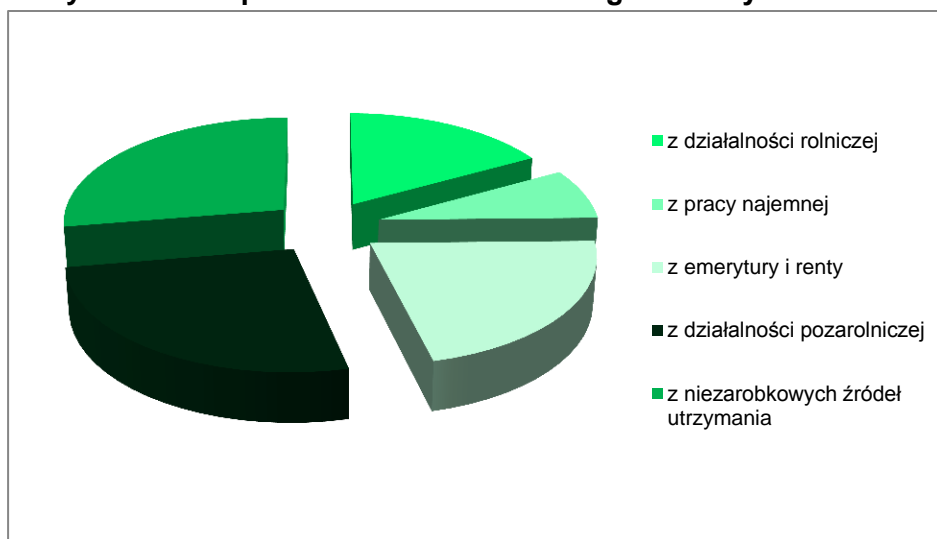
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r.

Tabela 9. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów.

Rodzaj dochodów	Liczba gospodarstw
z działalności rolniczej	273
z pracy najemnej	124
z emerytury i renty	347
z działalności pozarolniczej	420
z niezarobkowych źródeł utrzymania	444

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Wykres 4. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r.

W wyniku analizy struktury dochodów gospodarstw rolnych stwierdzono, że najwięcej gospodarstw utrzymywało się z niezarobkowych źródeł utrzymania – 28%. Kolejne miejsca zajmują gospodarstwa utrzymujące się z działalności pozarolniczej – 26%. Najmniejszy odsetek stanowią gospodarstwa utrzymujące się z pracy najemnej.

Tabela 10. Kierunki produkcji roślinnej w gminie.

Kierunki produkcji roślinnej	Powierzchnia zasiewów w ha
zboża razem	601,17
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	587,77
pszenica ozima	29,15
pszenica jara	1,60
żyto	270,80
jęczmień ozimy	10,37
jęczmień jary	27,84
owies	35,40
pszenżyto ozime	100,32
pszenżyto jare	22,25
mieszanki zbożowe ozime	9,22
mieszanki zbożowe jare	80,82
kukurydza na ziarno	13,40
ziemniaki	32,06
uprawy przemysłowe	21,04
buraki cukrowe	5,25
rzepak i rzepik razem	14,22

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Najpopularniejszą uprawą w gminie są zboża. Najmniejsza powierzchnia dotyczy pszenicy jarej.

Tabela 11. Kierunki produkcji zwierzęcej w gminie.

Kierunki produkcji zwierzęcej	Liczba gospodarstw	Liczba sztuk
Bydło razem	88	524
Bydło krowy	66	205
Trzoda chlewna razem	52	2586
Trzoda chlewna lochy	27	220
Konie	23	61
Drób ogółem razem	104	3572
Drób ogółem drób kurzy	102	2849

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Spośród wszystkich gospodarstw rolnych w gminie, najczęściej zajmowało się hodowlą drobiu – 22,51%. Wynik ten znalazł odzwierciedlenie w dużej liczbie sztuk. Najmniej gospodarstw zajmowało się hodowlą koni – jedynie 23, co stanowiło 4,98% wszystkich gospodarstw w gminie.

Gospodarstwa na terenie gminy są w dosyć dobrym stopniu wyposażone w budynki, maszyny i urządzenia służące prowadzeniu działalności rolniczej. Szczegółowe informacje zawierają zestawienia poniżej.

Tabela 12. Wyposażenie gospodarstw w gminie.

Rodzaj maszyn, urządzeń	Liczba wyposażenia (maszyn, urządzeń - sztuki)
Liczba gospodarstw posiadających ciągniki	124
Liczba ciągników w gospodarstwach rolnych	157

Źródło: Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie Osiek w ciągnik wyposażonych było 124 gospodarstw, natomiast łączna liczba ciągników wynosiła 157.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r., średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy Osiek wynosi 5,2931 ha.

3.5.2. Leśnictwo

Lasy objęte są ochroną na podstawie Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2129 z późn. zm.) oraz Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161).

Lasy na terenie gminy Osiek zajmują około 11 551,5 ha. Ekosystemy leśne gminy reprezentowane są przez:

- żyzne lasy dębowo-grabowe (grądy),
- ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe,
- lasy łąkowe,
- bory świeże i suche,
- bory i brzeziny bagienne,
- olsy i zarośla wierzbowe,
- porolne i rekultywacyjne nasadzenia drzew.

Powierzchniowo na terenie gminy dominują bory świeże i suche. Żyzne lasy dębowo-grabowe występują niewielkimi kompleksami na zboczach dolin zajętych przez cieki i jeziora. Wśród zbiorowisk grądowych na obszarze gminy występują nizinne lasy dębowo-grabowe (wschodni brzeg Jez. Czarnego i okolice leśniczówki Cisowa Góra) i grąd subkontynentalny (zbocza doliny Wdy i Brzezianka). Drzewostany lasów dębowo-grabowych budują przede wszystkim dęby a domieszkowo lipy drobnolistne. W skład niższego piętra drzew wchodzi głównie grab. Występują również: klon, jawor, olsza czarna, jesion, wiąz górski, brzozy, świerk, sosna i osika. Silnie rozwinięta jest warstwa krzewów. Charakterystyczne jest także bogate runo. Leśne zbiorowiska grądowe gminy Osiek są silnie zniekształcone w wyniku gospodarki leśnej, często ze znaczną domieszką sosny w drzewostanie. Ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe - lasy bukowe występują niemal wyłącznie we wschodniej części gminy, na obszarach morenowych. Natomiast lasy bukowo-dębowe są rozproszone na obszarze całej gminy, często rozwijają się w pobliżu jezior i torfowisk. Oba zespoły występują na siedliskach uboższych i bardziej zakwaszonych niż grądy i żyzne buczyny, najczęściej na glebach rdzawych bielcowych, brunatnych kwaśnych i brunatnych bielcowanych. W drzewostanie kwaśnych buczyn dominuje buk ze słabo rozwiniętym runem, towarzyszą mu klon zwyczajny, jawor i sosna. W lasach bukowo-dębowych oprócz buka występuje także dąb szypułkowy i bezszypułkowy oraz sosna z bardziej urozmaiconym podrostem i runem. Oba zbiorowiska zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię, w środkowej i zachodniej części gminy ustępują świeżym i suchym borom sosnowym. Stan zachowania tych zbiorowisk jest z reguły zły, co spowodowane jest naturalnym ubóstwem podłoża i preferowaniem sosny w drzewostanie. Najlepiej zachowany jest płat buczyny w pobliżu leśniczówki Cisowa Góra, oraz miejscowości Cisowy, a lasów dębowo-bukowych na zachód od Jez. Czarnego. Lasy łąkowe

występują wyłącznie w dnach dolin, wzdłuż Wdy i Brzezianka, w zachodniej części gminy. Ich drzewostan buduje olsza czarna oraz domieszkowo świerk, w podroście obserwuje się bogatą warstwę krzewów z kruszyną pospolitą, bzem czarnym i czeremchą. Najlepiej zachowane płaty występują nad rzeką Brzezianek, w obrębie rezerwatu „Zdrójno”. Przy większym udziale świerka gatunki lasów łęgowych ustępują a wzrasta udział składników borowych. Siedliska lasów łęgowych zostały w większości wylesione i zajęte przez użytki zielone. Bory świeże i suche dominują powierzchniowo wśród zbiorowisk leśnych gminy Osiek. Występują głównie na glebach mineralnych na sandrze. Zasobność i wilgotność podłoża decyduje o rozwoju jednego z dwóch zbiorowisk suboceanicznego boru świeżego lub śródlądowego boru suchego. Drzewostany borów buduje głównie sosna, czasem z domieszką brzozy, w podszycie występuje niekiedy kruszyna pospolita, jarzębina, dąb szypułkowy oraz jałowiec. Różnice między oboma zespołami zaznaczają się w runie. Runo zasobniejszych borów świeżych złożone jest przede wszystkim z borówki czernicy i borówki brusznicy, śmiałka pogiętego i wrzosu, a suchych z porostów i mchów. Stan zachowania borów jest zły. Wiele ich płątów porasta grunty porolne (naturalnych zespołów się prawie nie spotyka). Bory i brzeziny bagienne występują rzadko na obszarze gminy Osiek, na terenach o płytkim i bardzo płytkim poziomie wód gruntowych. Ich siedliska są w znacznym stopniu przekształcone wyniku osuszających prac melioracyjnych. W skład drzewostanów borów wchodzi sosna i brzozy – brodawkowata i omszona oraz świerk. Odwrotne proporce mają miejsce w brzezinach. Oba zbiorowiska najczęściej współwystępują z torfowiskami. Do najlepiej zachowanych należą płaty: we wschodniej części gminy pomiędzy Jez. Czarnym i wschodnią granicą gminy; Lisie Błotko Duże; wokół bezimiennego oczka, ok. 1 km na W od Jez. Głuchego; między N i S częścią jez. Czarnego i w pobliżu Suchobrzeźnicy. Olsy i zarośla wierzbowe występują rzadko i na małych powierzchniach nad jeziorami i oczkami wodnymi. Drzewostan buduje olsza czarna z domieszkami brzozy. Niższą warstwę tworzy podrost tych drzew, a także wierzby i kruszyna. W składzie runa tylko na niewielkich powierzchniach występuje charakterystyczny zestaw gatunków, na pozostałych runo budowane jest przez gatunki obce siedliskowo. Najlepiej zachowane płaty olsu położone są przy wschodnim brzegu Jez. Czarnego, koło leśniczówki Cisowa Góra, wzdłuż brzegu jez. Brzezianek i nad oczkiem wodnym w miejscowości Wierzbina. Większość zbiorowisk olsowych jest przekształcona antropogenicznie. Najczęściej drzewa są wycinane, a tereny uprzednio przez nie zajmowane osuszane i zamieniane w łąki i pastwiska. Nieco lepiej zachowane są zbiorowiska zarośli wierzbowych, które współwystępują z olsami w dolinach rzecznych i wzdłuż brzegów jezior. Zarośla wierzbowe budują dwa gatunki wierzb - *Salix cinerea* i *pentandra* z domieszkami kruszyny i brzozy. W skład runa wchodzi głównie gatunki łąkowe, szuwarowe i olsowe. Najlepiej wykształcone zbiorowiska tego typu występują wokół Jez. Udierz. Porolne nasadzenia drzew zajmują znaczne powierzchnie.

Wyróżniają się jednakowym wiekiem drzewostanu, brakiem podszytu, miejscami słabo rozwiniętym runem i regularnym często zwartym rozmieszczeniem drzew. Gatunkami, które tworzą nasadzenia porolne są zwykle sosny rzadziej świerk i brzozy. Biocenotyczna wartość monokultur jest dość ograniczona, duże znaczenie posiada za to jako urozmaicenie krajobrazowe i ostoja dla fauny. Ich płaty występują w pobliżu wsi Wierzbiny, Okarpiec i Kasparus. Zbiorowiska leśne pełnią istotne funkcje fizjotaktyczne, ekologiczne i krajobrazowe.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Ochrona zabytków

Ochronie prawnej podlegają zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru bądź struktury przestrzennej o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Zabytek - według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 z późn. zm.) to rzecz (nieruchomość, np. budynek, cmentarz lub krajobraz kulturowy albo rzecz ruchoma, np. dzieło sztuki użytkowej, obraz, rzeźba, znalezisko archeologiczne) lub zespół rzeczy, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością i stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a które powinny być zachowane ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową i historyczną.

Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki i kultury materialnej, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Formami ochrony prawnej zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Obecnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego.

4.2. Rys historyczny

Gmina Osiek stanowi jedną z gmin wchodzących w skład powiatu starogardzkiego, położoną w południowej części województwa pomorskiego.

Od I/II w. przez Osiek przebiegała prawdopodobnie główna odnoga szlaku bursztynowego (odcinek Świecie – Pruszcz Gdański). W wyniku wielkiej „wędrówki ludów” w V w. szlak przestał istnieć jako droga handlowa. W okresie wczesnośredniowiecznym tereny gminy obejmowała pierwotna puszcza. Osadnictwo miało w tych czasach przeważnie charakter tymczasowy. Były to zapewne osady myśliwych, bartników czy smolarzy. W 997 roku, jak głosi tradycja, w gródkiem obronnym w Osieku zatrzymał się św. Wojciech w czasie podróży misyjnej do Prus. W XIII w. przez Osiek prowadziła droga handlowa zwana "drogą księcia Grzymisława".

W XII w. na terenie Pomorza Wschodniego wykształciła się lokalna dynastia książęca, której przedstawiciele rządili nim – początkowo jako namiestnicy książąt polskich – do 1295 r. Pod koniec XII w. ziemie lubiszewska i świecka należały do księcia Grzymisława. Mściwój I, który w początkach XIII w. władał już całym księstwem Wschodniopomorskim, podzielił je pomiędzy czterech synów. Dzielnica lubiszewska (ze stolicą w Lubiszewie tczewskim) przypadła, po śmierci brata Warcisława, księciu Samborowi II. Dążenia jego starszego brata Świętopełka II do ponownego zjednoczenia całego Pomorza Wschodniego doprowadziły do walk z pozostałymi braćmi – Samborem i Raciborem. Sambor, który wielokrotnie musiał uchodzić ze swojego księstwa, zawarł przymierze z Krzyżakami i księciem kujawskim Kazimierzem. Krzyżacy pomogli mu zbudować nową stolicę – Tczew – a po zawarciu przez nich pokoju ze Świętopełkiem Sambor II odzyskał swoją dzielnicę. Książę Sambor II ponownie utracił księstwo w wyniku wojny z Mściwojem II, synem Świętopełka II, w latach 1269-72. Schronił się wówczas u swojej córki Salomei i jej męża, księcia kujawskiego Siemomyśla. Na wygnaniu zapisał w 1276 r. Krzyżakom ziemie

gniewską. Po śmierci Sambora Krzyżacy wytoczyli w 1281 r. proces Mściwojowi II o zapisane ziemie. Uzyskali je w 1282 r. na mocy układu w Miliczu. Po śmierci Mściwoja II w 1295 r. Pomorze Wschodnie przeszło – na mocy układu z Kępna z 1282 r. – w ręce księcia wielkopolskiego Przemysła II, który władając już dwiema dzielnicami, koronował się w tym samym roku na króla Polski. Po śmierci Przemysła władzę nad jego dzielnicami objął Władysław Łokietek, utracił ją jednak na rzecz króla Czech Wacława II, który w 1300 r. został królem Polski. W wyniku jego śmierci w 1305 r. i śmierci jego syna Wacława III w roku następnym władzę odzyskał Łokietek.

Po raz pierwszy Osiek został w sposób bezpośredni odnotowany w źródłach pod datą 1312. Wraz z całym Pomorzem Gdańskim znalazł się trzy lata wcześniej w rękach Krzyżaków, którzy wzniesli tu murowany zameczek nad brzegiem jeziora Kałębie. Zamek ten od 1416 r. podlegał wójtostwu tczewskiemu. Był wyposażony w działa na kamienne kule. Położenie na przesmyku między jeziorami Kałębie i Czarne miało strategiczne znaczenie, co w pełni się potwierdziło w czasie podczas wojny trzynastoletniej (1454-1466). Zacięte walki zmusiły załogę krzyżacką do opuszczenia i podpalenia zamku. Uciekła przez jezioro w kierunku Starogardu. Po II pokoju toruńskim (1466) Osiek stał się siedzibą starostwa niegrodowego. W 1484 r. Jerzy Dąbrowski sprzedał starostwo osieckie Mikołajowi Kościeleckiemu. Wywołało to opór szlachty pruskiej. W latach 90-tych XV w. sprawa starostwa osieckiego ponownie stała się głośna – Otto Szumiłowski oskarżył Kościeleckiego o bezprawne wypędzenie ze starostwa. W 1565 r. starosta Adam Walewski wznosił na fundamentach zamku krzyżackiego pałac renesansowy z arkadowym dziedzińcem. Został on zniszczony, podobnie jak dziesiątki innych w latach „potopu” szwedzkiego (1655-1660). Materiał budowlany z ruin pałacu (a także z zamków w Borzechowie i Starej Kiszewie) wykorzystano w czasach pruskich do budowy koszar wojskowych w Starogardzie Gdańskim. Starostami osieckimi byli w czasach I RP m.in. królewicz Władysław Waza i Jan Sobieski. Większość wsi gminy Osiek ma dość późną genezę. Miało to związek z długo utrzymującym się puszcząnskim charakterem tych terenów. Bory Tucholskie stanowiły bowiem pozostałość po wczesnośredniowiecznych pustkach osadniczych oddzielających terytoria poszczególnych plemion. Na przykład pierwsze zapisy o Kasparusie pochodzą z 1664 roku.

W wyniku I rozbioru Prusy Królewskie, z wyjątkiem Gdańska, zostały w 1772 r. zagarnięte przez Prusy. Starostwo osieckie zostało rozparcelowane. W wyniku XIX-wiecznych reform administracyjnych tereny obecnej gminy włączono do powiatu starogardzkiego. W tym czasie rozwinęła się tradycja związana ze św. Rochem jako patronem. Już od 1767 roku w drugie Święto Zielonych Świąt i w pierwszą niedzielę po św. Rochu (16 VIII) odbywały się jarmarki osieckie. W latach 1860-1866 został zbudowany

w Osieku kościół, właśnie pod wezwaniem św. Rocha. Tradycja ta przetrwała do dzisiaj – corocznie w pierwszą niedzielę po 16 VIII odbywa się słynny w okolicy odpust św. Rocha – organizowana jest m.in. piesza pielgrzymka ze Skórcza.

Pod koniec XIX w. następuje wzmożenie ruchu narodowego. Ma to związek z antypolską i germanizacyjną polityką pruską. Jednym z najważniejszych animatorów polskiego ruchu narodowego na Kociewiu był ks. Jan Olszewski, w latach 1894-1910 proboszcz osiecki. W 1900 r. ks. Olszewski założył spółdzielnię „Kupiec”, w 1904 r. Bank Ludowy, którego został prezesem. Przyczynił się także do powstania Polskiego Towarzystwa Handlowe "Konsum", Towarzystwa Ludowego i Towarzystwa Flisaków. W latach 1906-1907 był głównym organizatorem na Kociewiu strajku szkolnego w obronie języka polskiego, eliminowanego ze szkół w zaborze pruskim. Dzięki niemu parafia przekształciła się w główne ognisko strajku na Kociewiu. Postawą w czasie strajku szczególnie zasłynął wtedy Kasparus. Strajk wybuchł 8 stycznia 1907 r., objął około 100 uczniów i trwał do połowy lutego. Doszło do bójki między pruskimi nauczycielami, a rodzicami, którzy rozbili i pobili nauczycieli. Wielu spośród rodziców zostało później skazanych na kary pozbawienia wolności i wysokie grzywny. Strajki szkolne objęły szkoły na terenie całej dzisiejszej gminy, o czym świadczą umieszczone na nich tablice pamiątkowe.

Na mocy traktatu wersalskiego (28.06.1919) znaczna część Pomorza wróciła w lutym 1920 r. do odrodzonej Polski. W latach 20-tych gmina ożywiła się gospodarczo. Osiek zaczął się rozwijać jako miejscowość letniskowa. Miejscowości położone w głębi Borów Tucholskich korzystały ze zintensyfikowania gospodarki leśnej, związanego m.in. z wyrębami lasów dotkniętych plagą sówki chojnowki. W latach 1936-1939 na terenie gminy prowadzono prace przy budowie szosy Warlubie – Osiek – Kościerzyna – Gdynia. W okresie II wojny światowej wielu mieszkańców gminy walczyło w oddziałach Armii Krajowej należących do zgrupowania Alojzego Bruskiego „Graba”, działających w okolicznych lasach zwłaszcza na południe od jeziora Kałębie. W 1942 r. partyzanci uwolnili więźniów z miejscowego aresztu. W okolicach Błędna 27 października 1944 r. miała miejsce największa bitwa partyzancka w Borach Tucholskich w czasie II wojny światowej. Sześćdziesięciu kilku polskich partyzantów z oddziałów Huberta Bukowskiego „Sójki” i Feliksa Warczaka oraz polskich i sowieckich spadochroniarzy pokonało znacznie przewyższające je liczebnie i lepiej uzbrojone siły niemieckie. W latach 1954 – 1960 Osiek był siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej. W wyniku reformy administracyjnej w latach 70-tych została utworzona gmina Osiek. W tym okresie następuje rozwój funkcji turystycznej w gminie. Zaczynają powstawać ośrodki wczasowe oraz domki rekreacyjne.

Na terenie gminy zachowały się obiekty zabytkowe, wśród których jako szczególnie interesującą należy wskazać zabudowę zlokalizowaną w miejscowości Osiek i Kasparus. Znaczna część zachowanych obiektów, położonych we wsi Osiek pochodzi z przełomu XIX i XX w. a także z okresu międzywojennego. We wsi Kasparus zachował się w nienaruszonym stanie układ ruralistyczny wsi, gdzie większość budynków pochodzi sprzed wojny.

4.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych i ruchomych

Wykaz obiektów uznanych za zabytki można znaleźć w rejestrze zabytków. Wpis do rejestru zabytków jest jedną z form ochrony zabytków w Polsce. Rejestr zabytków dla obiektów z terenu danego województwa prowadzi właściwy Wojewódzki Konserwator Zabytków.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz obiektów, położonych na terenie gminy Osiek, wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Tabela 13. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych.

Lp.	Miejscowość, adres	Obiekt	Data decyzji	Nr rejestru
1.	Osiek	Układ ruralistyczny wsi Osiek	1985-02-02	1085
2.	Osiek, ul. Kwiatowa 29	Zagroda (dom, teren)	1985-04-20	1089
3.	Osiek, ul. Partyzantów Kociewskich 100	Zagroda (dom, teren)	1985-07-04	1094
4.	Osiek, ul. Kwiatowa 2	Dom	1986-01-20	1106
5.	Osiek, ul. Partyzantów Kociewskich 40	Dom (rozebrany – dec. Starosty Starogardzkiego AB.6741.44.2013)	1988-09-24	1252
6.	Kasparus	Cmentarz	1989-11-06	1291
7.	Kasparus	Kościół parafialny pw. Św. Józefa z cmentarzem	1989-11-06	1339
8.	Osiek	Kościół parafialny pw. Św. Rocha z plebanią i budynkiem gospodarczym	1998-01-16	1652
			2002-07-12	1652
9.	Osiek	Cmentarz parafialny w obrębie działki wraz z murem i bramą od pn. – zach. oraz starodrzewem	2009-09-21	1852

Źródło: WKZ Gdańsk

Na załączniku graficznym uwarunkowań *Studium* oznaczono ww. obiekty z odpowiednimi numerami, zgodnymi z powyższą tabelą. Dla zabytkowego układu ruralistycznego wsi Osiek wrysowano strefy ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i krajobrazu, zgodnie z decyzją o jego wpisie do rejestru zabytków. Dom położony przy ul. Partyzantów Kociewskich 40, oznaczony na rysunku *Studium* nr 5 został rozebrany na podstawie decyzji Starosty Starogardzkiego AB.6741.44.2013.

Tabela 14. Obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych.

Lp.	Obiekt	Adres	Wiek/rok bud.	Styl/materiał
1.	Ołtarz główny	Kościół p.w. Św. Rocha w Osieku	XXI/2001	Neogotyck/drewno
2.	Tabernakulum		XXI/2001	Neogotyck/drewno
3.	Obraz „Św. Rocha” z ołtarza głównego		XXI/2001	Neogotyck
4.	Obraz „NMP Nieustającej Pomocy” z ołtarza głównego		XXI/2001	Neogotyck
5.	Ołtarz boczny Matki Boskiej		XXI/2001	Neogotyck
6.	Ołtarz boczny Św. Krzyża		XXI/2001	Neogotyck
7.	Ambona – 2 szt.		XXI/2001	Neogotyck
8.	Ławki – 27 szt.		XXI/2001	Neogotyck
9.	Organy		XXI/2001	Neogotyck
10.	Dzwony – 3 szt.	Kościół p.w. Św. Rocha w Osieku	XXI/2001	
11.	Konfesjonały – 6 szt.		XXI/2001	
12.	Katafalk		XXI/2001	
13.	Stolik		XXI/2001	
14.	Kłęczniki – 4 szt.		XXI/2001	
15.	Szafy zakrystyjne – 12 szt.		XXI/2001	
16.	Obrazy Drogi Krzyżowej – 14 szt.		XXI/2002	
17.	Obraz Św. Rocha		XXI/2002	
18.	Relikwiarz Św. Rocha		XXI/2002	
19.	Kielich mszalny – 5 szt.		XXI/2002	
20.	Puszki – 3 szt.		XXI/2002	
21.	Monstrancja	XXI/2002		
22.	Pateny	Kościół p.w. Św. Rocha w Osieku	XXI/2002	
23.	Trybularz		XXI/2002	
24.	Łódka		XXI/2002	
25.	Lichtarze		XXI/2002	
26.	Gong		XXI/2002	
27.	Dzwonek		XXI/2002	
28.	Lichtarze żelazne		XXI/2002	

Źródło: WKZ Gdańsk.

4.4. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Zarządzeniem nr 23/2014 z dnia 14 kwietnia 2014 r. Wójt Gminy Osiek ustanowił Gminną Ewidencję Zabytków dla Gminy Osiek. Gminna Ewidencja Zabytków dla gminy Osiek zawiera 275 kart adresowych obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy przedstawionych w poniższej tabeli. **Obiekty zabytkowe ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków zostały umieszczone na rysunku uwarunkowań *Studium* zgodnie z poniższą tabelą, wg liczby porządkowej obiektów.**

Tabela 15. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Lp.	Obiekt	Czas powstania	Miejscowość	Ulica	Nr
1.	stodoła w zespole nadleśnictwa	Koniec XIX w.	Błądno		1
2.	d. nadleśnictwo ob. dom	1873	Błądno		1
3.	obora w zespole nadleśnictwa	Koniec XIX w.	Błądno		1
4.	d. sekretarzówka, ob. Nadleśnictwo	1913	Błądno		2
5.	Obora	1913	Błądno		2

6.	d. dom mieszkalny robotników leśnych	1912	Błędno		3
7.	stodoła w zespole leśniczówki	XIX w.	Błędno		4
8.	Leśniczówka	1881	Błędno		4
9.	obora w zespole leśniczówki	XIX w.	Błędno		4
10.	Dom	Pocz. XX w.	Bukowiny		23
11.	Kapliczka	XIX/XX w.	Bukowiny		
12.	Dom	Początek XX w.	Bukowiny		5
13.	Dom	XIX/XX w.	Bukowiny		19
14.	budynek gospodarczy przy szkole	XIX/XX w.	Bukowiny		21
15.	Szkoła	XIX/XX w.	Bukowiny		21
16.	Dom	4 ćw. XIX w.	Bukowiny		4
17.	Leśniczówka	1887	Cisowa Góra		1
18.	Dom	XIX/XX w.	Cisowy		5
19.	Dom	Pocz. XIX w.	Dębia Góra		4
20.	Dom	Pocz. XX w.	Gęby		2
21.	d. szkoła	Pocz. XX w.	Głuche		17
22.	Dom	Koniec XIX w.	Głuche		24
23.	Dom	Poł. XIX w.	Głuche		5
24.	Dom	4 ćw. XIX w.	Głuche		6
25.	Dom	Pocz. XX w.	Głuche		12
26.	Dom	XIX/XX w. przebudowany	Grabowiec		2
27.	Dom	XIX/XX w.	Jaszczierz		20
28.	Dom	1893	Jaszczierz		6
29.	Dom	XIX/XX w.	Jaszczierz		10
30.	Dom	1880	Jaszczierz		12
31.	Dom	XIX/XX w.	Jaszczierz		16
32.	Szkoła	Pocz. XX w.	Jeżewnica		13
33.	Kapliczka	XIX/XX w.; 1957	Jeżewnica		
34.	bud. Gosp. Przy szkole	Pocz. XX w.	Jeżewnica		13
35.	budynek gospodarczy przy leśniczówce	XIX/XX w.	Kałębnica		1
36.	leśniczówka i bud. Gosp.	1887	Karcznia		1
37.	Dom	2 poł XIX w.	Karszanek		30
38.	budynek gospodarczy przy szkole	Pocz. XX w.	Karszanek		35
39.	d. szkoła	Pocz. XX w.	Karszanek		35
40.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		40
41.	Plebania	Poł. XIX w.	Kasparus		62
42.	kościół pw. Św. Józefa	1926	Kasparus		
43.	układ ruralistyczny wsi Kasparus	XIX/XX w.	Kasparus		

44.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		11
45.	Dom	1875	Kasparus		12
46.	dom z zagrodą (budynki gospodarcze)	XIX/XX w.	Kasparus		13
47.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		16
48.	Dom	1935	Kasparus		17
49.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		19
50.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		23
51.	Dom	1 ćw. XX w.	Kasparus		24
52.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		26
53.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		28
54.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		31
55.	Dom	Pocz. XX w.	Kasparus		36
56.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		37
57.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		41
58.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		42
59.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		43
60.	dom z zagrodą	XIX/XX w.	Kasparus		44
61.	dom z zagrodą	XIX/XX w.	Kasparus		45
62.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		46
63.	dom z zagrodą	XIX/XX w.	Kasparus		48
64.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		49
65.	dom – ob. Sklep	XIX/XX w.	Kasparus		49
66.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		50
67.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		53
68.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		56
69.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		59
70.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		64
71.	brama cmentarza przy kościele pw. św. Józefa	1926	Kasparus		
72.	brama kościoła pw. św. Józefa	1926	Kasparus		
73.	Cmentarz	XIX w.	Kasparus		
74.	cmentarz przy kościele pw. św. Józefa	Pocz. XX w.	Kasparus		
75.	kapliczka cmentarza przykościelnego	Pocz. XX w.	Kasparus		
76.	dom- dawna szkoła	1878, pocz. XX w.	Kasparus		10
77.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		5
78.	Remiza	XIX/XX w.	Kasparus		9
79.	pomnik – Obrońcom Mowy Polskiej w 55 rocznicę strajku szkolnego 1906 -1907	1961	Kasparus		10

80.	budynek gospodarczy	Pocz. XX w.	Kasparus		10
81.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Dębia Góra		3
82.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Dębia Góra		3
83.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Dębia Góra		3
84.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Głuche		10
85.	budynek gospodarczy przy leśniczówce	XIX/XX w.	Kałębica		1
86.	budynek gospodarczy przy leśniczówce	Koniec XIX w.	Karcznia		1
87.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Kasparus	przy plebanii	62
88.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Kasparus		54
89.	Leśniczówka	1881	Kałębica		1
90.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Bukowiny		1
91.	zespół leśniczówki	XIX/XX w.	Komorze		
92.	d. szkoła	XIX/XX w.	Lisówko		1
93.	Dom	XIX/XX w.	Łuby		6
94.	Droga	XIX/XX w.	Łuby-Osiek		
95.	Dom	XIX/XX w.	Markocin		1
96.	Dom	XIX/XX w.	Markocin		11
97.	Dom	XIX/XX w.	Markocin		3
98.	kapliczka przydrożna	XIX/XX w.	Markocin		Naprzeciw nr 1
99.	Chałupa	XIX/XX w.	Okarpiec		1
100.	Chałupa	XIX/XX w.	Okarpiec		2
101.	Chałupa	XIX/XX w.	Okarpiec		3
102.	Chałupa	XIX/XX w.	Okarpiec		4
103.	Zagroda	XIX/XX w.	Okarpiec		7
104.	układ ruralistyczny wsi	XIX/XX w.	Osiek		
105.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	4
106.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Na Borku	3
107.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	5
108.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	6
109.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	18
110.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	20
111.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	23
112.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	29
113.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Na Borku	1
114.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	22
115.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Olszynka	1
116.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Dobry Brat	2
117.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Polne	6
118.	zagroda/chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Polne	9
119.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Polne	21

120.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Polne	6
121.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Dobry Brat	9
122.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Osiedle Polne	5
123.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	1
124.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Kwiatowa	2
125.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	26
126.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	20
127.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	89
128.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	17/19
129.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	88
130.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	3
131.	dom (poczta)	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	67
132.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	5
133.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	16
134.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	18
135.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	21/23
136.	chałupa – dom mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	36
137.	dom mieszkalny – chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	37
138.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	38
139.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	39
140.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	40
141.	dom mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	42
142.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	43
143.	Dom	1910	Osiek	Partyzantów Kociewskich	44

144.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	48
145.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	52
146.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	65
147.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	70
148.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	75
149.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	91
150.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	92
151.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	93
152.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	96
153.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	33/35
154.	kapliczka św. Rocha	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	45 (przy)
155.	chałupa – dom mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	45/47
156.	dom i bud gosp.	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	82/84
157.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	24
158.	Dom	1930	Osiek	Partyzantów Kociewskich	62
159.	cmentarz parafialny wraz z murem i bramą od pn. zach. oraz starodrzewem	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	
160.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	34
161.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	49
162.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	50
163.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	100
164.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Rybacka	5
165.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Słowińska	1
166.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Szkolna	1

167.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Szkolna	2
168.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Szkolna	4
169.	kościół parafialny pw. Św. Rocha	1860-66	Osiek	Wyzwolenia	1
170.	dom mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Wyzwolenia	10
171.	dom mieszkalny-chałupa	XIX/XX w.	Osiek		12
172.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek		11
173.	Chałupa	XIX/XX w.	Osiek		13
174.	Dom	XIX/XX w.	Osiek		16
175.	budynek gospodarczy przy plebanii (dom pielgrzyma)	XIX/XX w.	Osiek		4
176.	Plebania	XIX/XX w.	Osiek		4
177.	Dom	XIX/XX w.	Osiek		5
178.	Dom	Pocz. XX w.	Osiek		8
179.	dom-biblioteka	XIX/XX w.	Osiek		9
180.	ruiny zamku krzyżackiego	XIV/XV w.	Osiek		
181.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Łuby		4
182.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Markocin		1
183.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek		5
184.	Kapliczka	1945	Karszanek		
185.	budynek gospodarczy/mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	84
186.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	88
187.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	80
188.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	80
189.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	76
190.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	68
191.	budynek mieszkalny	Przed 1939	Osiek	Partyzantów Kociewskich	56
192.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	54
193.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	27
194.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	38
195.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Osiek	Wyzwolenia	11
196.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Szkolna	7
197.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Słoneczna	8
198.	budynek gospodarczy przy szkole	pocz. XX w.	Lisówko		1
199.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Olszynka	5

200.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Osiek	Wyzwolenia	12
201.	Dom	1931	Radogoszcz		1
202.	Chalupa	XIX/XX w.	Radogoszcz		20
203.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		28
204.	Dom	1913	Radogoszcz		34
205.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		3
206.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		5
207.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		8
208.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		18
209.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		19
210.	Dom	XIX/XX w.	Radogoszcz		24
211.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		1
212.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		18
213.	bud. gosp. szkoły	XIX/XX w.	Skórzemno		21
214.	dawna szkoła	XIX/XX w.	Skórzemno		21
215.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		22
216.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		3
217.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		4
218.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		7
219.	Dom	XIX/XX w.	Skórzemno		15
220.	Dom	XIX w.	Skrzynia		2
221.	Dom	XIX w.	Skrzynia		3
222.	kapliczka przy domu nr 3	XX w.	Skrzynia		3
223.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		18
224.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		23
225.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		24
226.	układ ruralistyczny wsi Suchobrzeźnica	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		
227.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		6
228.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		7
229.	dawna szkoła	pocz. XX w.	Suchobrzeźnica		9
230.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		10
231.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		14
232.	Dom	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		5
233.	leśniczówka Brzeźnica	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		8
234.	budynek gospodarczy	1940	Szłaga Młyn		1
235.	dom wł. Młyna	1926-27	Szłaga Młyn		
236.	śluza w zespole d. młyna	XIX/XX w.	Szłaga Młyn		
237.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Szłaga Młyn		1
238.	d. szkoła	XIX/XX w.	Trzebiechowo		1
239.	Dom	XIX/XX w.	Trzebiechowo		4
240.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		3
241.	Dom	XIX/XX w.	Trzebiechowo		7

242.	Dom	XIX/XX w.	Trzebiechowo		8
243.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		14
244.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		19
245.	dom robotników leśnych	XIX/XX w.	Udzierz		23
246.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		4
247.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		8
248.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		9
249.	Dom	XIX/XX w.	Udzierz		13
250.	Dom	XIX/XX w.	Wierzbiny		7
251.	Dom	XIX/XX w.	Wierzbiny		13
252.	Dom	XIX/XX w.	Wierzbiny		14
253.	układ ruralistyczny wsi	XIX/XX w.	Wierzbiny		
254.	Dom	1926	Wierzbiny		5
255.	Dom	XIX/XX w.	Wierzbiny		2/3
256.	d. szkoła, ob. świetlica wiejska, galeria kociewska	XIX/XX w.	Wycinki		8
257.	kapliczka przydrożna	1947	Wycinki		
258.	Dom	XIX/XX w.	Wycinki		6
259.	d. gajówka, ob. dom mieszkalny	1884	Zdrójki		1
260.	d. leśniczówka	1907	Żurawki		1
261.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Suchobrzeźnica		15
262.	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Trzebiechowo		1
263.	budynek gospodarczy	1907	Żurawki		1
264.	budynek gospodarczy	1907	Żurawki		1
265.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Radogoszcz		21
266.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Radogoszcz		22
267.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Radogoszcz		29
268.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Recice		4
269.	budynek mieszkalny	XIX/XX w.	Wycinki		27
270.	Dom	XIX w.	Dębia Góra		1
271.	Dom	XIX/XX w.	Kasparus		3
272.	dom z zagrodą	XIX/XX w.	Kasparus		7
273.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Partyzantów Kociewskich	109
274.	Dom	XIX/XX w.	Osiek	Os. Dobry Brat	6
275.	Dom	XIX/XX w.	Trzebiechowo		8

Źródło: Zarządzenie nr 23/2014 Wójta Gminy Osiek z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Gminnej Ewidencji Zabytków.

4.5. Obiekty historyczne nie ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Na terenie gminy Osiek, oprócz obiektów o wartościach zabytkowych, chronionych poprzez wpis do rejestru zabytków lub jako ujętych w Gminnej / Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (GEZ/WEZ) znajduje się kilka wsi o zachowanym, historycznym układzie ruralistycznym, kształtowanym od 2 połowy XIX w., na przełomie XIX/XX w. i na początku XX w., z zabudową o wartościach kulturowych, z układem dróg, parcel, zabudowań i zieleni, pozostających w określonych relacjach funkcjonalno-przestrzennych, a ukształtowanych na kanwie istniejących warunków przyrodniczych, w sposób właściwy dla epoki.

Wsie odznaczające się ww. cechami, a nie ujęte w Gminnej / Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, to wsie:

- Łuby i Udierz - odnotowane w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami,
- Gluche, Jaszczierz, Jeżewnica, Radogoszcz i Skórzemno a także wsie: Wycinki i Skrzynia, uznane w niniejszym studium, jako wsie o wartościach historycznych, dwie ostatnie ze współczesnymi przekształceniami.

Wszystkie ww. wsie o wartościach historycznych i kulturowych zaznaczono na planszy uwarunkowań *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek Pomorski*.

W obrębie ww. wsi, jak i na terenie całej gminy Osiek znajdują się także obiekty o wartościach kulturowych, które nie zostały dotychczas zewidencjonowane, czyli ujęte w Gminnej/ Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (GEZ/WEZ), a których ochronę należy uwzględnić na dalszych etapach procesu planowania przestrzennego, po dokonaniu aktualizacji ewidencji zabytków.

4.6. Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z art. 3 pkt. 4 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem archeologicznym jest *zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem*.

.Miejsce występowania nawarstwień kulturowych i zalegających w nich ruchomych zabytków archeologicznych nosi nazwę stanowiska archeologicznego. Stanowiska archeologiczne stanowią istotny element dziedzictwa kulturowego jako materialne świadectwo życia i działalności człowieka w minionych epokach. Relikty archeologiczne znajdują się w większości przypadków pod obecnym poziomem użytkowym (pod powierzchnią ziemi lub pod wodą). Wyjątkami są stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej (np. grodziska lub kurhany), które oprócz walorów naukowych posiadają

również istotne znaczenie dla krajobrazu kulturowego. Stanowiska archeologiczne o najwyższej wartości naukowo-historycznej są ponadto obejmowane wpisem do rejestru zabytków.

Stanowiska archeologiczne eksponowane w terenie

Na obszarze gminy Osiek odkryto i zewidencjonowano jak dotąd jedno stanowisko archeologiczne eksponowane w terenie tj. posiadające własną formę terenową - ruiny zamku krzyżackiego w miejscowości Osiek.

Stanowiska archeologiczne nieeksponowane w terenie

Na obszarze gminy Osiek znajdują się stanowiska archeologiczne nieeksponowane w terenie, stanowiące pozostałości po dawnym osadnictwie oraz dawnych nekropoliach. Za stanowiska archeologiczne uznaje się także miejsca historycznego osadnictwa, tj. obszary historycznych wsi Osiek i Kasparus.

W tej grupie zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych, jedno z nich, tj. osada z okresu wczesnego średniowiecza położona we wsi Osiek wpisana jest do rejestru zabytków województwa pomorskiego, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 31.03.1971 r., Nr rej. zabytków 144/A, przeniesiony do nowej księgi rejestru pod nr C-182.

W przyszłości nie wyklucza się odkrycia kolejnych stanowisk archeologicznych, których ochronę należy uwzględnić na dalszym etapie procesu planowania przestrzennego (pomimo ich braku w studium) zwłaszcza, że obszar gminy Osiek nie został jak dotąd objęty systematycznymi badaniami rozpoznawczymi w ramach programu „Archeologiczne Zdjęcie Polski”. Także zasięgi obecnych stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych mogą w przyszłości ulec korekcie w świetle wyników nowszych badań archeologicznych.

Tabela 16. Stanowiska archeologiczne.

Lp.	Miejscowość	Nr stanowiska	Rodzaj stanowiska	Chronologia	Uwagi	Nr strefy
1	Karszanek	1	znalezisko luźne	Neolit		*
2	Kasparus	1	punkt osadnictwa	Mezolit		1
3	Kasparus	2	obozowisko osada	mezolit średniowiecze		1
4	Kasparus	3	punkt osadnictwa	Mezolit		2
5	Kasparus	4	punkt osadnictwa	epoka kamienia		2
6	Kasparus	5	punkt osadnictwa	epoka kamienia		3
7	Kasparus	6	znalezisko luźne	epoka kamienia		*
8	Kasparus	7	cmentarzysko	epoka kamienia		*
9	Kasparus	8	wieś historyczna	Średniowiecze		3
10	Osiek	1	znalezisko luźne znalezisko luźne śląd osadnictwa znalezisko luźne	mezolit neolit wczesny / środkowy okres lateński okres wpływów rzymskich		4

			śląd osadnictwa zamek	wczesne średniowiecze późne średniowiecze / nowożytność		
11	Osiek	2	osada	wczesny / środkowy okres lateński		5
12	Osiek	3	znalezisko luźne osada cmentarzysko grobów skrzynkowych	neolit wczesny / środkowy okres lateński wczesny / środkowy okres lateński		5
13	Osiek	4	osada osada	WEŻ PŚ	rej. zab. nr C-182 (dawniej 144/A)	5, 6
14	Osiek	5	śląd osadnictwa	EB		*
15	Osiek	6	śląd osadnictwa	Neolit		*
16	Osiek	7	znalezisko luźne	Neolit		*
17	Osiek	8	śląd osadnictwa	Neolit		*
18	Osiek	9	wieś historyczna	Średniowiecze		7
19	Radogoszcz	1	znalezisko luźne	Neolit		*
20	Wycinki	1	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze neolit		*
21	Wymysłowo	1	punkt osadnictwa	Neolit		8
22	Żurawki	1	punkt osadnictwa	epoka kamienia		9
23	Żurawki	2	punkt osadnictwa	epoka kamienia		9
24	Żurawki	3	cmentarzysko (?) cmentarzysko	nieustalona neolit		*

* lokalizacja nieustalona; stanowisko znane jedynie ze wzmianek archiwalnych

Źródło: WKZ Gdańsk.

4.7. Gminny Program Opieki nad zabytkami

Dnia 14 kwietnia 2014 r. Rada Gminy Osiek przyjęła uchwałę nr XXVIII/176/2014 w sprawie przyjęcia **Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2018** (opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2014 r. poz. 1824). Celem programu jest poprawa stanu zachowania środowiska kulturowego na terenie gminy Osiek. Program określa rozwiązania organizacyjne, finansowe a także edukacyjne i wychowawcze, prowadzące do osiągnięcia zamierzonego celu.

W niniejszym programie zawarte są m.in. zasady ochrony, wynikające ze „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek*” z 2003 r., ponadto opis zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Osiek oraz cele i działania w zakresie ochrony najważniejszych elementów tego dziedzictwa. Do głównych kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zakładanych w ww. *studium* z 2003 r., a dot. zasobów kulturowych zaliczono ochronę i właściwe wykorzystanie walorów kulturowych dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych oraz poprawę estetyki i zachowanie tradycji w architekturze. Wobec niektórych układów ruralistycznych zabytkowych i historycznych wsi, zespołów zabudowy i obiektów odnotowano potrzebę ochrony ich walorów kulturowych

i krajobrazu, poprzez – zachowanie reprezentowanych przez nie wartości, rewaloryzację, uczynienie lub rekonstrukcję i kontynuację tradycji miejsca oraz tradycji budowlanej.

Pośród tego typu układów, zespołów i obiektów do wpisania do rejestru zabytków zaproponowano:

- układy ruralistyczne wsi: Kasparus i Suchobrzeźnica, z pojedynczymi zabytkowymi i historycznymi obiektami, z rozplanowaniem układów, ich strukturą oraz otoczeniem,
- zespoły zabudowy i pojedyncze obiekty w następujących miejscowościach:
  - Okarpiec – zagroda nr 1 (w Gminnej Ewidencji Zabytków – Nr 99),
  - Osiek – budynki mieszk. w zagrodach: przy ul. partyzantów Kociewskich 40 (w GEZ – Nr 140), przy ul. Partyzantów Kociewskich 52 (w GEZ – Nr 145), budynek mieszkalny: przy ul. Kwiatowej 2 (w GEZ – Nr 124), przy ul. Kwiatowej 22 (w GEZ Nr 114), relikty zamku z XIV w. (w GEZ – Nr 180),
  - Wymysłowo, obr. Wycinki – zagroda (w GEZ – Nr 258).

Wszystkie układy ruralistyczne wsi, tj. wieś Osiek wpisana do rejestru zabytków, wsie proponowane do wpisu do rejestru zabytków w miejsc. - Kasparus i Suchobrzeźnica oraz wsie historyczne, wyszczególnione w *Studium* z 2003 r. w miejsc. Łuby, Wierzbiny i Udierz, zaproponowano do objęcia ochroną na poziomie lokalnego prawa miejscowego, jako wsie o historycznym układzie rozplanowania, zachowanej oryginalnej architekturze i dobrze wkomponowanych w otaczający krajobraz, odznaczające się wartościami historycznymi, kompozycyjnymi i kulturowymi. Dla tych miejscowości przyjęto, że nowe formy zagospodarowania powinny czerpać z istniejących dobrych wzorców budownictwa, architektury i form zagospodarowania ich otoczenia oraz twórczo je dostosowywać do aktualnych potrzeb.

W Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla obszaru gminy Osiek, w celu ochrony środowiska kulturowego i krajobrazu sformułowano szereg nakazów, postulatów i zakazów, do wdrożenia jako obowiązujące:

- w odniesieniu do układów przestrzennych (ruralistycznych wsi) i zespołów zabudowy, do zachowania ze względu na ich wartość historyczną, kompozycyjną i kulturową:
  - nakaz zachowania układu komunikacyjnego i historycznego planu wsi;
  - nakaz zachowanie struktury historycznego podziału własności siedlisk,
  - nakaz zachowania czytelności granic historycznej zwartej zabudowy wiejskiej;
  - nakaz zachowania czytelności zasad kształtowania zespołów tworzących strukturę zabudowy (zagrody i inne) z wszystkimi jej komponentami (w tym: zabudowania, podwórza i ich zagospodarowanie, zieleń towarzysząca itp.);

- nakaz wykonania studiów architektoniczno -historycznych krajobrazowych i analizy ekspozycji przy konstruowaniu planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości;
- nakaz konserwacji istniejącej historycznej struktury zabytkowej;
- nakaz kontynuacji występujących historycznie tradycji budowlanych w nowej zabudowie;
- postulat usunięcia lub rekonstrukcji występujących elementów dysharmonijnych zabudowy;
- postulat opracowania zestawu przykładów form architektonicznych (skala, kształt bryły, detal architektoniczny, materiał, kolorystyka) oraz sposobów zagospodarowania przestrzennego w skali działki siedliskowej (rozplanowanie, ogrodzenia, rodzaj zieleni towarzyszącej) opartej na miejscowej tradycji kultury osadniczej; sformułowanie szczegółowych zasad kształtowania nowej zabudowy dla miejscowości Osiek, Kasparus, Suchobrzeźnica, Łuby, Skorzenno, Udzierz, Wierzbiny (przykłady w opracowaniach „Dom na Kaszubach i Kociewiu”, przykłady nowoprojektowanej zabudowy mieszkaniowo – letniskowej oraz „Budować na wsi. Zasady kształtowania krajobrazu wiejskiego w regionie gdańskim”).
- zakaz stosowania zabudowy o gabarytach dominujących w stosunku do zabudowy historycznej;
- w odniesieniu do elementów struktury przestrzennej - pojedyncze obiekty, do zachowania ze względu na ich wartość historyczną, kulturową i kompozycyjną:
  - nakaz kontynuowania tradycji miejsca poprzez zachowanie tradycyjnych zasad kształtowania przestrzeni – układów przestrzennych (zagród, zespołów zabudowy), architektury i jej otoczenia przyrodniczego;
  - nakaz ochrony zabytkowych budowli inżynierskich (tamy, groble, kanały i przepusty itp);
  - postulat korzystania przy planowaniu nowych inwestycji z zestawu przykładów form architektonicznych (skala, kształt bryły, detal architektoniczny, materiał, kolorystyka) oraz sposobów zagospodarowania przestrzennego w skali działki siedliskowej (rozplanowanie, ogrodzenia, rodzaj zieleni towarzyszącej) opartej na miejscowej tradycji kultury osadniczej;
  - zalecenie restytucji historycznych funkcji zabytkowych zespołów przemysłowych i budowli inżynierskich (zespoły młyńskie);
- w odniesieniu do elementów przyrodniczych - aleje, cmentarze, do zachowania z uwagi na ich wartość kompozycyjną i środowiskowo-kulturową (cmentarze w miejsc. – Cisowy, Kasparus, Osiek, Szłaga), przy czym:

- dla obsadzeń alejowych obowiązuje nakaz ścisłej ochrony i zabezpieczenia (poprawienie stanu zdrowotnego) oraz zakaz likwidacji drzew w przypadku modernizacji dróg publicznych;
- dla cmentarzy – nakaz uczynienia i uporządkowania terenu, zabezpieczenie (poprawienie stanu zdrowotnego) drzewostanu, ogrodzenie i oznakowanie jako nekropolia;
- w odniesieniu do stref ochrony archeologicznej (Osiek- ruina zamku, Osiek - strefa ochrony archeol. nad jeziorem w kierunku Dobrego Brata, Wymysłowo, obr. Wycinki – nad Kałębiem, Kasparus – 2 obszary stref ochrony archeologicznej) – wymagane jest uzgodnienie wszelkich lokalizacji i prac inwestycyjnych z Muzeum Archeologicznym w Gdańsku oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- w odniesieniu do stref ochrony i właściwego kształtowania otoczenia krajobrazowego chronionych układów przestrzennych o wysokich walorach ekspozycyjnych, obowiązujących dla zabytkowej wsi Osiek, wpisanej do rejestru zabytków i wyznaczonych także wokół miejscowości Kasparus, Suchobrzeźnica i dodatkowo otoczenia wsi Wierzbiny i Łuby: – wymagają one sprecyzowania w opracowaniach planów miejscowych;
- w odniesieniu do strefy ochrony ekspozycji z postulatem ograniczenia zabudowy lub nawet wyłączenia spod zabudowy – na podstawie decyzji o wpisie w rejestrze zabytków układu wsi Osiek, która wyznaczona jest w ww. decyzji – obowiązuje wymóg sprecyzowania zasad zagospodarowania w ewentualnym planie miejscowym oraz postulat przeprowadzenia odpowiednich studiów panoram, analiz przestrzennych itp. oraz uzgodnienia wyników z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- w odniesieniu do terenów położonych w strefach ochrony ekspozycji czy w strefach kształtowania otoczenia, gdzie lokalizacje i inwestowanie powinno poprzedzać przeprowadzenie odpowiednich studiów projektowych, ustalono następujące zasady zagospodarowania:
  - zakaz wszelkich przekształceń bez opracowania poprzedzających studiów krajobrazowych i analizy ekspozycji;
  - zakaz wtórnej parcelacji terenu oraz zmian w kwalifikacji gruntów bez opracowania planu zagospodarowania terenu;
  - nakaz usunięcia (lub restylizacji i rekompozycji) elementów dysharmonijnych zagospodarowania w obszarze ochrony ekspozycji;
  - postulat opracowania planu zagospodarowania przestrzennego zawierającego poprzedzające studia krajobrazowe i analizy ekspozycji;

- o postulat wprowadzenia ograniczenia dopuszczalności zabudowy na przedpolach ekspozycyjnych zwartej zabudowy wiejskiej do zabudowy stanowiącej kontynuację naturalnych kierunków rozwoju chronionego układu przestrzennego;
- o postulat wprowadzenia zakazu zabudowy na przedpolu ekspozycyjnym zespołów i obiektów zabytkowych objętych ścisłą ochroną;
- o postulat rekultywacji i restylizacji struktury obszarów wpływających niekorzystnie na sąsiedztwo wartościowych obiektów lub ich widoków.

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Zgodnie z art. 38a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 z późn. zm.) dla obszaru województwa sporządza się, nie rzadziej niż raz na 20 lat, audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

Według stanu na pierwszą połowę 2019 r. województwo pomorskie nie opracowało audytu krajobrazowego.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIENIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM

6.1. Potencjał demograficzny

W poniższej tabeli przedstawiono główne wskaźniki demograficzne. Dane dotyczą okresu 2005 – 2014. Na ich podstawie zaobserwowano, że gęstość zaludnienia przez analizowany okres oscylowała na poziomie 160 osób na km². Na przestrzeni lat 2005 – 2014 przyrost naturalny przyjmował różne wartości. I tak, w latach 2010-2011 osiągnął najwyższą wartość i był na poziomie 0. Najmniej korzystny pod tym względem był 2005 rok, kiedy przyrost naturalny osiągnął wartość -7,3. W analizowanych latach, liczba zgonów znacznie przewyższała liczbę urodzeń żywych. Wskaźnik dotyczący liczby par zawierających

małżeństwa na 1000 ludności przyjmował różne wartości. Najwyższą wartość osiągnął w 2008 roku – 10,4, zaś najniższą w 2014 roku – 4,0.

Tabela 17. Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Osiek.

Rok	Jednostka	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	Osoba	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16
kobiety na 100 mężczyzn	Osoba	100	99	101	102	101	97	96	95	96	96
małżeństwa na 1000 ludności	Para	4,9	4,9	4,9	10,4	8,8	4,5	4,9	5,7	8,9	4,0
urodzenia żywe na 1000 ludności	Osoba	6,5	8,5	15,0	11,2	9,6	9,0	8,5	12,1	8,9	6,4
zgony na 1000 ludności	Osoba	13,76	15,38	16,17	10,44	12,41	8,96	8,51	12,93	14,97	8,46
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-7,3	-6,9	-1,2	0,8	-2,8	0	0	-0,8	-6,1	-2,0

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005 - 2014 r.

Jak wynika z zestawionych poniżej informacji, pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku teren gminy zamieszkiwały 2502 osoby, z czego 1228 reprezentowało płęć męską. W roku 2008, 2010 i 2012 zaobserwowano spadek liczby ludności. W większości analizowanych lat występuje przewaga kobiet w strukturze demograficznej.

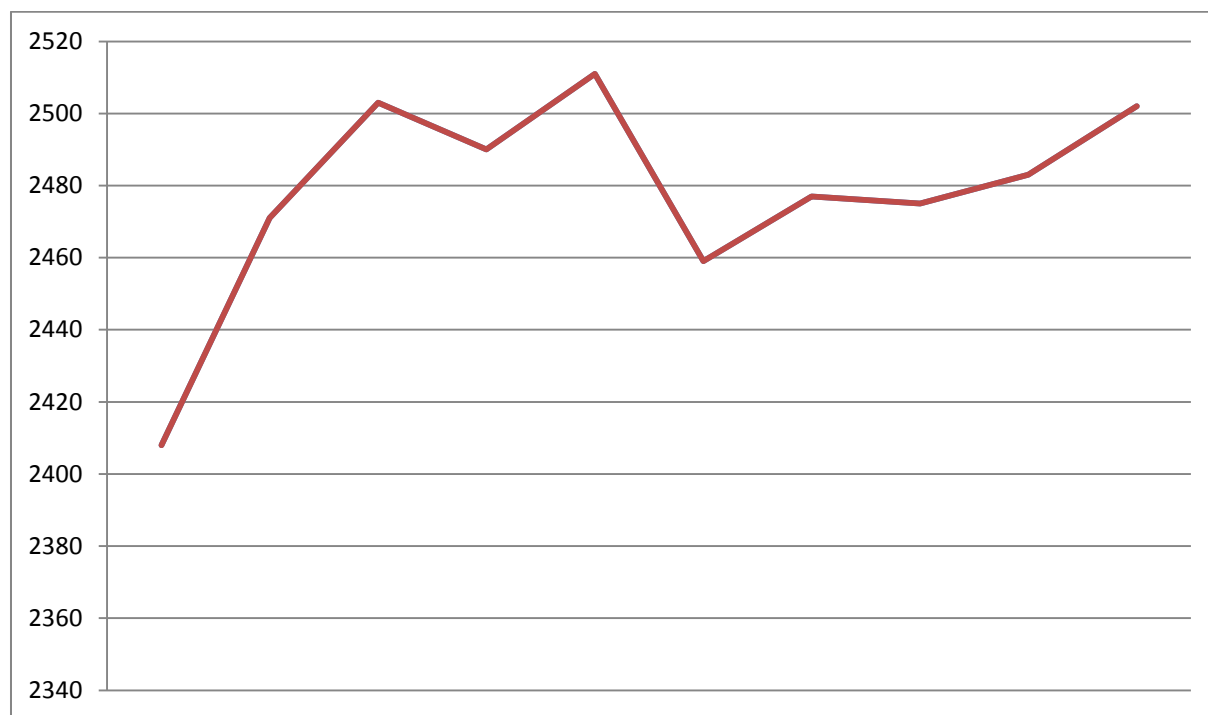
Tabela 18. Liczba ludności gminy Osiek w latach 2005 – 2014.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	2408	2471	2503	2490	2511	2459	2477	2475	2483	2502
mężczyźni	1202	1230	1257	1258	1264	1210	1215	1206	1217	1228
kobiety	1206	1241	1246	1232	1247	1249	1262	1269	1266	1274

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005 – 2014 r.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę ludności w latach 2005 – 2014.

Wykres 5. Ludność gminy Osiek w latach 2005 – 2014.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005–2014 r.

Liczba ludności gminy Osiek w latach 2005 – 2014 wzrosła. Od roku 2010 obserwujemy stały niewielki wzrost liczby ludności gminy.

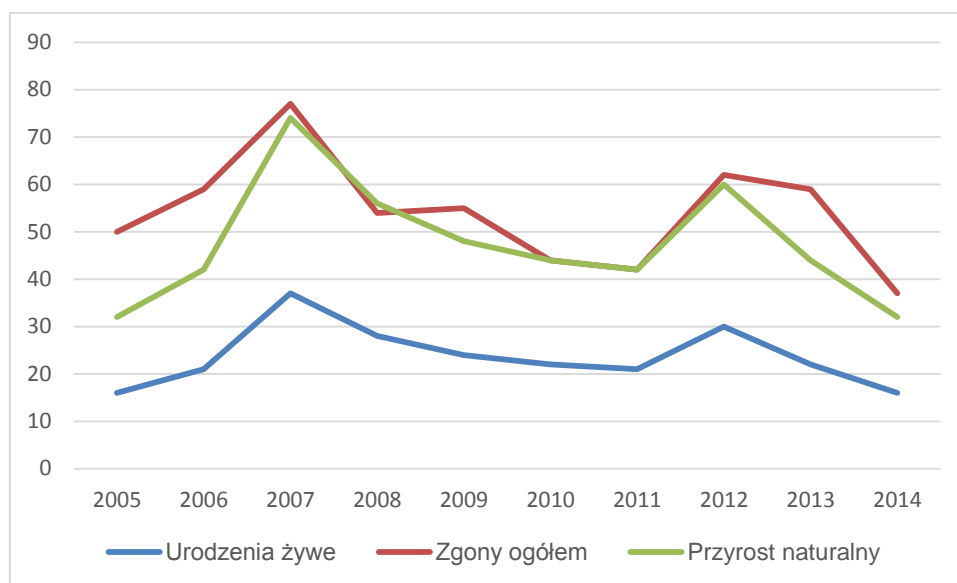
Tabela 19. Ruch naturalny według płci w latach 2005 – 2014 w gminie Osiek.

Rok		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe											
ogółem	osoba	16	21	37	28	24	22	21	30	22	16
mężczyźni	osoba	5	10	20	19	12	13	12	12	12	8
kobiety	osoba	11	11	17	9	12	9	9	18	10	8
Zgony ogółem											
ogółem	osoba	34	38	40	26	31	22	21	32	37	21
mężczyźni	osoba	21	18	20	15	13	7	11	10	19	14
kobiety	osoba	13	20	20	11	18	15	10	22	18	7
Przyrost naturalny											
ogółem	osoba	-18	-17	-3	2	-7	0	0	-2	-15	-5
mężczyźni	osoba	-16	-8	0	4	-1	6	1	2	-7	-6
kobiety	osoba	-2	-9	-3	-2	-6	-6	-1	-4	-8	1

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005–2014 r.

Najkorzystniejszym okresem pod względem wysokiego przyrostu naturalnego dla gminy Osiek był rok 2014 (1). W pozostałych z analizowanych lat przyrost naturalny był ujemny.

Wykres 6. Ruch naturalny w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005–2014 r.

W analizowanych latach większa część ludności należała do grupy wiekowej 70 i więcej. Najmniejszą grupę ludności stanowiły osoby w wieku od 65-69 lat.

Tabela 20. Ludność według grup wiekowych w latach 2004 – 2013 w gminie Osiek.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0-4	105	98	112	117	127	132	134	128	124	116
5-9	130	135	123	124	115	107	106	117	126	139
10-14	172	162	168	146	149	128	128	117	124	115
15-19	177	198	192	186	180	153	137	143	126	123
20-24	208	214	231	221	211	198	204	188	177	176
25-29	157	161	156	179	206	196	197	192	196	188
30-34	166	163	163	145	147	169	155	167	179	195
35-39	156	170	173	170	163	170	181	178	173	170
40-44	171	182	171	172	178	160	162	166	169	172
45-49	169	159	174	162	164	170	178	169	171	180

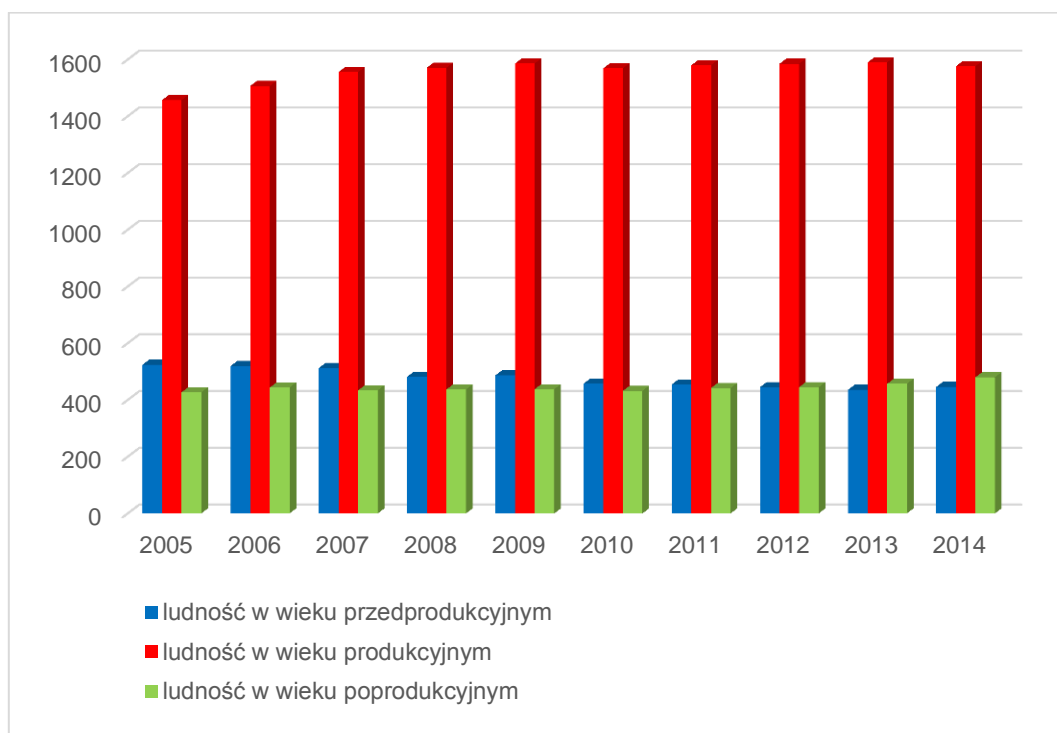
50-54	178	187	190	189	178	181	173	178	165	162
55-59	142	157	171	183	191	190	197	196	200	189
60-64	104	99	107	123	134	153	163	175	184	188
65-69	105	106	99	96	97	92	92	108	122	135
70 i więcej	268	280	273	277	271	260	270	253	247	254

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005–2014 r.

6.2. Struktura wieku i płci

Analiza struktury wiekowej ludności gminy Osiek w aspekcie ekonomicznych grup wieku wykazuje, że przeważająca część ludności gminy jest w wieku produkcyjnym, co należy uznać jako zjawisko korzystne z punktu widzenia możliwości rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy.

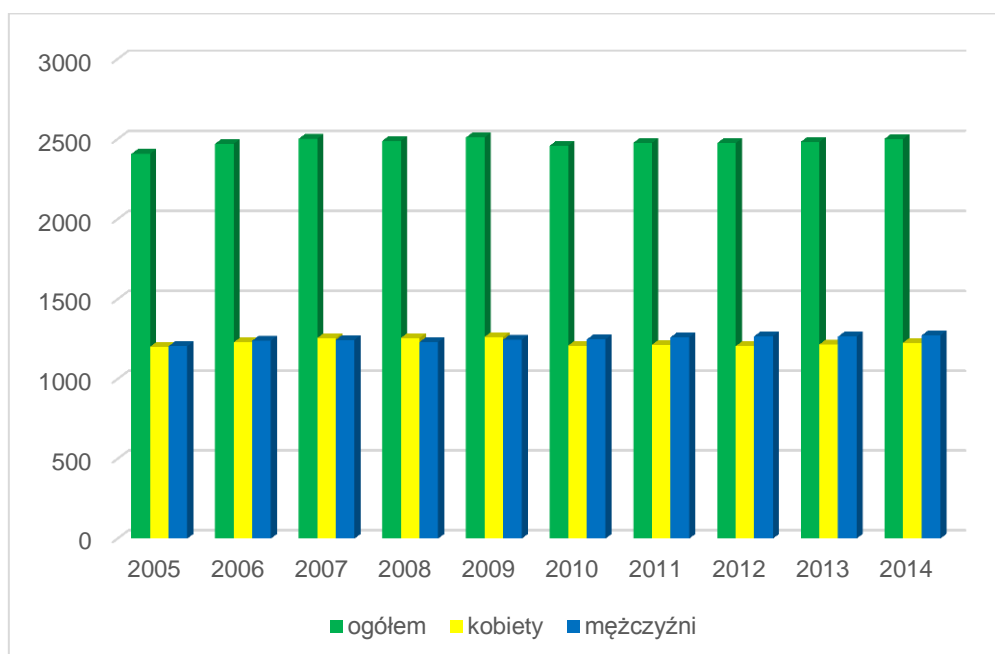
Wykres 7. Ludność gminy Osiek według grup ekonomicznych w latach 2005 – 2014.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005 – 2014 r.

W strukturze płci obserwuje się nierówną liczbę mężczyzn i kobiet. Liczba mężczyzn jest wyższa. Jednakże trzeba zaznaczyć, że różnice są niewielkie.

Wykres 8. Ludność gminy Osiek według płci w latach 2005 – 2014.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005–2014 r.

6.3. Ruch migracyjny

Z demograficznego punktu widzenia istotne są wskaźniki salda migracji ludności. Na podstawie zestawienia przedstawionego w tabeli i na wykresie w latach 2005 – 2014 trudno jest prognozować wzrost liczby ludności mieszkańców gminy. Szansą zwiększenia liczby mieszkańców może być jedynie wzrost wskaźnika przyrostu naturalnego i dodatnie saldo migracji. Saldo migracji miało wartość ujemną w latach 2005, 2008, 2012. Najwyższa wartość salda migracji (35) wystąpiła w 2007 roku, zaś najniższa w 2005 roku (-12).

Tabela 21. Ruchy migracyjne w latach 2005 – 2014 w gminie Osiek.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania	14	50	72	32	31	38	39	20	49	32
Wymeldowania	26	30	37	39	26	30	22	29	41	22
Saldo migracji	-12	20	35	-7	5	8	17	-9	8	10

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005 – 31.XII.2014 r.

W okresie analizowanych 10 lat (lata 2005 – 2014), na terenie gminy dokonano 377 zameldowań i 302wymeldowań.

6.4. Rynek pracy

Większość osób bezrobotnych stanowią kobiety. W 2013 roku zatrudnione były 1 590 osób. W porównaniu z początkiem analizowanego okresu nastąpił spadek bezrobocia. Największy wzrost liczby zatrudnionych kobiet nastąpił w roku 2006 (o 34 osoby) natomiast w przypadku mężczyzn w roku 2010 (o 12osób).

Tabela 22. Zestawienie głównych wskaźników dotyczących zatrudnienia w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.

		PRACUJĄCY WG PŁCI									
ROK		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób w wieku produkcyjnym	osoba	1457	1507	1556	1571	1586	1569	1580	1585	1590	1576
Zatrudnieni ogółem	osoba	96	140	137	123	115	118	114	111	108	-
Liczba zatrudnionych / Liczbę osób w wieku produkcyjnym	%	15,18	10,76	11,36	12,77	13,79	13,47	13,86	14,28	14,72	-
Mężczyźni	osoba	42	52	56	44	42	54	53	51	50	-
Kobiety	osoba	54	88	81	79	73	64	61	60	58	-

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005 – 2014 r.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wskaźnik osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy i zamieszkujących gminę Osiek w latach 2005 – 2014 miał różne tendencje. W latach 2006 – 2008 oraz w roku 2012 i 2014 nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych. Zaś w latach 2009 – 2011 oraz w roku 2013 wskaźnik ten wzrósł. Największy spadek dotyczy 2014 roku.

Tabela 23. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	232	202	142	107	167	174	201	195	204	143
mężczyźni	121	105	55	47	83	82	95	105	100	73
kobiety	111	97	87	60	84	92	106	90	104	70

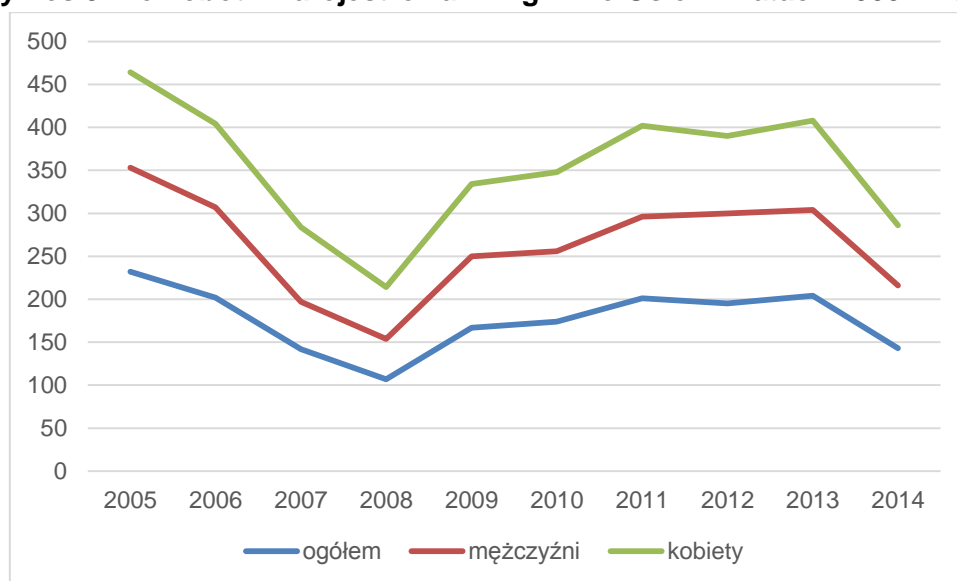
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005 – 2014 r.

Biorąc pod uwagę płeć, kobiety stanowiły większość bezrobotnych w analizowanych latach. Najwięcej bezrobotnych mężczyzn i kobiet było w 2005 roku – 121mężczyzn oraz 111 kobiet. Największy wzrost liczby bezrobotnych mężczyzn zanotowano w 2009 roku (o 36 osób). Największy spadek liczby bezrobotnych mężczyzn zanotowano w 2007roku

(o 50 osób). Spadek liczby bezrobotnych kobiet odnotowano w latach 2006 – 2008, 2012, 2014, zaś wzrost w okresie 2009 – 2011 oraz w roku 2013.

Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2005–2014 r.

Liczbę bezrobotnych w gminach powiatu starogardzkiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Bezrobotni w gminach powiatu starogardzkiego według płci.

Jednostka terytorialna	2014		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
Powiat starogardzki	6567	2740	3827
Gmina miejska Starogard Gdański	2072	944	1128
Gmina wiejska Starogard Gdański	709	282	427
Gmina miejsko-wiejska Skarszewy	805	299	506
Gmina wiejska Zblewo	676	270	406
Gmina wiejska Lubichowo	370	152	218
Gmina wiejska Smętowo Graniczne	293	113	180
Gmina wiejska Kaliska	382	139	243
Gmina wiejska Skórcz	275	121	154
Gmina miejska Skórcz	207	86	121
Gmina miejsko-wiejska Czarna Woda	208	76	132
Gmina wiejska Bobowo	183	77	106
Gmina wiejska Osieczna	244	108	136
Gmina wiejska Osiek	143	73	70

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 31.12.2014 r.

W 2014 roku najwięcej osób bezrobotnych było w gminie miejskiej Starogard Gdański, co stanowiło 31,55% osób pozostających bez pracy w powiecie starogardzkim. Najmniej osób bezrobotnych zamieszkiwało gminę wiejską Osiek, co stanowiło 2,18% ogółu.

6.5. Gospodarka mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe w gminie Osiek, przedstawione w tabeli poniżej, zwiększały się systematycznie przez cały analizowany okres. Największy wzrost wystąpił w roku 2010, kiedy oddano do użytku 162 mieszkania. W roku 2013 na 1000 mieszkańców przypadało średnio 474,8 mieszkań, natomiast powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę wyniosła w roku 2013 – 86,5m². Ponadto powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2008 – 2013 sukcesywnie wzrastała.

Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe w gminie Osiek w latach 2008 – 2013.

Rok	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania
	mieszk.	izba	m ²	mieszkania	m ²	m ²
2008	991	4142	81196	398	32,6	81,9
2009	1001	4192	82379	398,6	32,8	82,3
2010	1163	5082	99728	473	40,6	85,8
2011	1164	5089	99948	469,9	40,4	85,9
2012	1171	5131	100809	473,1	40,7	86,1
2013	1179	5179	101940	474,8	41,1	86,5

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2008–2013 r.

Poniższa tabela przedstawia zasoby mieszkaniowe według form własności. Dane dotyczą okresu 2002 – 2007. Zdecydowana większość mieszkań jest w posiadaniu prywatnym. W 2007 roku w zasobie gminy było 13 mieszkań o łącznej powierzchni 639 m². Najmniejsze zasoby posiadają pozostałe podmioty – 5 mieszkań. Przez cały analizowany okres, spośród wymienionych kategorii jedynie ilość mieszkań należąca do osób prywatnych podlegała systematycznemu wzrostowi.

Tabela 26. Zasoby mieszkaniowe według form własności.

ZASOBY MIESZKANIOWE						
ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Zasoby gminy (komunalne)						
mieszkania	17	13	13	13	13	13
izby	46	35	35	35	35	35
powierzchnia użytkowa mieszkań	835	639	639	639	639	639
Zasoby zakładów pracy						
mieszkania	36	36	36	33	33	27
izby	148	148	148	133	133	109

powierzchnia użytkowa mieszkań	2909	2909	2909	2627	2627	2289
Zasoby spółdzielni mieszkaniowych						
mieszkania	0	0	0	0	0	0
izby	0	0	0	0	0	0
powierzchnia użytkowa mieszkań	0	0	0	0	0	0
Zasoby osób fizycznych						
mieszkania	850	892	895	904	911	927
izby	3493	3709	3724	3770	3808	3885
powierzchnia użytkowa mieszkań	66948	71471	71967	73094	73898	75492
Zasoby pozostałych podmiotów						
mieszkania	5	5	5	5	5	5
izby	5	5	5	5	5	5
powierzchnia użytkowa mieszkań	390	390	390	390	390	390

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 2002 –2007 r.

Z roku na rok zauważalny jest wzrost zasobów mieszkaniowych. Najbardziej zauważalna jest tendencja zwiększania się zasobów mieszkaniowych wśród osób fizycznych.

Tabela 27. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje w gminie Osiek na tle powiatu starogardzkiego.

Mieszkania wyposażone w instalacje:	Powiat starogardzki		Gmina Osiek
	(%)		(%)
	w miastach	na wsi	
wodociąg	99,6	96,2	89,3
łazienka	93,6	86,0	78,5
centralne ogrzewanie	84,3	72,0	55,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS. Stan na 31.12.2013 r.

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, iż niekorzystnie przedstawia się wyposażenie mieszkań w instalacje typu: wodociąg, łazienka, centralne ogrzewanie na terenie gminy Osiek w stosunku do powiatu starogardzkiego. Wyposażenie w wodociąg na terenie powiatu oscyluje na poziomie 99,6% w miastach i 96,2% na wsi, a więc tylko nieliczne mieszkania nie mają dostępu do wodociągu.

6.6. Infrastruktura społeczna

6.6.1. Oświata

Szkoły podstawowe i gimnazjum

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje Zespół Szkół Publicznych w Osieku, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum.

Z przedstawionych w poniższej tabeli danych wynika, że:

- w latach 2009 – 2013 liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum miała tendencję malejącą;
- w roku 2010 zwiększyła się liczba absolwentów w szkołach podstawowych;
- w szkołach gimnazjalnych w latach 2009– 2011 liczba uczniów spadała;
- w roku 2010 i 2013 zwiększyła się liczba absolwentów w gimnazjach.

Tabela 28. Uczniowie i absolwenci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Osiek w latach 2009 – 2013.

ROK	jednostka	2009	2010	2011	2012	2013
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE						
uczniowie ogółem	osoba	147	140	136	120	125
absolwenci ogółem	osoba	24	32	20	30	19
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE						
uczniowie ogółem	osoba	88	87	75	83	72
absolwenci ogółem	osoba	30	33	32	23	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Stan na 31.12.2009 – 31.12.2013 r.

6.6.2. Opieka społeczna

Pomoc społeczną na terenie gminy Osiek realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku. Jego zadaniem jest pomoc mieszkańcom w trudnych sytuacjach życiowych, przezwyciężenie problemów rodzinnych oraz skomplikowane sytuację w rodzinach wielodzietnych. Na terenie gminy funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2014 na terenie gminy Osiek 110 gospodarstw domowych korzystało z pomocy społecznej (łącznie 279 osób), co stanowiło około 11,2% ludności gminy.

6.6.3. Stan bezpieczeństwa

Teren gminy podlega zwierzchnictwu Komendy Powiatowej Policji w Starogardzie Gdańskim.

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje również pięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, są to: OSP Bukowiny, OSP Kasparus, OSP Osiek, OSP Radogoszcz oraz OSP Skórzeńno. Do codziennych zadań OSP należy realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, współdziałanie z innymi służbami ratowniczymi w sytuacjach kryzysowych a także pomoc przy wypadkach drogowych.

6.6.4. Działalność gospodarcza

Z zestawionych poniżej danych wynika, że:

- najwięcej podmiotów gospodarki narodowej należało do sektora prywatnego;

- w sektorze prywatnym najwięcej jest podmiotów należących do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- w sektorze prywatnym najmniej jest spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego;
- w sektorze prywatnym, wzrost liczby nowych podmiotów nastąpił 2011 – 2014.

Tabela 29. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych w gminie Osiek.

Rok		2009	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed. gosp.	199	205	198	204	206	207
Sektor publiczny							
sektor publiczny ogółem	jed. gosp.	11	11	10	10	10	9
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	jed. gosp.	8	8	8	8	8	7
Sektor prywatny							
sektor prywatny ogółem	jed. gosp.	188	194	188	194	196	198
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed. gosp.	157	163	157	163	165	164
spółki handlowe	jed. gosp.	5	3	3	3	3	4
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed. gosp.	1	1	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed. gosp.	10	12	12	12	12	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Stan na 31.12.2009 – 31.12.2014 r.

Według danych zamieszczonych w poniższej tabeli, odnoszących się do podziału podmiotów gospodarki narodowej PKD 2007 w latach 2009 – 2014 wynika, że:

- najwięcej podmiotów należało do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego;
- najmniej podmiotów należało do sekcji E - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę.

Tabela 30. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 w latach 2009 – 2014 w gminie Osiek.

Rok		2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	jed. gosp.	199	205	198	204	206	207
Sekcja A	jed. gosp.	36	37	37	38	37	30
Sekcja C	jed. gosp.	21	19	21	22	22	25
Sekcja E	jed. gosp.	1	0	0	0	0	0
Sekcja F	jed. gosp.	30	29	25	29	30	30

Sekcja G	jed. gosp.	39	33	28	27	28	31
Sekcja H	jed. gosp.	6	8	9	8	8	10
Sekcja I	jed. gosp.	7	11	10	10	10	8
Sekcja J	jed. gosp.	3	3	3	3	3	4
Sekcja K	jed. gosp.	10	10	10	10	10	10
Sekcja L	jed. gosp.	1	1	1	1	1	1
Sekcja M	jed. gosp.	5	6	6	7	7	8
Sekcja N	jed. gosp.	0	0	0	1	2	2
Sekcja O	jed. gosp.	7	7	7	7	7	7
Sekcja P	jed. gosp.	3	5	6	5	5	5
Sekcja Q	jed. gosp.	11	12	12	12	12	11
Sekcja R	jed. gosp.	6	6	6	7	7	7
Sekcja S i T	jed. gosp.	13	18	17	17	17	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Stan na 31.12.2009 – 31.12.2014 r.

Oznaczenie sekcji PKD 2007:

- Sekcja A – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo;
- Sekcja C – przetwórstwo przemysłowe;
- Sekcja D – przetwórstwo przemysłowe;
- Sekcja E – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę;
- Sekcja F – budownictwo;
- Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego;
- Sekcja H – hotele i restauracje;
- Sekcja I – transport, gospodarka magazynowa i łączność;
- Sekcja J – pośrednictwo finansowe;
- Sekcja K – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- Sekcja L – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne;
- Sekcja M – edukacja;
- Sekcja N – ochrona zdrowia i pomoc społeczna;
- Sekcja O – działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała;
- Sekcja P – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników;

- Sekcja Q – organizacje i zespoły eksterytorialne;
- Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

6.6.5. Uwarunkowania w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, podmioty publiczne powinny wypełniać obowiązki służące zapewnianiu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. Według stanu na rok 2019 nie wszystkie obiekty użyteczności publicznej spełniają funkcjonujące na terenie gminy Osiek wymagane kryteria.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą dotyczyć przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

Zagrożenia zalewowe

Tereny gminy Osiek narażone są na występowanie powodzi. Wzdłuż rzeki Wdy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, średnie i wynosi 1%. Ponadto na terenie gminy występują obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%). Zjawisko powodzi wywołuje obfitość wód powierzchniowych, znacznie przekraczająca stan przeciętny. Powoduje ono występowanie wód rzek, cieków, zbiorników wodnych z ich naturalnych lub sztucznie utworzonych granic i zalewanie sąsiadujących z nimi terenów lądowych.

Główne, naturalne przyczyny powodzi to:

- długotrwałe opady atmosferyczne lub krótkotrwałe opady o bardzo wysokiej intensywności;
- gwałtowne topnienie śniegu;

Przyczyny wywołane działalnością człowieka to:

- awarie i katastrofy urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe;
- nadmierny spływ wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do tego zjawiska, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych;
- regulacja rzek prowadzona bez należytej oceny jej skutków.

Zagrożenia hałasem

Hałas jest specyficznym czynnikiem zanieczyszczającym środowisko, charakteryzującym się mnogością źródeł i powszechnością występowania we wszystkich środowiskach biosfery. Głównym zagrożeniem jest hałas od przemysłu i środków transportu.

Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego od dróg, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie;
- hałasu komunalnego towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Wzrost natężenia ruchu pojazdów powoduje pogorszenie klimatu akustycznego. Przez teren gminy Osiek przebiega droga wojewódzka nr 214, wzdłuż której poziom natężenia hałasu może być wyższy niż na pozostałych obszarach.

Požary lasów

Jak wynika ze stanu prawnego gruntów, obszar gminy Osiek w około 74% pokryty jest gruntami leśnymi, zadrzewionymi i zakrzewionymi. Niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów leśnych jest zatem bardzo wysokie.

Do najistotniejszych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

- nieostrożne uprawianie turystyki krajoznawczej,
- nieprzestrzeganie zakazów tam obowiązujących tj. palenie ognisk, gałęzi, palenie tytoniu,
- awarie i pożary linii energetycznych;
- podpalenia.

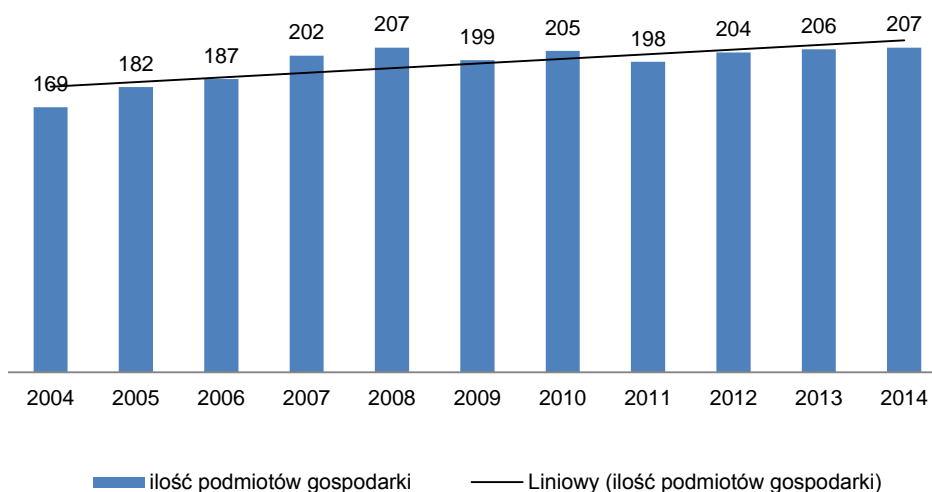

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

8.1. Analiza ekonomiczna

Rozwój przestrzenny gminy Osiek koncentruje się w największych miejscowościach gminy, do których należą Osiek, Wycinki, Radogoszcz, Kasparus. Większość gospodarstw domowych na terenie gminy utrzymuje się z tzw. niezarobkowych źródeł utrzymania oraz z działalności pozarolniczej. Na terenie Osieka rozwija się działalność turystyczna, handlowo-usługowa oraz w niewielkim zakresie działalność produkcyjna. Analiza zmieniającej się liczby podmiotów gospodarczych w latach 2004 - 2014 wskazuje, że ich ilość jest zróżnicowana. Systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych zaobserwowano w ciągu ostatnich czterech analizowanych lat. W latach 2009-2014 najwięcej podmiotów należało do sekcji G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego.

Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Osiek w latach 2004 – 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.
Stan na 31.12.2004 – 31.12.2014 r.

Z wyznaczonej na powyższym wykresie prognozowanej linii trendu można przypuszczać, że w przyszłości liczba podmiotów gospodarki narodowej będzie wzrastać i tym samym można spodziewać się wzrastającej liczby obiektów usługowych.

Rozwój lokalny - finansowanie

W procesie strategicznego zarządzania gminą finanse odgrywają podstawową rolę. Możliwości finansowe gminy w ścisłym powiązaniu z jakością zarządzania stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w kierunku jak najbardziej pożądanym, akceptowanym społecznie i ekonomicznie, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

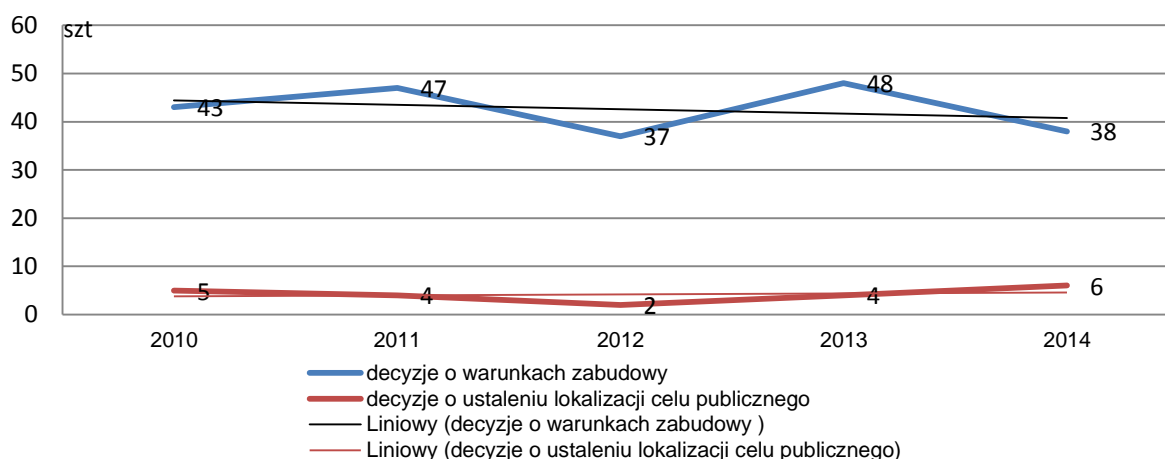
Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania. Gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Gospodarowanie przestrzenią

Szczególnie istotną rolę na rozwój gminy odgrywa polityka przestrzenna. Na szczeblu gminnym instrumentem, dzięki któremu możliwe jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i zarządzanie nią, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W Gminie Osiek aktualnie obowiązuje sześć miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowym narzędziem planistycznym wykorzystywanym w procesie zarządzania przestrzenią w gminie są decyzje o warunkach zabudowy.

Na poniższym wykresie przedstawiono zmieniającą się liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2010-2014.

Wykres 11. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenie gminy Osiek w latach 2010-2014.

Źródło: Materiały własne gminy.

Największą ilość decyzji o warunkach zabudowy wydano w 2013 roku – 48 sztuk, a najmniejszą w 2012 roku – 37 sztuk. Ilość wydanych decyzji kształtowała się na zbliżonym

poziomie. W latach 2010-2014 wydano łącznie 21 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W wyznaczonej na obu wykresach linii trendu można zaobserwować wahania ilości wydawanych decyzji o warunkach zabudowy jak i o ustaleniu lokalizacji celu publicznego.

Można prognozować, że w najbliższych latach wskazane wartości będą utrzymywały się na podobnym poziomie, bądź też będą rosły, biorąc pod uwagę ciągły wzrost potrzeb i wymagań społeczeństwa w zakresie usług i infrastruktury.

W przypadku gminy Osiek, gdzie obowiązuje sześć miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stanowiących 3% powierzchni gminy) rolę wydawanych decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego należy ocenić pozytywnie. Nie zagrażając znacząco ładowi przestrzennemu, decyzje te służą polepszaniu warunków prowadzenia działalności gospodarczej (zwiększeniu poziomu infrastruktury technicznej) i wpływają pozytywnie na rozwój lokalny i regionalny w gminie.

8.2. Analiza środowiskowa

Środowisko przyrodnicze gminy Osiek ma duży wpływ na jej rozwój i zagospodarowanie przestrzenne.

Elementami przyrodniczymi ograniczającymi lokalizację nowej zabudowy są:

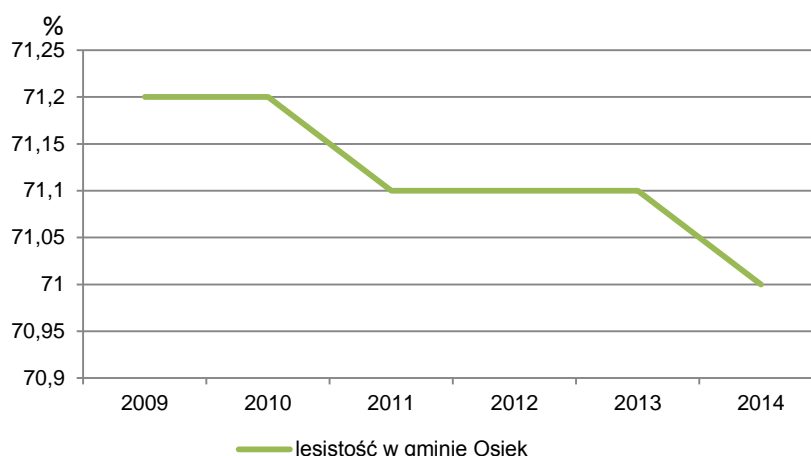
- tereny leśne;
- grunty orne klas I-III;
- formy ochrony przyrody.

Grunty rolne i leśne

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 11 554 ha, co stawia je na pierwszym miejscu w strukturze użytkowania gruntów w gminie i wynosi 74%. Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych na terenie gminy Osiek wynosi 2 499 ha, co stanowi zaledwie 16% powierzchni ogółu. Pozostałe grunty zajmują 1 563 ha, czyli 10% całkowitej powierzchni gminy.

Powierzchnia ogólna lasów na terenie gminy Osiek w latach 2010-2011, 2013-2014 spadała, a w latach 2009-2010, 2011-2013 kształtowała się na stałym poziomie.

Wykres 12. Lesistość Gminy Osiek w latach 2009-2014.

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.
Stan na 31.12.2009 – 31.12.2014 r.*

Do przyczyn, które mogą zmniejszać powierzchnię lasów można zaliczyć procesy deforestacyjne (wylesiania) związane z: tworzeniem pól i pastwisk, przetwórstwem drewna, opałem, przygotowywaniem terenów pod zabudowę głównie mieszkaniową jednorodziną. Dodatkowo pożary oraz zmiany klimatyczne i zanieczyszczenia są źródłem kurczenia się powierzchni lasów. Fragmentaryzacja lasów prowadzi do: zmniejszenia bioróżnorodności, zakłóceń stosunków wodnych, wzmożenia erozji gleby.

W celu ochrony gruntów rolnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi; rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze; zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych; ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Natomiast w celu ochrony gruntów leśnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi; przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej; poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej; poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności; ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa,

oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. Ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu z produkcji rolniczej lub leśnej.

Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych

i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy I – III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W związku z wejściem nowelizacji Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III nie wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, wówczas gdy spełnią łącznie poniższe warunki:

- co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy;
- położone są w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej;
- położone są w odległości nie większej niż 50 metrów od drogi publicznej;
- ich powierzchnia nie przekracza 0,5 ha, bez względu na to, czy stanowią jedną całość, czy stanowią kilka odrębnych części.

Przytaczana Ustawa ma na celu ograniczenie do działalności człowieka na terenach leśnych i rolnych wysokich klas bonitacyjnych i tym samym wprowadza duże ograniczenia w ich zabudowie.

Formy ochrony przyrody

Przyroda ze swej istoty stanowi element przestrzeni, stąd też racjonalne korzystanie z zasobów i walorów danego terenu musi uwzględniać potrzeby ochrony przyrody. Ochronie przyrody służą przede wszystkim formy ochrony przyrody, ustanowione w trybie i na zasadach ustawy o ochronie przyrody.

Różnorodność formy ochrony przyrody, występujących na terenie w znaczącej mierze wpływa na ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy. W granicach gminy znajdują się:

- Rezerwat Zdrójno,
- Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy,
- Rezerwat Czapli Wierch,
- Rezerwat Jezioro Udzierz wraz z otuliną,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich,
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB220009,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH040022,
- pomniki przyrody.

Do każdej z form ochrony przyrody odnoszą się przepisy prawne, które wprowadzają określone ograniczenia mające zapewnić zamierzony efekt i cel tworzenia takiej formy ochrony przyrody.

Rezerwaty przyrody

Na reżim prawny rezerwatu przyrody składają się zakazy i ograniczenia wprowadzone w akcie kreującym daną formę ochrony przyrody, które jako wydane z upoważnienia ustawy niewątpliwie mają moc powszechnie obowiązującą. Ponadto obowiązują powszechnie zakazy i ograniczenia płynące wprost z ustawy o ochronie przyrody, np. zakazy budownictwa na terenach rezerwatów przyrody. Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody w rezerwatach przyrody zabrania się m.in.:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt

kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;

- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB220009

Dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie ustanowiono Plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009 (Dz. U. Woj. Pom. z 2015 r., poz. 1161).

Tabela 31. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – Bory Tucholskie.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	A021 Bąk	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji lęgowej
2	A022 Bączek	Utrzymanie niepogorszonego stanu ochrony U1 populacji lęgowej. Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu populacji lęgowej.
3	A030 Bocian czarny	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji lęgowej
4	A031 Bocian biały	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji lęgowej. Uzupełnienie stanu wiedzy o wpływie na ten gatunek kolizji ptaków z przewodami napowietrznych linii elektrycznych wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych (na terenie woj. pomorskiego)
5	A038 Łabędź krzykliwy	Uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu i stanie populacji przelotnej i zimującej w obszarze wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych. Uzupełnienie wiedzy o występowaniu lęgów gatunku w obszarze wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
6	A060 Podgorzałka	Uzupełnienie wiedzy o występowaniu lęgów gatunku w obszarze wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
7	A072 Trzmielojad	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji lęgowej
8	A073 Kania Czarna	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji lęgowej
9	A074 Kania ruda	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji lęgowej

10	A075 Bielik	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
11	A081 Błotniak stawowy	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
12	A094 Rybólów	Uzupełnienie wiedzy o występowaniu łąków gatunku w obszarze wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
13	A122 Derkacz	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
14	A127 Żuraw	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej. Uzupełnienie wiedzy o występowaniu łąków gatunku w obszarze wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
15	A127 Rybitwa rzeczna	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej.
16	A196 Rybitwa białowąsa	Utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony U1 populacji łąkowej
17	A197 Rybitwa czarna	Utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony U1 populacji łąkowej
18	A215 Puchacz	Utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony U1 populacji osiedlowej
19	A223 Włochatka	Utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony U1 populacji osiedlowej. Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu populacji łąkowej i dostępności miejsc łąkowych wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
20	A224 Lelek	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
21	A229 Zimorodek	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
22	A236 Dzięcioł czarny	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji osiedlowej
23	A246 Lerka	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
24	A0004 Perkozek	Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu populacji łąkowej i dostępności miejsc łąkowych wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
25	A005 Perkoz dwuczuby	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
26	A028 Czapla siwa	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej
27	A036 Łabędź niemy	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łąkowej. Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu populacji łąkowej i dostępności miejsc łąkowych wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
28	A043 Gęgawa	Utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony U1 populacji łąkowej. Uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu populacji łąkowej oraz wpływie

		polowań na stan ochrony gatunku w obszarze (na terenie woj. pom.) wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
29	A051 Krakwa	Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu i stanie populacji łęgowej wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych
30	A052 Cyraneczka	Uzupełnieni wiedzy o rozmieszczeniu populacji łęgowej oraz wpływie polowań na stan ochrony gatunku w obszarze (na terenie woj. pom.) wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych.
31	A055 Cyranka	Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu i stanie populacji łęgowej wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych
32	A067 Gągoł	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
33	A069 Szlachar	Uzupełnienie stanu wiedzy o rozmieszczeniu i stanie populacji łęgowej wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych
34	A070 Nurogęś	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
35	A118 Wodnik	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
36	A123 Kokoszka	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
37	A153 Kszyk	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
38	A165 Samotnik	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
39	A168 Brodziec piskliwy	Uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu i stanie populacji łęgowej w obszarze wraz z zaplanowaniem w uzasadnionym przypadku dodatkowych działań ochronnych
40	A207 Siniak	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
41	A232 Dudek	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
42	A261 Pliszka górska	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej
43	A391 Kormoran czarny	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji łęgowej

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017

Dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy ustanowiono Plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Nr Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy

PLH040017 (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom., poz. 1451). Plan zadań ochronnych wyżej wymieniony został zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 27 października 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017.

Tabela 32. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – Sandr Wdy.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania płatów siedliska
2	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak turzycowisk i mechowisk	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania płatów siedliska
3	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Utrzymanie ogólnego stanu ochrony siedliska na co najmniej dotychczasowym poziomie (U1). Poprawa parametru martwego drewna w drzewostanach
4	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	Utrzymanie ogólnego stanu ochrony siedliska na co najmniej dotychczasowym poziomie (U2). Poprawa parametru martwego drewna w drzewostanach
5	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie siedliska, występującego w rezerwacie przyrody Dury, we właściwym stanie ochrony (FV). Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie stanu ochrony dla 3 zbiorników (j. Radolinek, j. Przyrybionek oraz zbiornik wodny w m. Dębia Góra).
6	3260 Nizinne i podgórski rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania płatów siedliska.
7	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania płatów siedliska
8	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Patamion	Uzupełnienie ogólnego stanu ochrony siedliska na co najmniej dotychczasowym poziomie (U1)
9	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie szczegółowego rozmieszczenia i oceny stanu zachowania płatów siedliska
10	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością	Utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV)

	torfotwórczą (żywą)	
11	91D0 Bory i lasy bagienne i brzoźowo sosnowe	Utrzymanie ogólnego stanu ochrony siedliska na co najmniej dotychczasowym poziomie (U2). Poprawa parametru martwego drewna w drzewostanach. Poprawa uwodnienia części płatów siedliska.
12	1903 lipiennik Loesela	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
13	1060czerwończyk nieparek	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
14	1188 kumak nizinny	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
15	1166 traszka grzebieniasta	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
16	1130 boleń	Uzupełnienie stanu wiedzy na temat populacji gatunku
17	1163 głowacz białopłetwy	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
18	5339 koza	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
19	1096 minóg strumieniowy	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
20	1145piskorz	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
21	1134 różanka	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
22	1337 bóbr europejski	Utrzymanie populacji we właściwym stanie ochrony (FV)
23	1355 wydra	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania i stanu zachowania populacji gatunku
24	7210 Torfowiska nakredowe	Nie określono celów działań ochronnych z powodu planowanej weryfikacji Standardowego Formularza Danych

Obszar Natura 2000 Krzewiny PLH040022

Dla obszaru Natura 2000 Krzewiny PLH040022 ustanowiono Plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Nr 0210/01/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Krzewiny PLH040022 (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r., poz. 182).

Tabela 33. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 - Krzewiny PLH040022.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami Nympheion, Potamion 3150 – 1 Jeziora eutroficzne	Utrzymanie siedlisk w niepogorszonym, obecnym stanie zachowania (U1)
2	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie siedlisk w niepogorszonym, obecnym stanie zachowania (U1)

	3160-1 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	
3	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-CariceteaNigrae) 7140-1 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska na niżu	Na stanowiskach: a) w rezerwacie przyrody Jezioro Udierz zachowanie siedliska przyrodniczego i utrzymanie właściwego stopnia uwodnienia w obrębie siedliska. b) w rezerwacie przyrody Osiny utrzymanie siedliska w niepogorszonym, obecnym stanie zachowania (U2), c) w użytku ekologicznym Krzewiny utrzymanie siedliska w niepogorszonym, obecnym stanie zachowania (U1)
4	91DO Bory i lasy bagienne (VacciniouliginosiBetuletumpubescentis, VacciniouliginosiPinetum, Pinomugo-Sphagnetum, Sphagnogirgensohni-Piceetum) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne 91D)-2 Sosnowy bór bagienny	Utrzymanie siedlisk w niepogorszonym, obecnym stanie zachowania (U2)
5	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Nie określono celów działań ochronnych z powodu planowanego usunięcia siedliska z listy przedmiotów ochrony

Pomniki przyrody

Wzmóżona ochrona przysługuje drzewom i krzewom, które zostały uznane za pomnik przyrody bądź rosną na terenach nieruchomości uznanych za zabytki. Archetypem zabytku (pomnika) przyrody było „drzewo sędziwe i okazałe”. Pojęciem pomnika przyrody posługiwały się wszystkie powojenne ustawy o ochronie przyrody. Występuje ono także w obowiązującej Ustawie z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Na terenie gminy Osiek znajduje się 26 pomników przyrody (wymieniono w rozdziale 9.10. niniejszego opracowania).

Zgodnie z art. 40 Ustawy o ochronie przyrody pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Kryteria uznania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomnik przyrody może określić Minister właściwy do spraw środowiska w drodze rozporządzenia kierując się potrzebą ochrony drzew i krzewów ze względu na ich wielkość, wiek, pokrój i znaczenia historyczne. Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy.

Na terenach niezabudowanych nie można usunąć drzewa będącego pomnikiem przyrody jeżeli nie stanowi ono zagrożenia dla ludzi lub mienia, gdyż podlegają one ochronie, aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Ustawa o ochronie przyrody określa zakazy, które mogą być wprowadzone w stosunku do pomników przyrody:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno--błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- umieszczania tablic reklamowych.

Od przedstawionych powyżej zakazów ustawodawca wskazuje pewne odstępstwa wymienione w art. 45 ust. 2. Zgodnie z postanowieniami ustawy o ochronie przyrody pomniki przyrody podobnie jak wszystkie obiekty i tereny objęte ochroną, uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i tym samym ustala odrębne zasady zagospodarowania tymi obszarami, co zabezpiecza je przed niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniem.

Wiele terenów osobliwych przyrodniczo pozostaje nadal w niewłaściwym wykorzystaniu. Przyczyną tego stanu rzeczy można upatrywać w pewnej uciążliwości przestrzegania nakazów, zakazów i stosowania się do nałożonych ograniczeń gospodarczych obejmujących niekiedy także tereny przyległe.

Obszary wyłączone z zabudowy

Obszar gminy Osiek położony jest częściowo w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Wdy. Bezpośrednie ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów zalewowych wyznacza art. 88l. ust.1 Ustawy Prawo Wodne, który brzmi następująco: „*Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się*

wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

1) wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;

2) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;

3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczaniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego”.

Zgodnie z art. 40 Ustawy Prawo Wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

Ustawodawca zagwarantował respektowanie bezpośrednich zakazów na etapie planowania przestrzennego przez wprowadzenie nakazu uwzględniania ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym w koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tereny prawnie chronione oraz tereny na których występują ograniczenia i zakazy zabudowy, ulegają zmianą o czym mogą świadczyć np. raporty o stanie środowiska przyrodniczego oraz monitoringi środowiska. Zakaz zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodzią wpływa na ograniczenie skutków powodzi.

Od kilku lat można zaobserwować wprowadzanie wielu zmian w przepisach dotyczących ochrony środowiska, które mają na celu skuteczniejsze rozwiązywanie problemów ekologicznych terenów cennych przyrodniczo. Przepisy prawne stanowią gwarancję formalną zadań ochrony środowiska w procedurze planistycznej. Zarówno Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak i plany miejscowe muszą uwzględniać przepisy odrębne dotyczące m.in. ochrony przyrody, wód, gruntów rolnych i leśnych. Organy administracyjne mają coraz większą świadomość ekologiczną co ma odzwierciedlenie w zmieniających się przepisach.

Utrzymanie cennych walorów przyrodniczych, czy krajobrazowych danego terenu wiąże się z pewnymi obostrzeniami, co powinno spotykać się ze zrozumieniem społeczeństwa, gdyż bez nich tereny chronione, które przyciągają swoją atrakcyjnością przyrodniczą i krajobrazową mogą stracić swoje największe walory.

8.3. Analiza społeczna

Pracujący

W 2014 roku liczba zatrudnionych w gminie Osiek wynosiła 145 osób i było to o 30,63% więcej, niż w 2012 roku. Liczba pracujących kobiet i mężczyzn w poszczególnych analizowanych jednostkach, kolejno malała i wzrastała. Biorąc pod uwagę znaczący wzrost liczby zatrudnionych osób w gminie Osiek w roku 2014, można przypuszczać, że w przyszłych latach nastąpi wzrost liczby pracujących mieszkańców w gminie.

Tabela 34. Liczba pracujących mieszkańców gminy Osiek na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w latach 2012-2014.

	2012	2013	2014	Zmiana 2014/2012
Liczba pracujących ogółem				
gmina Osiek	111	108	145	130,63
powiat starogardzki	21801	22171	23296	106,86
województwo pomorskie	495196	507251	519593	104,93
Mężczyźni				
gmina Osiek	51	50	68	133,33
powiat starogardzki	10912	10936	11510	105,48
województwo pomorskie	245258	250091	254551	103,79
Kobiety				
gmina Osiek	60	58	77	128,33
powiat starogardzki	10889	11235	11876	109,06
województwo pomorskie	249938	257160	265042	106,04

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Bezrobocie

Bezrobocie należy do głównych problemów społeczno-ekonomicznych w skali całego kraju. Problem ten nie ominął również gminy Osiek. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2014 liczba bezrobotnych w gminie Osiek wynosiła 143 osoby, a więc była prawie równa liczbie osób zatrudnionych.

W celu zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców należy podjąć następujące działania:

- aktywizacja bezrobotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- podejmowanie działalności gospodarczej przez mieszkańców,
- organizowanie kwalifikowanych kursów zawodowych.

Poziom życia oraz wielkość dochodów mieszkańców gminy Osiek są podstawowym determinantem przyszłego rozwoju. Możliwość osiągnięcia dochodów, warunki mieszkaniowe, dostęp do oświaty, ochrona zdrowia oraz dóbr kultury są o wiele mniejsze niż w skali województwa czy kraju. Dla bezpieczeństwa społecznego wymagane jest stworzenie takiego systemu zaspakajania potrzeb bytowych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających warunków społecznych.

Edukacja

Na terenie gminy Osiek nie funkcjonują placówki wychowania przedszkolnego. W miejscowości Osiek funkcjonuje Zespół Szkół Publicznych, składający się ze szkoły podstawowej i gimnazjum. Liczbę uczniów uczęszczających do ww. placówki szkolnej wymieniono w poniższej tabeli.

Tabela 35. Placówki szkolne i przedszkolne w gminie Osiek.

Placówki oświaty	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Placówki wychowania przedszkolnego	0	0	0
w tym przedszkola	0	0	0
Miejsca w przedszkolach			
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	0	0	0
w tym w przedszkolnych	0	0	0
Szkoły podstawowe	1	1	1
Uczniów szkół podstawowych	120	125	145
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	83	72	70

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 36. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Osiek na tle powiatu i województwa.

	2012	2013	2014
Uczniowie			
gmina Osiek	120	125	145
powiat starogardzki	8365	8364	8859
województwo pomorskie	139530	139377	150061
Absolwenci			
gmina Osiek	30	19	21
powiat starogardzki	1351	1347	1355
województwo pomorskie	22845	22322	22229

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 37. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego.

	2012	2013	2014
Uczniowie			

gmina Osiek	83	72	70
powiat starogardzki	4626	4335	4105
województwo pomorskie	72972	70849	69245
Absolwenci			
gmina Osiek	23	32	20
powiat starogardzki	1497	1561	1506
województwo pomorskie	24030	23631	22989

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

We wszystkich analizowanych jednostkach administracyjnych odnotowano ubytek uczniów i absolwentów, poza powiatem starogardzkim, gdzie liczba absolwentów w 2014 roku wzrosła w stosunku do roku 2012.

Ochrona zdrowia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku w gminie Osiek udzielono 8271 porad lekarskich i ich liczba zmalała od 2012 roku o 2,5%. W powiecie starogardzkim liczba udzielonych porad również zmalała, natomiast w województwie pomorskim wzrosła o 4,92%.

Tabela 38. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w gminie Osiek na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w latach 2012 – 2014.

	2012	2013	2014	Zmiana 2014/2012
gmina Osiek	8483	8779	8271	97,5%
powiat starogardzki	546229	506321	506874	92,79%
województwo pomorskie	8768010	9118095	9199980	104,92%

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Pomoc społeczna

Wśród głównych powodów trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej mieszkańców gminy Osiek należy wymienić: bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność. Główną placówką, z której pomoc mogą czerpać dotknięci powyższymi problemami mieszkańcy, jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Osieku oraz Środowiskowy Dom Samopomocy.

Tabela 39. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Osiek, na tle powiatu starogardzkiego oraz województwa pomorskiego w latach 2012 – 2014.

	2012	2013	2014	Zmiana 2014/2012
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej				
gmina Osiek	102	104	110	107,84
powiat starogardzki	4949	5223	4973	100,48

województwo pomorskie	71776	73737	69291	96,54
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej				
gmina Osiek	276	279	279	101,09
powiat starogardzki	14730	15315	14339	97,35
województwo pomorskie	195584	200408	183660	93,90

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Infrastruktura techniczna

W gminie Osiek obserwuje się rozwój infrastruktury technicznej. We wszystkich jednostkach terytorialnych można zauważyć systematyczny wzrost udziału mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Mieszkańcy gminy nie mają dostępu do sieci gazowej. W powiecie starogardzkim udział korzystających z sieci gazowej zmniejszył się, natomiast w województwie pomorskim wzrósł. W przyszłości prognozuje się dalszy rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Osieka.

Tabela 40. Udział ludności korzystającej z infrastruktury technicznej w latach 2012–2014.

	2012	2013	2014
Sieci wodociągowej			
gmina Osiek	710	739	745
powiat starogardzki	110249	110644	116040
województwo pomorskie	2129541	2137835	2211842
Sieci kanalizacyjnej			
gmina Osiek	648	638	663
powiat starogardzki	70436	74792	78165
województwo pomorskie	1768237	1789408	1887805
Sieci gazowej			
gmina Osiek	0	0	0
powiat starogardzki	40384	40089	40081
województwo pomorskie	1141646	1130453	1134467

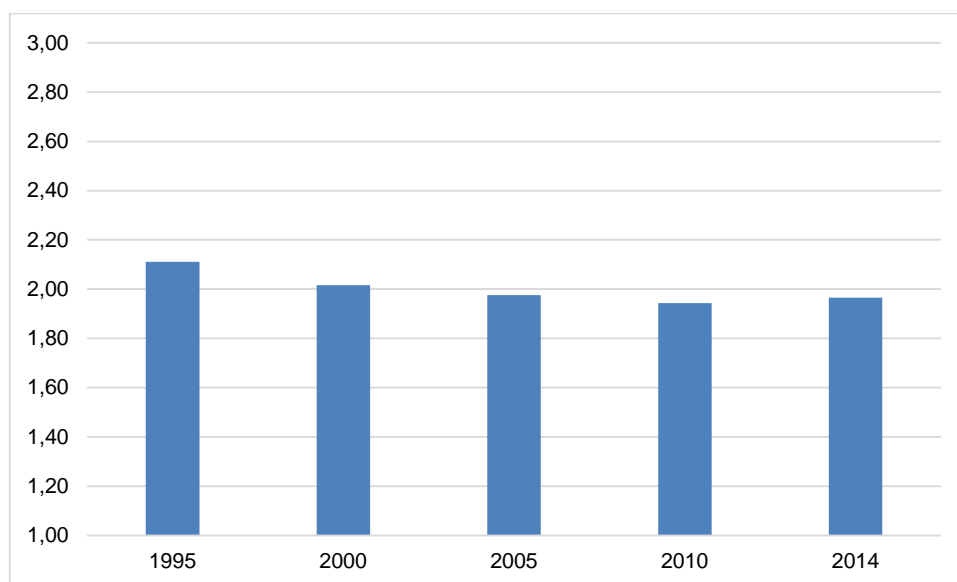
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Należy systematycznie dążyć do dalszej rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Dużą słabością gminy jest brak sieci gazowej. Atrakcyjność na rynku pracy w gminie Osiek należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia wzrostu zatrudnienia i przedsiębiorczości. Reasumując należy stwierdzić, że w społeczności lokalnej zachodzą pozytywne zmiany. Tempo tych zmian w niektórych obszarach nie jest tak dynamiczne, jak w powiecie starogardzkim czy województwie pomorskim, jednak zmiany te wpływają na rozwój społeczny gminy Osiek.

8.4. Prognozy demograficzne w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Prognozę zmian liczby ludności i struktury ludności z uwagi na ograniczoną dostępność danych do analizy zostały przeprowadzone na poziomie powiatu starogardzkiego. Na podstawie danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego ustalono, że w najbliższym 35-leciu oczekiwane jest zmniejszenie liczby ludności w powiecie starogardzkim. W 2025 prognozuje się liczbę ludności na poziomie 128 758 osób. Do 2050 roku prognozuje się spadek ludności o około 5%. Poniżej przedstawiono udział ludności gminy Osiek w liczbie ludności powiatu starogardzkiego.

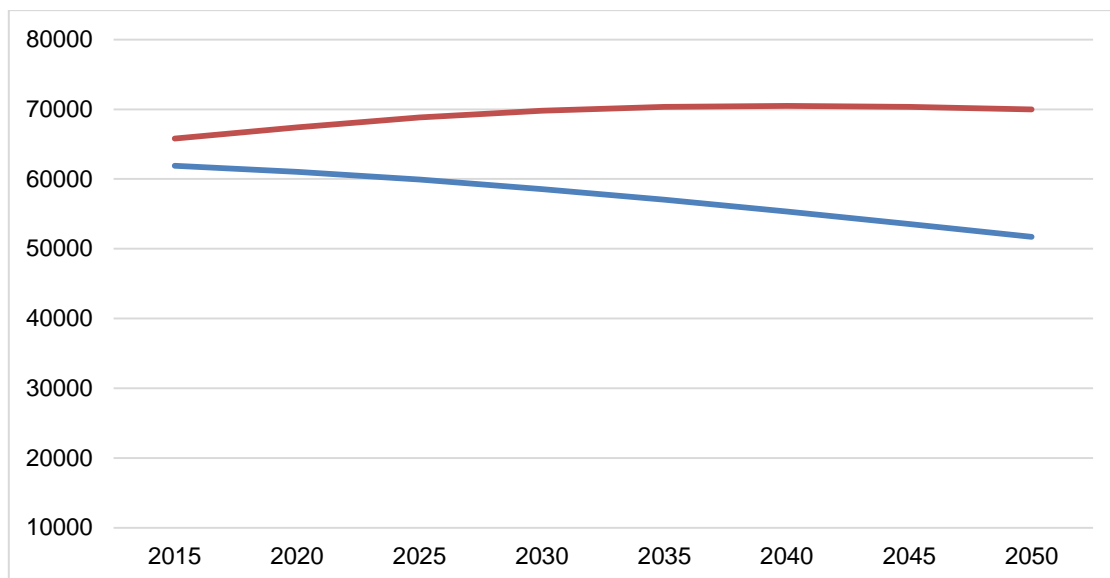
Wykres 13. Udział ludności gminy Osiek na tle powiatu starogardzkiego w latach 1995, 2000, 2005, 2010, 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Udział ludności gminy Osiek w stosunku do liczby ludności powiatu starogardzkiego w roku 2014 spadł o 0,14% w porównaniu z rokiem 1995. Na przestrzeni lat 1995 - 2010 obserwuje się systematyczny spadek liczby populacji. W roku 2014 nastąpił niewielki wzrost (0,03%) w stosunku do roku 2010.

Wykres 14. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiecie starogardzkim w latach 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050.

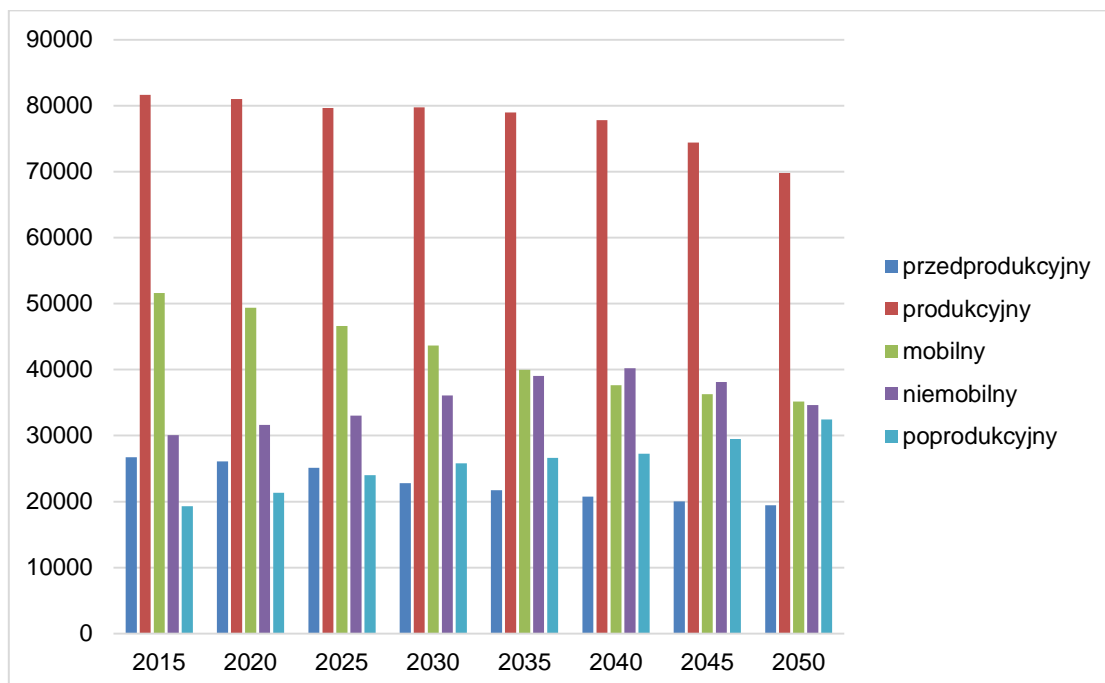

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Przedstawiona powyżej prognoza demograficzna potwierdza spadkową tendencję liczby ludności w powiecie starogardzkim w perspektywie do 2050 roku. Linia czerwona obrazująca tendencję zmian ludności na terenach wiejski, wskazuje iż ludność na tych obszarach będzie ulegała stopniowemu wzrostowi. Linia niebieska dotycząca prognozowanych zmian liczby ludności obszarów miejskich, wykazuje tendencję spadkową.

Analizując ekonomiczną strukturę wieku największy prognozowany spadek dotyczy przedziału grupy w wieku mobilnym (18 - 44 lat). Spadek populacji w tej grupie wyniesie ok. 14,53%, czyli 11863 osoby. Największy wzrost ludności prognozuje się w grupie poprodukcyjnej (powyżej wieku emerytalnego). Oczekiwane proporcje pozostałych grup będą kształtować się następująco: grupa przedprodukcyjna (0 – 17 lat) spadek o 27,3%, grupa produkcyjna (od 18 lat do wieku emerytalnego) spadek o 31,85%, wiek niemobilny (od 45 lat do wieku emerytalnego) wzrost o 15,22%, grupa poprodukcyjna wzrost o 68%.

Wykres 15. Prognoza ludności powiatu starogardzkiego według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

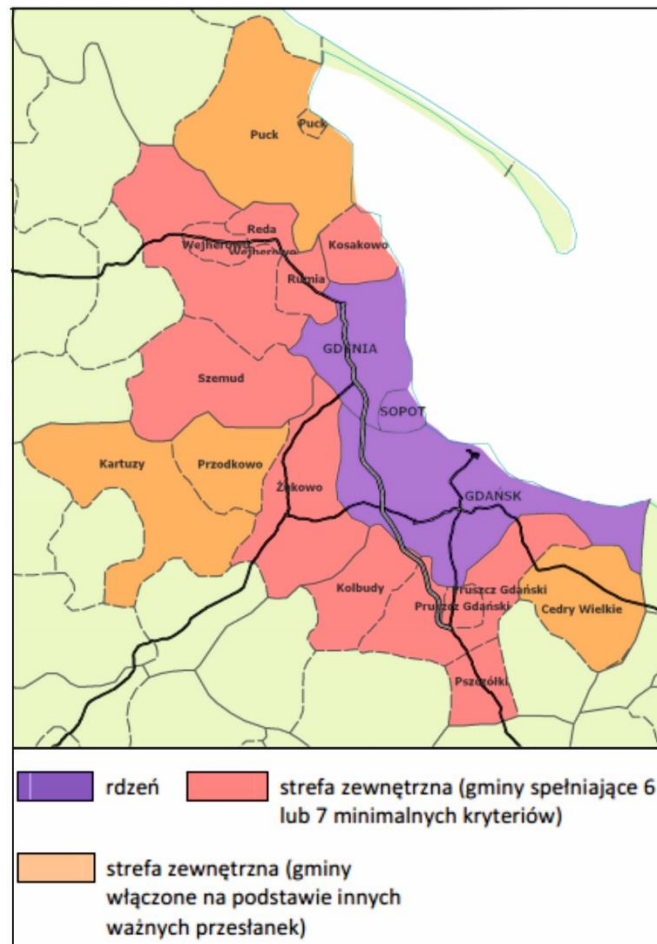
Migracje

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego pod względem funkcjonalnym wyodrębniono następujące poziomy:

- centrum aglomeracji Trójmiasta (Trójmiasto),
- główne ośrodki wzmacniające strukturę policentryczną pasma osadniczego (Pruszcz Gdański, Tczew i Wejherowo),
- pozostałe ośrodki miejskie wspomagające strukturę policentryczną pasma osadniczego (Rumia, Reda),
- pozostałe ośrodki równoważące rozwój (Kartuzy, Puck, Władysławowo, Jastarnia i Hel),
- strefy zurbanizowane, składające się z jednostek osadniczych, kształtowanych w nawiązaniu do głównych ciągów infrastruktury transportowej,
- strefy mieszkaniowo-produkcyjno-usługowe: Gdańsk-Żukowo, Chwaszczyno-Żukowo, Wejherowo-Bożepole Wielkie, Pruszcz Gdański-Pszczółki-Tczew, Gdańsk-Kowale-Bąkowo- Kolbudy, Gdańsk Orunia-Borkowo-Straszyn-Bielkówko,
- strefy mieszkaniowo-rekreacyjne: Puck-Władysławowo, Żukowo-Kartuzy-Sierakowice, Kolbudy-Przywidz,

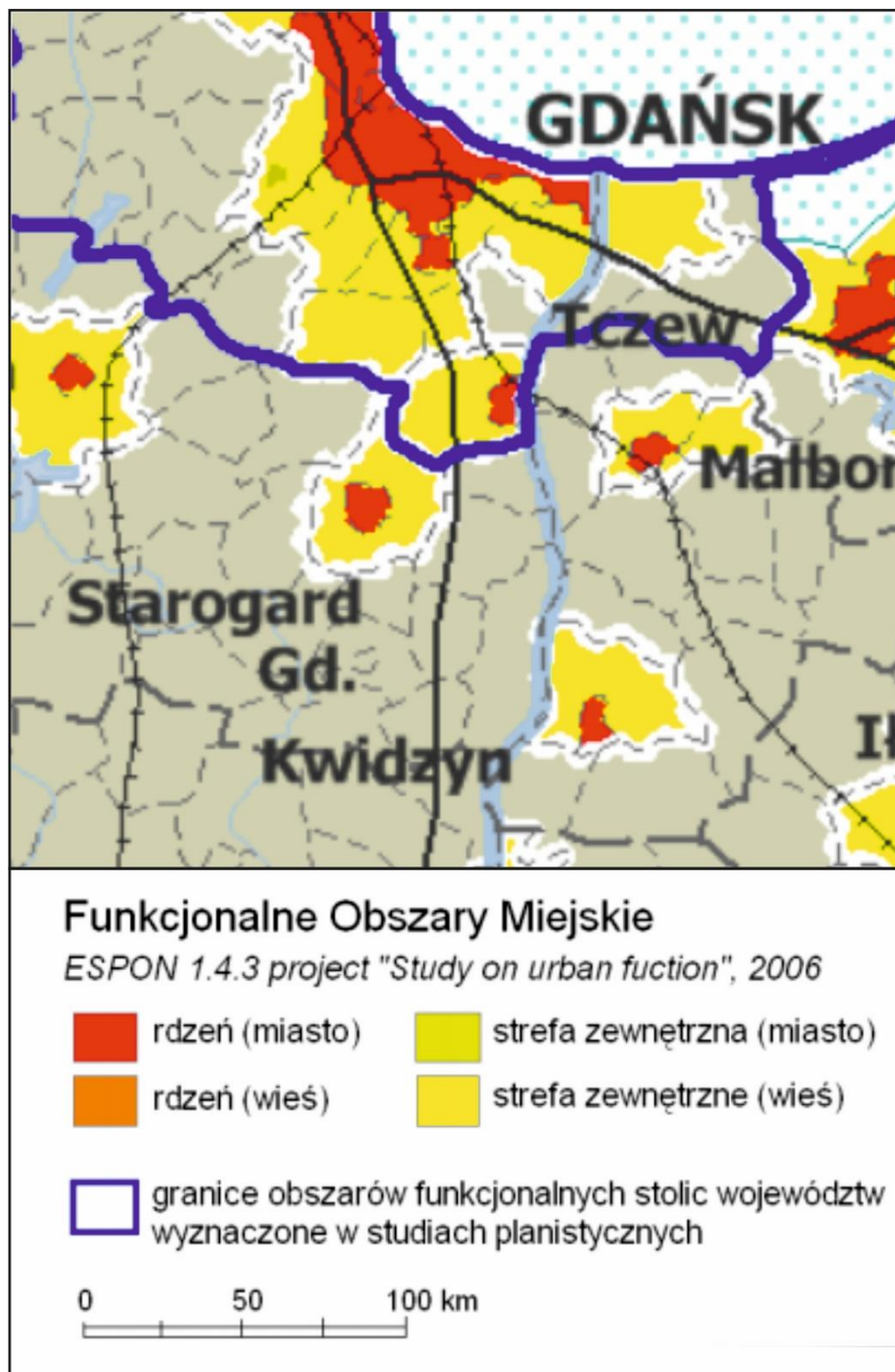
- pozostałe strefy o charakterze rolniczym, turystycznym, turystyczno-rolniczym oraz rolniczo-leśnym z lokalnymi ośrodkami usługowymi równomiernie rozmieszczonymi w całej przestrzeni obszaru aglomeracji Trójmiasta.

Rysunek 3. Mapa miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Gdańsk.

Źródło: Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, Warszawa 2013 r.

Rysunek 4. Funkcjonalne obszary miejskie w sąsiedztwie gminy Osiek.

Źródło: Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
Warszawa 2013 r.

W związku z położeniem gminy Osiek poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi ruch migracyjny jest niewielki. Na terenie gminy Osiek napływ ludności jest niewielki. Wielu mieszkańców wyjeżdża do większych miast na stałe w poszukiwaniu pracy i dalszego kształcenia. Efektem migracji ludności do bardziej rozwiniętych gmin i miast jest spadek liczby mieszkańców i tym samym ujemne saldo migracji. Jest to obecnie jedna z głównych

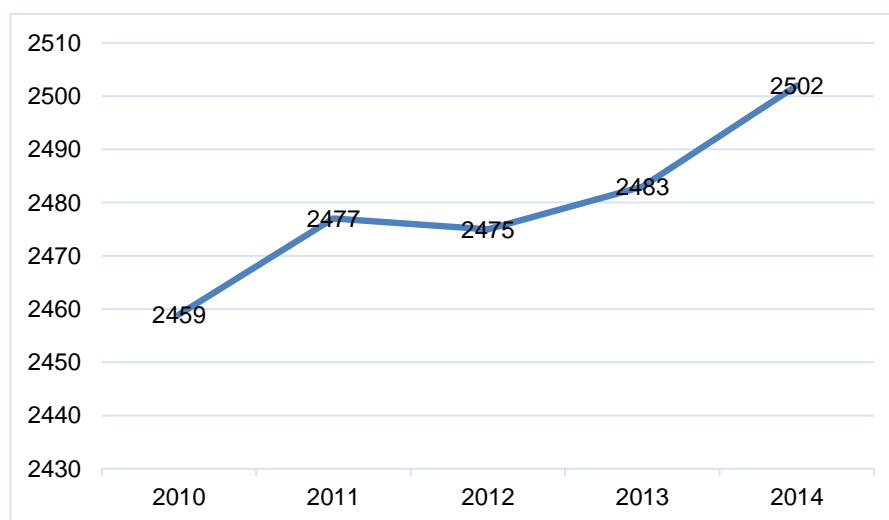
przyczyn nasilania procesów depopulacyjnych. Projektowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową ma na celu wzmocnienie potencjału mieszkaniowego i przeciwdziałanie emigracji.

8.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

Przyrost zasobów mieszkaniowych na terenie Osieka powinien zapewnić zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wynikających z zakładania nowych gospodarstw domowych. Na przestrzeni lat 2010 - 2014 liczba ludności w gminie Osiek wzrosła o 1,75% (43 osoby). Z roku na rok liczba ludności rosła średnio o 0,43%.

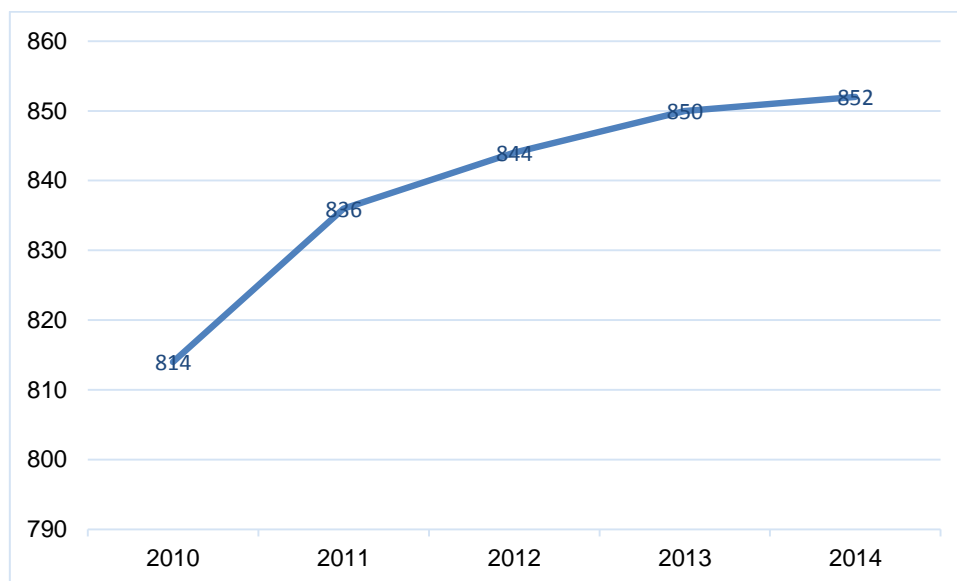
Rysunek 5. Liczba ludności gminy Osiek w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Przewiduje się, że do 2030 roku liczba ludności wzrośnie nawet o 6,88% w porównaniu do roku 2014. Do 2030 roku przyjmuje się, że liczba mieszkańców będzie kształtować się na poziomie około 2674 osób. Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że ilość budynków mieszkalnych w gminie w latach 2010 - 2014 wzrosła o 4,7% (38 budynków). Można przypuszczać, że do roku 2030 liczba budynków mieszkalnych będzie wynosić ponad 1000.

Rysunek 6. Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy Osiek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Na podstawie dokonanych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy Osiek, opisanych w podrozdziałach (7.1.-7.5.) określono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, przedstawiające się w sposób następujący:

Tabela 41. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na terenie gminy Osiek.

Miejscowość	Funkcje zabudowy				Tereny przeznaczone pod zabudowę łącznie na terenie miejscowości (m2)
	Tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej z dopuszczeniem usług (m2)	Tereny rozwoju zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej (m2)	Tereny rozwoju zabudowy letniskowej (m2)	Tereny rozwoju usług kultury, hotelowych, turystyki i sportu (m2)	
Lisówko	0	0	0	0	0
Jeżewnica	48000	0	0	0	48000
Bukowiny	31393	0	5862	0	37255
Grabowiec	0	0	0	0	0
Cisowy	0	0	0	0	0
Wycinki	121200	59200	230450	54800	465650
Osiek	609700	29800	168400	3900	811800
Markocin	33215	0	0	0	33215
Wierzbiny	0	0	117177	0	117177
Głuche	44742	0	11812	0	56554
Skórczenno	23400	0	45914	0	69314
Skrzynia	22800	0	0	0	22800
Okarpiec	20300	0	26730	0	47030

Radogoszcz	46400	0	80800	17500	144700
Trzebiechowo	0	0	77406	0	77406
Dębia Góra	0	0	0	0	0
Łuby	25399	0	0	0	25399
Suchobrzeźnica	8233	0	0	14158	22391
Kasparus	0	0	0	0	0
Pieczyska	0	0	0	0	0
Karszanek	0	30303	0	0	30303
SUMA	1034782	119303	764551	90358	2008994
%	51,51	5,94	38,06	4,50	100

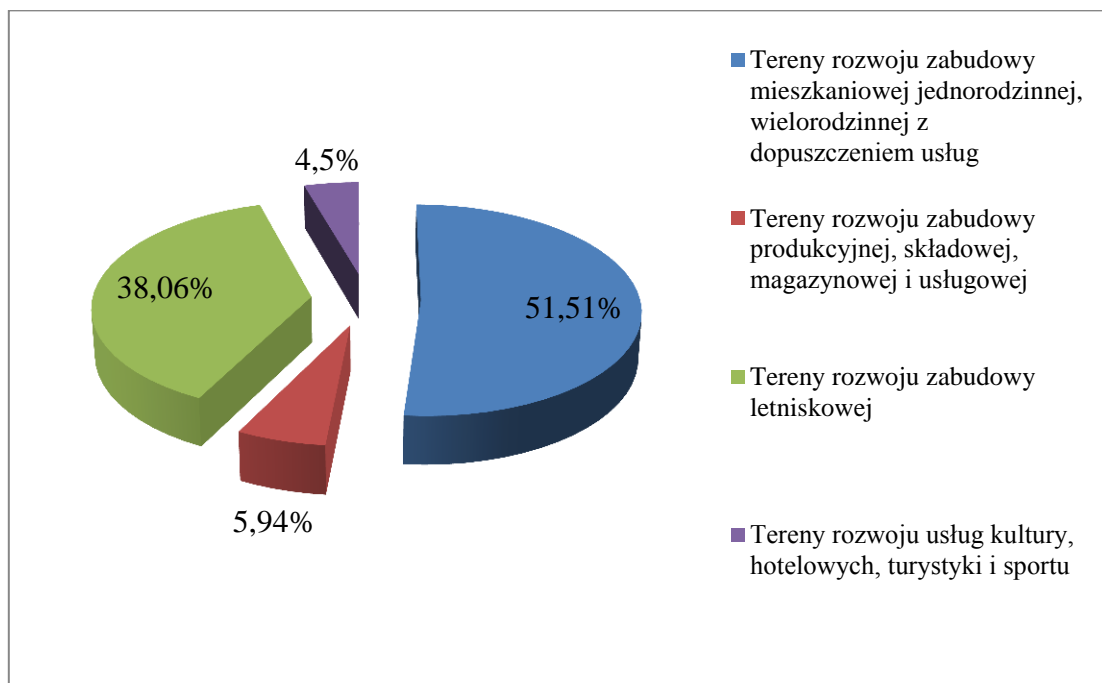
Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie gminy Osiek wyznaczono łącznie 2 008 994,00 m² (200,8994 ha) powierzchni terenu przeznaczonych pod rozwój nowej zabudowy. W tym około 103 ha pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, z dopuszczeniem usług, z czego około 61 ha (ponad połowa ogólnego zapotrzebowania na ten rodzaj zabudowy) dotyczy obszaru miejscowości Osiek i klasyfikuje go jako najbardziej predysponowany do rozwoju funkcji osadniczych w gminie. Jak wynika z powyższej tabeli niektóre z miejscowości nie wykazują zapotrzebowania na nową zabudowę (Lisówko, Grabowiec, Cisowy, Dębia Góra, Kasparus, Pieczyska).

Największy udział terenów przeznaczonych pod nową zabudowę dotyczy funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, z dopuszczeniem usług (około 52%). Najmniej, około 5%, dotyczy terenów przeznaczonych pod tereny rozwoju usług hotelowych i turystyki.

Na poniższym wykresie przedstawiono procentowy udział poszczególnych funkcji zabudowy w ogólnej powierzchni terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.

Wykres 16. Udział poszczególnych funkcji zabudowy w ogólnej powierzchni terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.

Źródło: Opracowanie własne.

Określając szacunkowe zapotrzebowanie na nową zabudowę na terenie gminy Osiek przyjęto przedział czasowy do 2030 roku i założono, że:

- liczba ludności wzrośnie o 172 osoby i wyniesie 2674 mieszkańców;
- przyjmując, że 20% ludności (535 osób) założy nowe gospodarstwo domowe, założono, że na terenie gminy Osiek powstanie:

- 30% gospodarstw domowych 1-osobowych - 160 os. – czyli 160 gospodarstw,
- 30% gospodarstw domowych 2-osobowych - 160 os. – czyli 80 gospodarstw,
- 20% gospodarstw domowych 3-osobowych (model 2+1) - 107 os. – czyli 36 gospodarstw,
- 10% gospodarstw domowych 4-osobowych - 54 os. – czyli 14 gospodarstw,
- 10% gospodarstw domowych 5-osobowych - 54 os. - czyli 11 gospodarstw,
- z racji obecności terenów rolnych założono, że 30% gospodarstw domowych powstanie na terenach przeznaczonych pod zabudowę zagrodową i 70% gospodarstw domowych powstanie na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną,
- założono, że powierzchnia działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną będzie wynosić 1000 m² i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 150 m²,

- założono, że powierzchnia działki pod zabudowę letniskową będzie wynosić 800 m² i będzie zabudowana budynkiem rekreacji indywidualnej o powierzchni 100 m²,
- założono, że powierzchnia działki pod zabudowę zagrodową będzie wynosić 3 000 m² i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 150 m²,
- założono, że powierzchnia działki pod zabudowę usług hotelowych i turystyki będzie wynosić 3000 m² a powierzchnia nowych obiektów produkcyjnych, usługowych 300 m²,
- założono, że powierzchnia działki pod zabudowę produkcyjną i usługową będzie wynosić 2000 m² a powierzchnia nowych obiektów produkcyjnych, usługowych 200 m².

8.6. Chłonność położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych przez jednostkę osadniczą rozumie się wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi. W ramach dokonanej dla terenu gminy Osiek analizy chłonności obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wzięto pod uwagę miejscowości wskazane w tabeli nr 43 z wyłączeniem miejscowości Osiek oraz Wycinki (w całości) a także z wyłączeniem miejscowości Skrzynia, Trzebiechowo, Radogoszcz, Kasparus oraz Głuche w części, dla której na tych obszarach obowiązują ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę należy traktować orientacyjnie, biorąc pod uwagę faktyczne zagospodarowanie poszczególnych obszarów.

Tabela 42. Struktura chłonności terenów w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Nazwa jednostki osadniczej	Struktura terenów	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielenia	Suma rezerw działek	Ogólna liczba działek możliwa do powstania po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych
		zabudowanych	nierzabudowanych			
Głuche	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	22	10	4	14	36
	Tereny zabudowy zagrodowej	16	10	2	12	28

	Tereny zabudowy letniskowej	5	5	20	25	30
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	0	0	0	1
Wierzbiny	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	9	14	7	21	30
	Tereny zabudowy zagrodowej	3	2	0	2	5
	Tereny zabudowy letniskowej	9	0	0	0	9
Dębia Góra	Tereny zabudowy zagrodowej	5	4	1	5	10
	Tereny zabudowy letniskowej	2	1	0	1	3
Kasparus	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	48	10	0	10	58
	Tereny zabudowy zagrodowej	6	0	0	0	6
	Tereny zabudowy letniskowej	4	2	0	2	6
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	3	0	0	0	3
Pieczyska	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	3	0	0	0	3
	Tereny zabudowy zagrodowej	1	2	2	4	5
	Tereny zabudowy letniskowej	2	0	0	0	2
Suchobrzeźnica	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	20	15	5	20	40
	Tereny zabudowy zagrodowej	4	2	1	3	7
	Tereny zabudowy letniskowej	8	4	2	6	14
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	0	0	0	1
Łuby	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	12	5	3	8	20
	Tereny zabudowy zagrodowej	8	4	2	6	14
	Tereny zabudowy letniskowej	4	3	2	5	9

Lisówko	Tereny zabudowy zagrodowej	17	5	20	25	42
Jeżewnica	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	1	0	0	0	1
	Tereny zabudowy zagrodowej	6	3	4	7	13
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	0	0	0	1
Bukowiny	Tereny zabudowy zagrodowej	6	2	2	4	10
Grabowiec	Tereny zabudowy zagrodowej	2	2	2	4	6
Cisowy	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	3	0	0	0	3
	Tereny zabudowy zagrodowej	8	0	7	7	15
Radogoszcz	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	25	46	8	54	79
	Tereny zabudowy zagrodowej	18	4	2	6	24
	Tereny zabudowy letniskowej	54	31	13	44	98
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	2	2	1	3	5
Trzebiechowo	Tereny zabudowy zagrodowej	8	2	5	7	15
	Tereny zabudowy letniskowej	20	11	30	41	61
Okarpiec	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	8	9	4	13	21
	Tereny zabudowy zagrodowej	5	2	2	4	9
	Tereny zabudowy letniskowej	11	10	10	20	31
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	2	1	0	1	3
Skrzynia	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	3	5	1	6	9
	Tereny zabudowy zagrodowej	8	2	0	2	10
	Tereny zabudowy letniskowej	31	26	20	46	77

	Tereny usług hotelowych i turystyki	1	5	6	11	12
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	3	1	0	1	4
Skórczenno	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	6	5	6	11	17
	Tereny zabudowy zagrodowej	19	3	0	3	22
	Tereny zabudowy letniskowej	8	4	8	12	20
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej	1	0	0	0	1
Karszanek	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	7	7	6	13	20
	Tereny zabudowy zagrodowej	11	2	0	2	13
Markocin	Tereny zabudowy zagrodowej	15	2	2	4	19
	Tereny zabudowy letniskowej	3	2	2	4	7
ŁĄCZNIE						1008

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższej tabeli wynika, że ogólna liczba działek możliwych do wydzielenia, po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych wynosi 1008 działek. Na poniższych rysunkach przedstawiono granice wyznaczonych jednostek osadniczych w ww. miejscowościach.

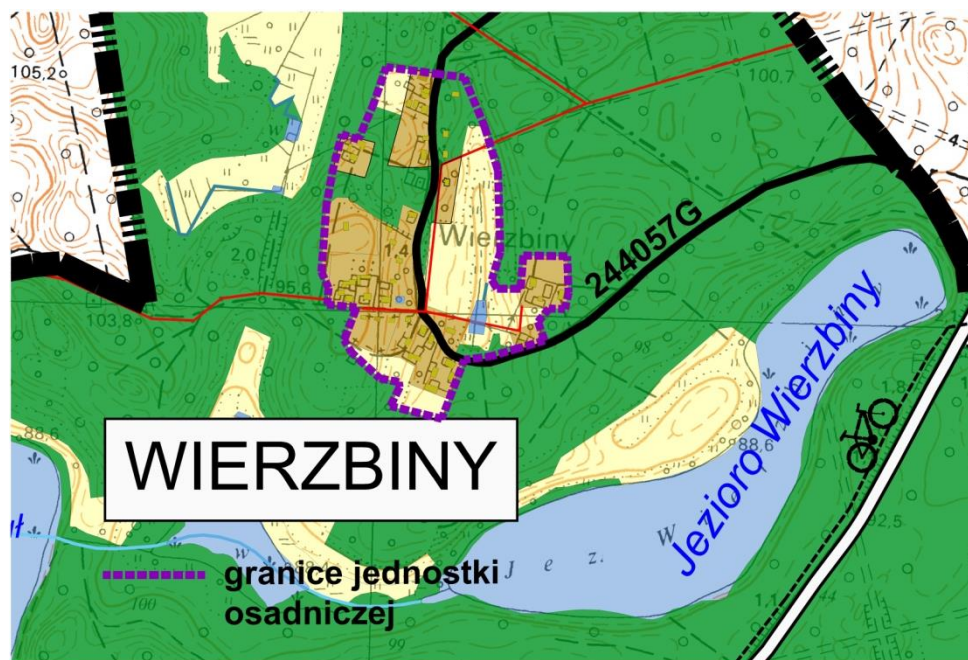

Rysunek 7. Jednostka osadnicza Głuche.

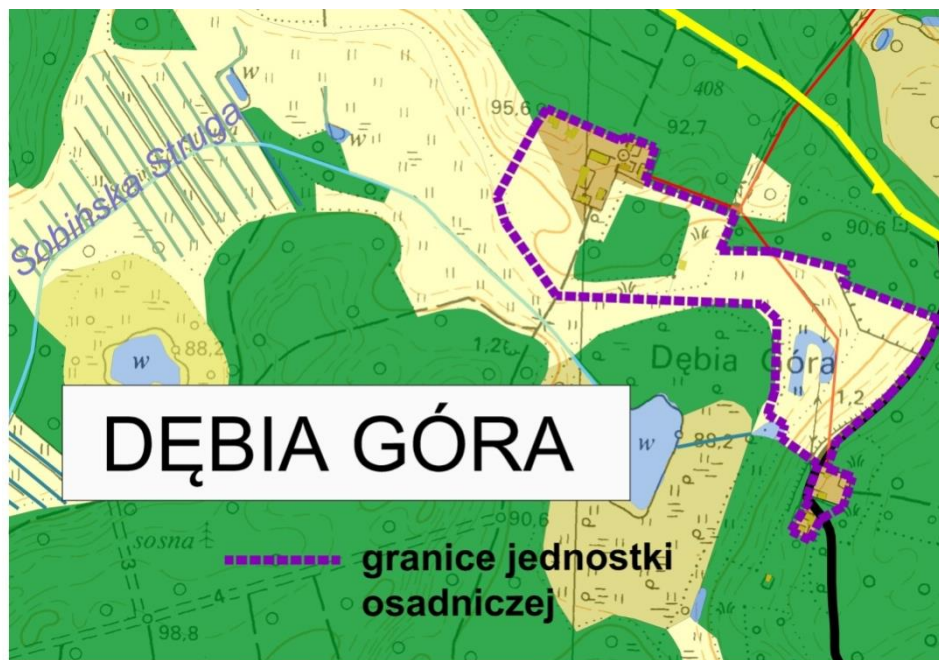
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 8. Jednostka osadnicza Wierzbiny.

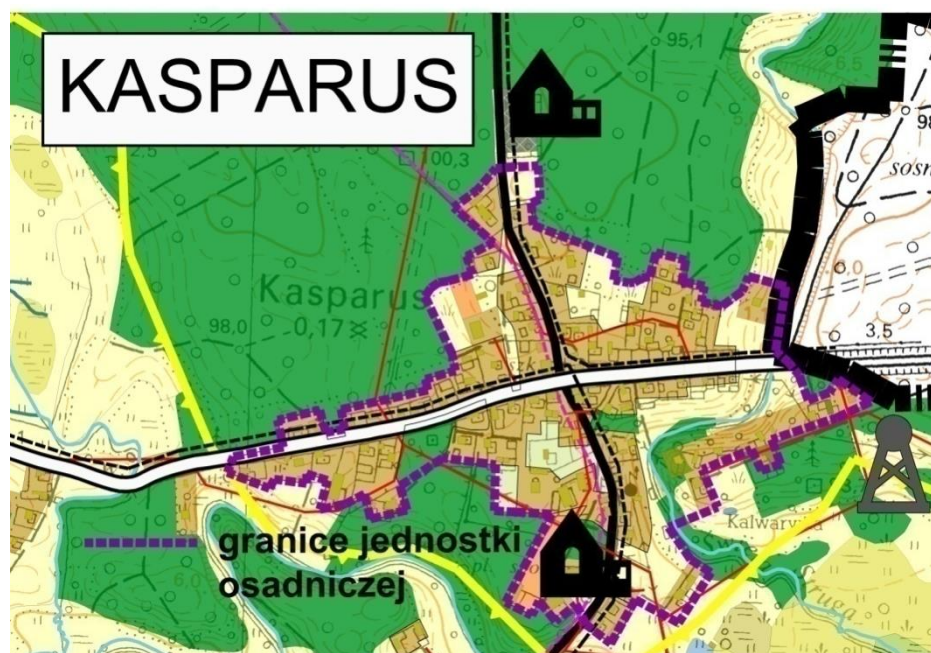
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 9. Jednostka osadnicza Dębia Góra.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 10. Jednostka osadnicza Kasparus.

Źródło: Opracowanie własne.

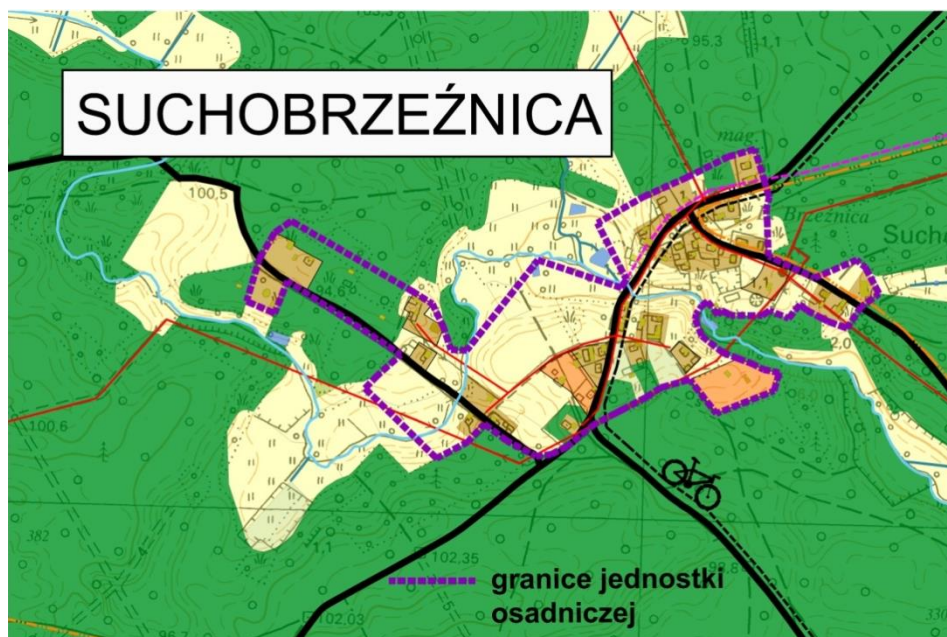

Rysunek 11. Jednostka osadnicza Pieczyńska.

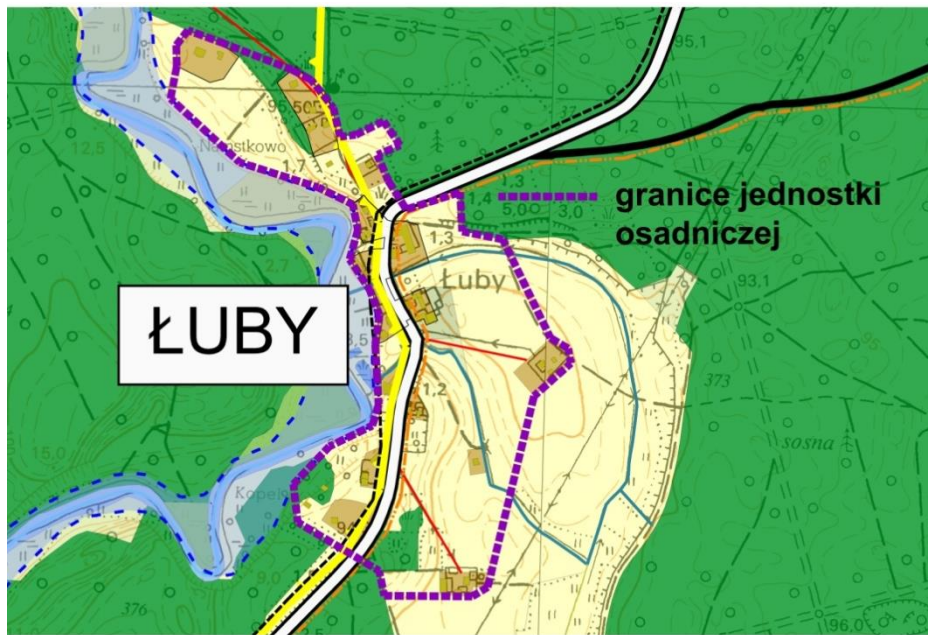
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 12. Jednostka osadnicza Suchobrzeźnica.

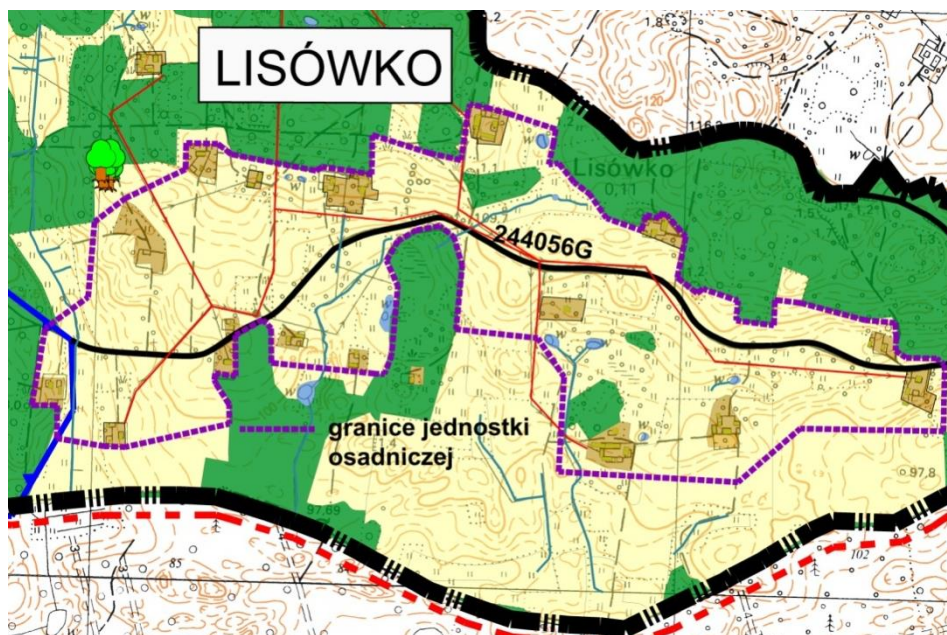
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 13. Jednostka osadnicza Łuby.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 14. Jednostka osadnicza Lisówko.

Źródło: Opracowanie własne.

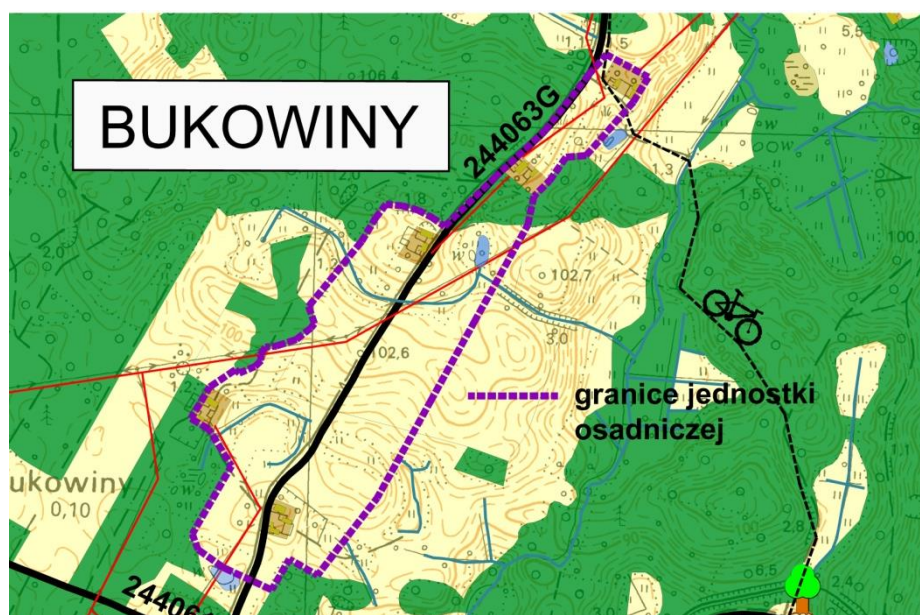

Rysunek 15. Jednostka osadnicza Jeżewnica.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 16. Jednostka osadnicza Bukowiny.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 17. Jednostka osadnicza Grabowiec.

Źródło: Opracowanie własne.

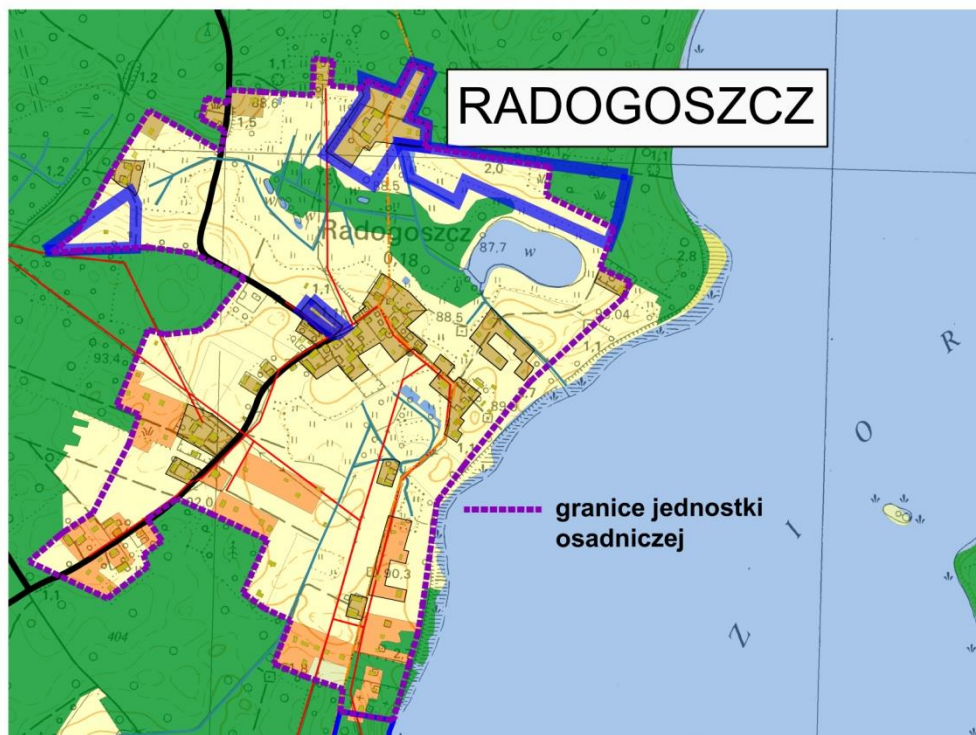
Rysunek 18. Jednostka osadnicza Cisowy.

Źródło: Opracowanie własne.

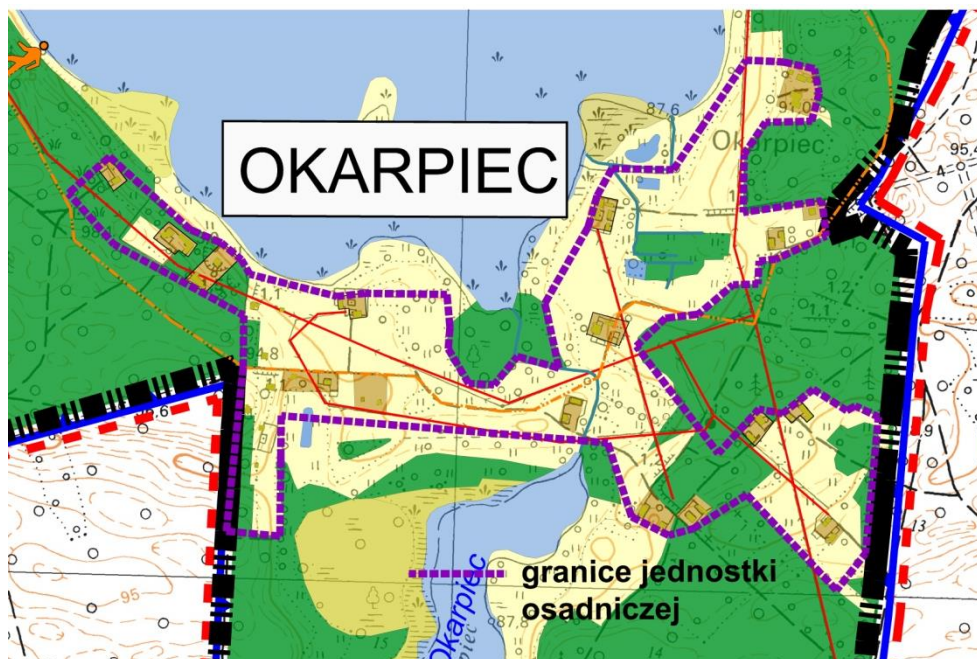

Rysunek 19. Jednostka osadnicza Radogoszcz.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 20. Jednostka osadnicza Okarpiec.

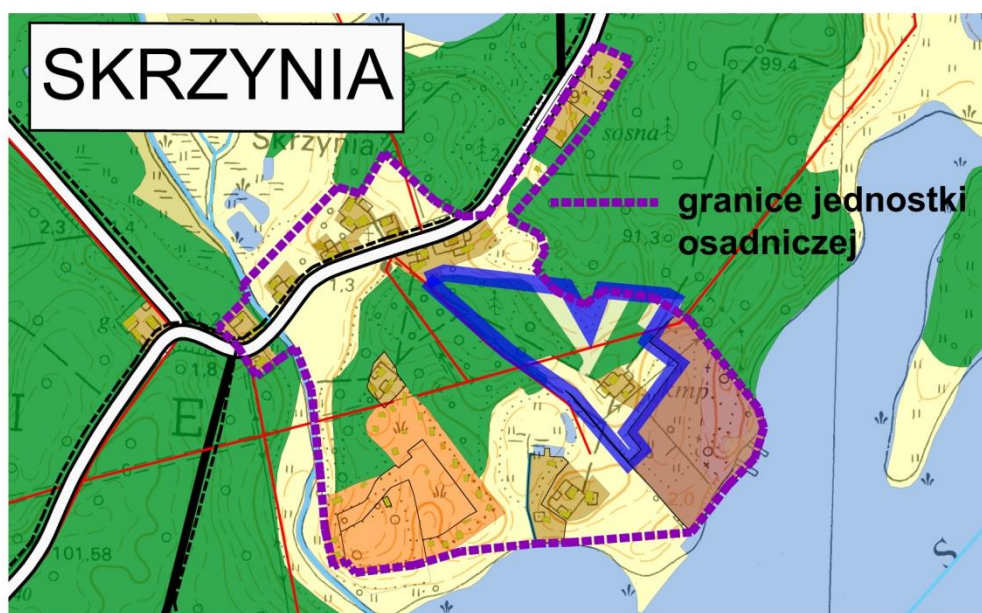
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 21. Jednostka osadnicza Trzebiechowo.

Źródło: Opracowanie własne.

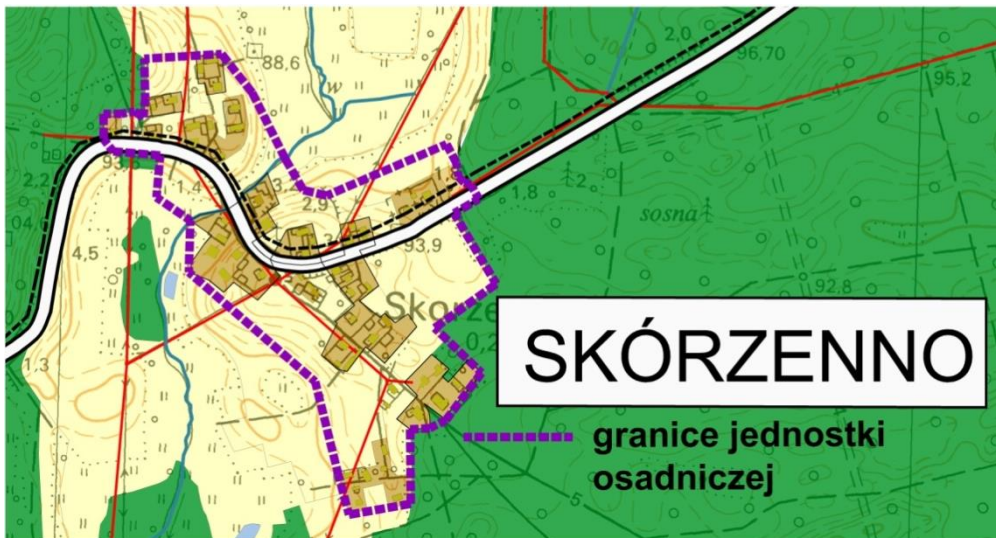
Rysunek 22. Jednostka osadnicza Skrzynia.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 23. Jednostka osadnicza Skórczenno.

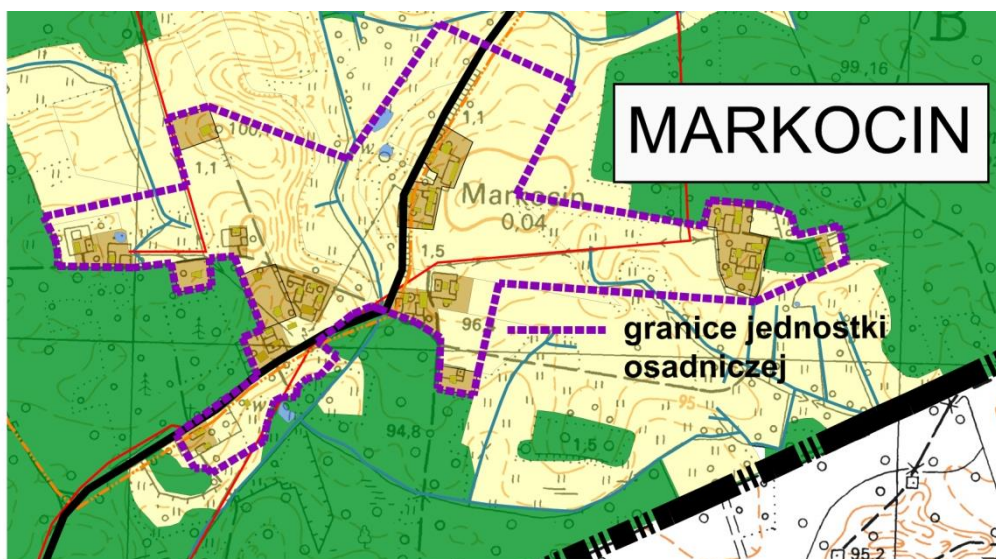
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 24. Jednostka osadnicza Karszanek.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 25. Jednostka osadnicza Markocin.

Źródło: Opracowanie własne.

8.7. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych

Dla terenu gminy Osiek obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące tereny położone w miejscowościach uwzględnionych w poniższej tabeli:

Tabela 43. Struktura chłonności obszarów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Osiek.

Miejscowość	Struktura terenów	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielenia	Ogólna liczba działek możliwa do powstania po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych
		zabudowanych	niezabudowanych		
Wycinki	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	43	32	16	48
	zabudowa zagrodowa	3	0	0	0
	zabudowa usług hotelowych i turystyki	1	4	8	12
	zabudowa rekreacji indywidualnej	111	142	64	206

	zabudowa usługowa, produkcyjna	1	15	12	27
Osiek	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna	170	78	81	159
	zabudowa zagrodowa, zabudowa zagrodowa z agroturystyką	2	20	16	36
	zabudowa rekreacji indywidualnej	7	87	59	146
	zabudowa usługowa	21	16	9	25
	zabudowa produkcyjna	0	2	4	6
Skrzynia	zabudowa zagrodowa	1	0	1	1
	zabudowa rekreacji indywidualnej	0	6	3	9
Trzebiechowo	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	2	1	0	1
	zabudowa rekreacji indywidualnej	0	2	1	3
Radogoszcz	zabudowa rekreacji indywidualnej	3	8	0	8
	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	4	2	1	3
	zabudowa zagrodowa	1	0	0	0
	zabudowa usługowa	0	1	0	1
Kasparus	zabudowa rekreacji indywidualnej	2	2	0	2
Głucho	zabudowa rekreacji indywidualnej	1	2	0	2
ŁĄCZNIE					695

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Osieku.

W odniesieniu do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Wycinki, w ramach zabudowy usługowej rozpatrywano łącznie tereny usług handlu i obsługi ludności, tereny rzemiosła usługowego, tereny usług sportu

i rekreacji. W ramach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ujęto również tereny przeznaczone pod funkcję mieszkaniową i zagrodową występującą łącznie.

Z powyższej tabeli wynika, że ogólna liczba działek możliwa do powstania, w wyniku realizacji ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynosi 695.

8.8. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę

Podsumowując dokonane powyżej wyliczenia, biorąc przy tym pod uwagę przyjęte założenia dotyczące powierzchni działek związanych z realizacją poszczególnych funkcji zabudowy oraz przyjęte powierzchnie budynków stwierdzono, że:

- chłonność terenów pod realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej, w poszczególnych jednostkach osadniczych wynosi łącznie 50 550,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy zagrodowej w poszczególnych jednostkach osadniczych wynosi łącznie 40 950,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy letniskowej w poszczególnych jednostkach osadniczych wynosi łącznie 36 700,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy usług hotelowych i turystyki w poszczególnych jednostkach osadniczych wynosi łącznie 3 600,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej w poszczególnych jednostkach osadniczych wynosi łącznie 3 800,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej wielorodzinnej wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 31 650,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy zagrodowej wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 5550,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy letniskowej wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 37 600,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy usług hotelowych i turystyki wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 3 600,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 11 800,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy.

Tabela 44. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z rezerwami terenu.

Funkcje zabudowy	Rezerwy terenu	Funkcje zabudowy	Określone zapotrzebowanie	%
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, z dopuszczeniem usług, oraz zabudowa zagrodowa łącznie	1478000	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, z dopuszczeniem usług	1034782	70,01
Zabudowa letniskowa	594400	Zabudowa letniskowa	764551	128,63
Zabudowa produkcyjna, składowa, magazynowa, usługowa	156000	Zabudowa produkcyjna, składowa, magazynowa, usługowa	119303	76,48
Zabudowa usług hotelowych i turystyki	72000	Zabudowa usług hotelowych i turystyki	90358	125,50
ŁĄCZNIE	2300400	ŁĄCZNIE	2008994	87,33

Źródło: Opracowanie własne.

Projektowane w studium tereny pod nową zabudowę ogółem są mniejsze od wyliczonego zapotrzebowania. Analizując poszczególne funkcje zabudowy określono jednak większe rezerwy terenu od wyliczonego zapotrzebowania dla terenów:

- zabudowy letniskowej (o 28,63% więcej),
- zabudowy usług hotelowych i turystyki (o 25,50% więcej),

Przyczyną zaprojektowania większej ilości terenów pod zabudowę letniskową oraz usług hotelowych i turystyki są przede wszystkim potrzeby ludności w zakresie rozwoju tych funkcji (tereny możliwe do zagospodarowania nad brzegiem jezior, atrakcyjne pod względem, turystycznym, wypoczynkowym i krajobrazowym), a także aspiracje gminy do rozwoju w tym zakresie.

Wskazując powyższe zapotrzebowanie pod nowe tereny rozwojowe przyjęto optymistyczną prognozę demograficzną gminy. I rozważono niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz maksymalnie o 30%. Trudno bezpośrednio przełożyć zmiany przebiegu procesów demograficznych na liczebność gospodarstw domowych tworzonych przez osoby w starszym wieku. Zmiany wzorców formowania się rodzin w zasadniczy sposób rzutują na wielkość gospodarstw domowych. Malejące urodzenia oraz starzenie się populacji to zjawiska, których efekty są widoczne także w prognozie gospodarstw domowych. Do obliczeń przyjęto model gospodarstw 1-, 2-, 3-, 4- i 5-osobowych. Jeżeli chodzi o placówki handlowo-

usługowe, faktyczne potrzeby zweryfikuje rynek. Rozwój tego sektora będzie adekwatny do przyrostu liczby mieszkańców w nowym budownictwie mieszkaniowym.

8.9. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, oraz potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Realizacja zadań przewidzianych w Studium wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych, co może stanowić największą barierę dla samorządów i mieszkańców Gminy. Funkcjonujący w Polsce system finansowania, stanowiący wielopoziomowe i zróżnicowane narzędzie finansowania, ma na celu ułatwić i wpłynąć na realizację wyznaczonych celów rozwojowych. System ten obejmuje finansowanie w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz zwrotnej (pożyczki). W jego zakres wchodzi również projekty dotyczące realizacji sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, które mają przyczynić się do osiągnięcia najważniejszych, krajowych i unijnych celów rozwojowych. Wśród celów dotyczących analizowanego zakresu można wyróżnić m.in. ustanowienie i rozwijanie sieci transeuropejskich (TEN) w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, wzrost spójności i konkurencyjności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wspieranie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne inicjowane przez samorząd mogą być zatem zasilane zarówno z zasobów finansowych budżetu gminy, które są jednak ograniczone jak i ze źródeł zewnętrznych od prywatnych inwestorów czy publicznych instytucji finansowych. Do najważniejszych z wymienionych źródeł należą:

Źródła wewnętrzne

Dochody własne JST – dochodem własnym gminy jest każdy dochód niebędący subwencją ogólną lub dotacją z budżetu państwa.

Dotacje celowe – pochodzące z budżetu państwa w celu dofinansowanie zadań własnych JST, które mogą dotyczyć m.in.:

- inwestycji w szkoły i placówki oświatowe (do 50% planowanych wydatków na urzeczywistnienie podjętego zadania, jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej),
- inicjatyw związanych ze wspieraniem oświaty na obszarach wiejskich

- przedsięwzięć objęte mecenatem państwa w dziedzinie kultury

Źródła zewnętrzne

Źródła finansowania regionalnego:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – narzędzie wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Zajmuje się m.in. współfinansowaniem ze środków państwowych projektów, które uzyskały lub przewidziane są do dofinansowania ze środków unijnych.

Źródła finansowania krajowego :

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wraz z wojewódzkimi funduszami tworzy system finansowania ochrony środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej w kraju;
- Fundusz Dopłat to rządowym programem wspomagania budownictwa socjalnego. Adresatami programu są podmioty podejmujące zadania z zakresu budowy zasobów lokali socjalnych, mieszkań chronionych oraz noclegowni i domów dla bezdomnych. Wsparcia finansowego w ramach programu udziela Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek gminy, związku międzygminnego lub powiatu;
- Fundusz Leśny to fundusz celowy Lasów Państwowych stanowiący pomoc w wyrównywaniu deficytów finansowych w nadleśnictwach, prosperujących w niekorzystnych warunkach przyrodniczo–ekonomicznych dla realizowania celów gospodarki leśnej. Fundusz zasila także wspólne działania jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych dotyczących np. prowadzenia badań, tworzenie niezbędnej infrastruktury.

Źródła finansowania unijnego:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - jego istotą jest minimalizacja różnic w rozwoju regionów UE oraz wzmacnianie jedności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii jako wspólnoty. Poprzez fundusz można uzyskać wsparcie w m.in. realizacji inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;
- Europejski Fundusz Społeczny - stworzony do walki z bezrobociem (np. poprzez kształcenie) w krajach należących do UE. Z jego kapitału współfinansowane są inicjatywy mające na celu pomoc regionom i grupom społecznym, zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem oraz młodych stawiających pierwsze kroki na rynku pracy;

- Z EFRR oraz EFS obecnie finansowane są programy regionalne w tym dla województwa mazowieckiego na lata 2014-2020 szczególnie istotne przy finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych;
- Europejski Fundusz Spójności – ustalony w celu redukcji różnic gospodarczych i społecznych oraz promowania zrównoważonego rozwoju szczególnie przez inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska;
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – oprócz przekształceń struktury rolnej danego państwa stanowi pomoc w rozwoju obszarów wiejskich;
- Fundusz „Łącząc Europę” - powstały w miejscu programu TEN-T. Wspiera rozwój trzech sektorów: sieci transportowej, energetycznej oraz telekomunikacyjnej.

Ograniczenia w swobodzie inwestowania infrastruktury z zasobów własnych, wzrastająca konkurencja wśród jednostek samorządowych, intensywne procesy demograficzne, wzrastające wymagania użytkowników, nieustanny postęp technologiczny wymuszają na władzach poszukiwanie alternatywnych sposobów urzeczywistnienia potrzebnych inwestycji.

Przy poszukiwaniu możliwości realizacji celów infrastrukturalnych niezbędne jest także rozpoznanie w możliwościach zaangażowania obszaru prywatnego. Wśród najczęściej stosowanych form współpracy międzysektorowej wyróżniamy:

- partnerstwo publiczno-prywatne – rodzaj kooperacji podmiotu publicznego z prywatnym przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych poprzez wykreowanie, niezbędnego do realizacji zamierzeń zaplecza finansowego, organizacyjnego i technicznego. Za zaangażowanie własnych środków prywatnemu partnerowi zapewnia się możliwość korzystania z inwestycji. Poprzez PPP obie strony zyskują korzyści zarówno w obszarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia;
- project finance – instytucja lub zespół instytucji finansowych oraz inwestorzy kapitałowi zapewniają środki na pokrycie nakładów związanych z urzeczywistnieniem przedsięwzięcia pod warunkiem, że zainwestowany kapitał zostanie zwrócony z nadwyżek płynących z eksploatacji inwestycji.
- leasing, najem, dzierżawa – polega na użyczeniu jednej stronie dobra do odpłatnego korzystania. Gmina w tym przypadku może obrać rolę korzystającego (leasingobiorcy) lub wyznaczyć do tego podległą jednostkę. Leasing oznacza zobowiązanie leasingodawcy do nabycia rzeczy od zbywającego w warunkach zamieszczonych w umowie i oddanie jej korzystającemu (np. gminie) do użytkowania

przez dany czas, natomiast korzystający zgadza się spłacić finansującemu wynagrodzenie pieniężne równe minimum cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia dobra przez finansującego;

- fundusz venture capital – JST mogą z niego korzystać gdy stworzą spółkę o charakterze użyteczności publicznej. Jest to więc finansowanie z zewnątrz z zamiarem osiągnięcia długo i krótkoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału. Istota inwestycji venture capital dotyczy zasilania kapitałem przedsiębiorstwa we wczesnej fazie jego rozwoju poprzez objęcie jego akcji lub udziałów. Inwestor finansujący z tytułu finansowania w ramach venture capital (fundusz venture capital) zostaje współwłaścicielem spółki.

Dodatkowe środki mogą być pozyskiwane w ramach krajowych fundacji i funduszy, które współfinansują wiele inwestycji na terenach gmin. Coraz większego znaczenia nabierają zagraniczne środki pomocowe, szczególnie w ramach zwiększonych środków przedakcesyjnych.

8.10. Analiza SWOT

Mocne strony

Do mocnych stron gminy Osiek zakwalifikowano:

- niski stopień zanieczyszczenia środowiska – gmina Osiek prawie w całości objęta jest formami ochrony przyrody, dla których obowiązujące przepisy prawne chroniące w wysokim stopniu środowisko naturalne,
- bliskość autostrady A1 – uatrakcyjniła położenie komunikacyjne gminy Osiek,
- sprzyjające warunki do zagospodarowania terenów pod turystykę i rekreację – dzięki występowaniu obszarów cennych przyrodniczo, dużej lesistości, nietuzinkowej różnorodności gatunkowej fauny i flory, występowaniu dużej ilości czystych jezior (Czarne, Kałębie, Słone), gmina posiada szczególne predyspozycje do rozwoju turystyki krajoznawczej oraz rozwoju agroturystyki,
- walory krajobrazowe gminy – związane z położeniem gminy na obszarze Borów Tucholskich,
- w odniesieniu do wartości kulturowych – wysoka wartość zabytkowa gminy – wsie Kasparus i Osiek, gdzie zachowała się w dobrym stanie duża ilość zabytkowych budynków.

Słabe strony

Do słabych stron gminy Osiek zaliczono:

- niski poziom rozwoju infrastruktury drogowej i transportowej – brak ważnych szlaków komunikacyjnych – przez teren gminy przebiega tylko jedna droga wojewódzka,

- niezadowalający stan istniejącej infrastruktury drogowej,
- znaczna odległość od większych ośrodków miejskich,
- niewielka powierzchnia terenów inwestycyjnych, w konsekwencji niskie zainteresowanie inwestorów zewnętrznymi terenami gminy i mała liczba miejsc pracy,
- w strukturze ludności gminy bardzo duży udział procentowy przypada na osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskim poziomie wykształcenia oraz osoby w wieku do 25 lat i powyżej 50 lat,
- wysokie bezrobocie prowadzące do wzrostu wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej,
- niedostatecznie wykorzystany potencjał gminy w zakresie rozwoju turystyki – słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna.

Szanse

Do szans gminy Osiek zaliczono:

- możliwość promocji gminy jako miejsca ekologicznego o dużych walorach przyrodniczo-kulturowych,
- możliwość korzystania ze środków na inwestycje w dziedzinie infrastruktury z budżetu Unii Europejskiej,
- możliwość poprawy polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny w związku z przynależnością i możliwością korzystania z pomocy Unii Europejskiej,
- potrzeba spędzania wolnego czasu na wsi oraz w ośrodkach agroturystycznych,
- możliwość wykorzystania naturalnych zasobów gminy dla rozwoju turystyki (jeziora, rzeki, lasy),
- możliwość lepszego promowania gminy w skali kraju poprzez korzystanie ze środków masowego przekazu – wysoki poziom informatyzacji społeczeństwa.

Gmina Osiek posiada wyjątkowe walory sprzyjające rozwojowi turystyki.

Uwarunkowania rozwoju turystyki

Gmina Osiek charakteryzuje się gęstą siecią hydrograficzną, w której znaczny udział mają zarówno zbiorniki wód stojących jak i łączące się z nimi cieki powierzchniowe. Wody zajmują łącznie 11,1 km², co stanowi 7% powierzchni gminy. Jednym z głównych elementów środowiska wodnego jest rzeka Wda, która silnie meandrując przepływa przez środkową część gminy (m.in. wsie Kasparus, Ocypel, Długie), co ma duże znaczenie dla rozwoju różnych form działalności gospodarczej (turystyka kajakowa, rybołówstwo). Najbardziej intensywnie rozwijająca się zabudowa rekreacyjna obejmuje otoczenie Jeziora Kałębie, Jeziora Czarne Południowe oraz Jeziora Słone. Osiek wyróżnia się wśród okolicznych gmin bardzo dużym udziałem jezior, zarówno pod względem liczby jak i całkowitej powierzchni. Zdecydowana większość z nich skupiona jest na lewym brzegu Wdy we wschodniej części gminy. Są to jeziora polodowcowe: Kałębie zwane też Morzem Kociewskim (466,3 ha, drugie pod względem powierzchni na obszarze zlewni Wdy), Słone (140 ha) Czarne Południowe (98,2 ha), Czarne Północne (79 ha), Udzierz (132 ha), Głuche, Tuszynek.

Fotografia 1. Jezioro Kałębie.

Jezioro Kałębie ma dobrze rozwiniętą linię brzegową, posiada liczne zatoki i półwyspy. W centralnej części jeziora znajdują się dwie wyspy. Jedna jest porośnięta drzewami liściastymi i krzewami, a druga jest wyspą trzcinową. Dno jeziora tworzą osady piaszczysto-kamieniste, w niektórych miejscach pokryte namułami, których większość osiąga do 1,5 m. Otoczenie jeziora w ok. 70% stanowią lasy iglaste, w ok. 20% pola i łąki, a w ok. 10% osady ludzkie. Brzegi jeziora porastają krzaczaste olszyny oraz szeroki pas oczeretu jeziornego i trzciny pospolitej porastającej coraz większą powierzchnię wody. Jezioro zwane „rezerwatem sandacza” szczyli się obecnością tej szlachetnej ryby. Żyje tu także wiele innych gatunków ryb, jak: węgorz, lin, szczupak, karp, leszcz, i inne.

Fotografia 2. Jezioro Czarne Północne i Południowe.

Jezioro Czarne Południowe powstało w epoce lodowcowej i ma kształt rynny. Obszar jeziora zajmuje powierzchnię około 98,2 ha. W niektórych miejscach głębokość jeziora dochodzi nawet do 15,0 m. Obszar wokół jeziora stanowi atrakcyjne miejsce dla osób chcących aktywnie spędzić czas. W zbiorniku występuje bardzo duża populacja karpia,

sandacza oraz leszcza. Jezioro jest systematycznie zarybiane. Przy jeziorze zlokalizowane są dwie plaże oraz mostki dla wędkarzy. Przy plaży znajdują się parkingi. Woda Jeziora Czarne Południowe posiada ponadto właściwości lecznicze jest to tzw. woda borowinowa.

Przez teren gminy Osiek przebiega 131,9 km szlaków turystycznych, w tym:

- 63,4 km pieszych,
- 60,1 km rowerowych,
- 8,4 km konnych.

Do szlaków pieszych zaliczono:

- Szlak Jezior Kociewskich Południowy – czerwony – (Ocypel-Osiek) o długości 23,4 km;
- Szlak Partyzantów AK – niebieski – (Czersk Świecki-Szlachta) o długości 10,5 km;
- Szlak wokół Jeziora Kałębie – niebieski – (Osiek-Osiek) o długości 9,7 km;
- Szlak wzdłuż Jeziora Czarnego – zielony – (Skórcz-Osiek) o długości 9,2 km;
- Szlak Alfonsa Hoffmana – żółty – (Leosia-Błędno) o długości 3,0 km;
- Szlak Jański – czarny – (Smętowo Graniczne-Osiek) o długości 7,6 km.

Na obszarze Kociewia, w tym na obszarze gminy Osiek powstała sieć znakowanych szlaków rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, umożliwiającą poznanie różnorodności przyrodniczej i kulturowej tego obszaru. Na obszarze Kociewia stworzono w sumie dziewiętnaście tras rowerowych. Do szlaków rowerowych przebiegających przez teren gminy Osiek zaliczono:

- Szlak borowiacki – czerwony – (Smętowo Graniczne-Czarna Woda) o długości 33,3 km;
- Szlak Napoleona – niebieski – (Osie-Nowe) o długości 6,2 km;
- Szlak Jeziorny – zielony – (Skarszewy-Osiek) o długości 15,3 km;
- Szlak Świętego Rocha – żółty – (Osiek-Starogard) o długości 5,3 km.

Przez teren gminy przebiega także szlak konny Główny (Huta Kalna-Suchobrzeźnica) o długości 8,4 km.

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje około 20 podmiotów oferujących zakwaterowanie działających prywatnie bądź jako gospodarstwa agroturystyczne. Jednym z największych ośrodków funkcjonujących na terenie gminy jest Centrum Rehabilitacyjno-Rekreacyjne Dobry Brat, położone nad Jezioro Kałębie. Centrum posiada w swej ofercie wczasy rehabilitacyjne. Dzięki położeniu na obszarze Borów Tucholskich (70% drzewostanu stanowi

sosna) centrum zajmuje się leczeniem schorzeń układu oddechowego oraz prowadzi m.in. silvoterapię.

Kolejnym ośrodkiem jest Ośrodek Wypoczynkowy Kociwiak znajdujący się w miejscowości Wycinki, także nad jeziorem Kałębie, dysponujący sześcioma domami wypoczynkowymi o powierzchni jednostkowej około 75,0 m² oraz organizującym imprezy okolicznościowe. Na terenie Osieka funkcjonują także ośrodki oferujące usługi z zakresu agroturystyki żeglarskiej oraz organizujące spływy kajakowe na rzece Wdzie.

Zagrożenia

Do zagrożeń mogących mieć negatywny wpływ na gminę Osiek zaliczono:

- odpływ mieszkańców do większych ośrodków oraz migracje zagraniczne,
- starzejące się społeczeństwo – niski poziom wykształcenia zawodowego społeczeństwa,
- ograniczenia wynikające z występowania obszarów cennych przyrodniczo – restrykcyjne przepisy prawne ograniczające rozwój zabudowy i realizację inwestycji związanych z rozwojem przedsiębiorczości,
- pogarszająca się sytuacja demograficzna w skali gminy jak i całego kraju,
- w odniesieniu do obszarów i obiektów o wartościach kulturowych – tendencja do modernizacji obiektów zabytkowych bez zachowania oryginalnej substancji zabytkowej obiektów.

Zgodnie z opracowywaną **Strategią Rozwoju Gminy Osiek na lata 2015-2022** celem gminy będzie: *osiągnięcie zrównoważonego rozwoju z rozwiniętą infrastrukturą techniczną, stwarzającą dogodne warunki do życia, pracy oraz inwestowania, w pełni wykorzystując swój potencjał społeczno-gospodarczy.* Gmina powinna przede wszystkim dążyć do pełnego wykorzystania atrakcyjności turystycznej regionu, wspomagając rozwój ośrodków turystycznych na terenie gminy i sprzyjaniu tworzeniu nowych.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

W poniższej tabeli i na wykresie zestawiono grunty według stanu prawnego. Dane pochodzą ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim.

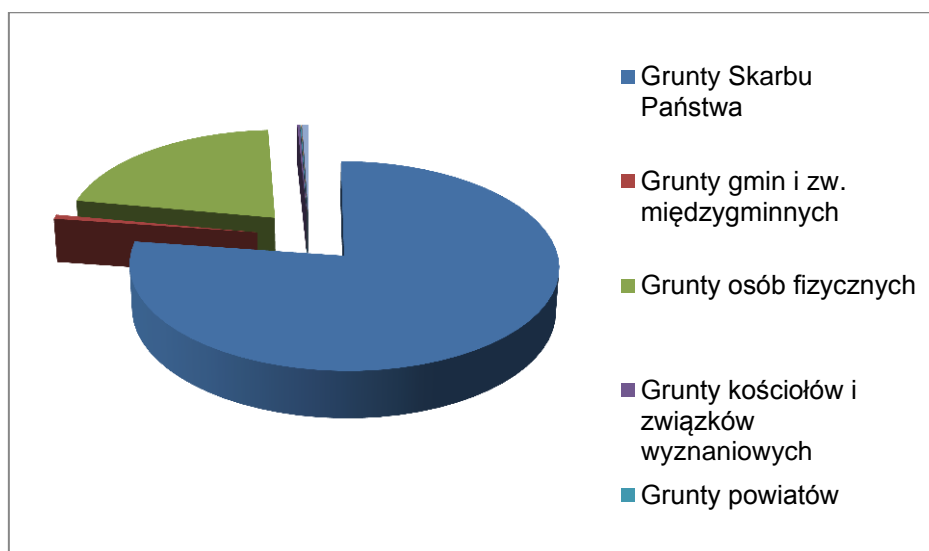
Tabela 45. Stan prawny gruntów w gminie Osiek.

Wyszczególnienie gruntów	Powierzchnia ewidencyjna gruntów w ha
Grunty Skarbu Państwa	12 050
Grunty gmin i zw. międzygminnych	109
Grunty osób fizycznych	3317
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	35
Grunty powiatów	11
Grunty województw	2
Pozostałe	81
RAZEM	15605

Źródło: Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim. Stan na 02.07.2015 r.

Według danych ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim, w gminie Osiek na obszarze wiejskim najliczniejszą grupę stanowią grunty Skarbu Państwa – 77,22%. Najmniejszy odsetek dotyczy, gruntów województw oraz gruntów powiatów– 0,0706%.

Wykres 17. Stan prawny gruntów gminy Osiek.

Źródło: Opracowano na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim. Stan na 2015 r.

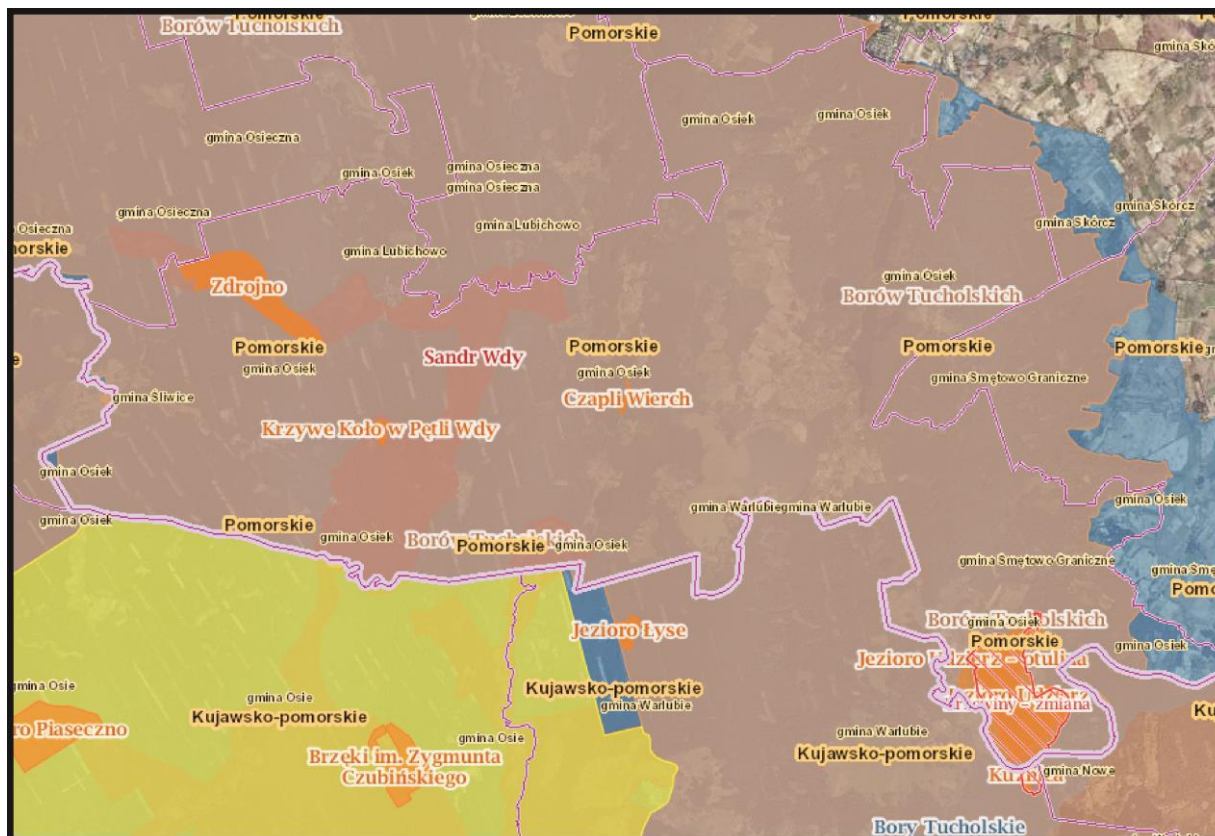
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

10.1. Obszary i obiekty chronione prawem

W granicach Gminy Osiek znajdują się następujące tereny (lub ich fragmenty) objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.):

- Rezerwat Zdrójno,
- Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy,
- Rezerwat Czapli Wierch,
- Rezerwat Jezioro Udierz wraz z otuliną,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich,
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB220009,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH040022,
- pomniki przyrody.

Rysunek 26. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Osiek.

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

10.2. Rezerwat Zdrójno

Rezerwat utworzono w 1983 r. (Zarządzenie MLiPD z dnia 24.11.1983 r. MP Nr 39 poz. 230). Rezerwat faunistyczny – zajmuje powierzchnię 168 ha i obejmuje kilkukilometrowy odcinek rzeki Brzeżanek, jezioro Brzeżanek oraz roślinność leśną i łąkową. Ochronie podlegają siedliska bobrów, miejsca lęgowe rzadkich gatunków ptaków oraz ostoja leśnej zwierzyny. Lasy są tu w przewadze sosnowe, a w dolinie rzeki na siedliskach olsowych i lasów bagiennych występują głównie olsza i brzoza.

Fotografia 3. Rezerwat Zdrójno.

10.3. Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy

Rezerwat utworzony w 1960 r. (Zarządzenie MLiPD z dnia 01.02.1960 r. MP Nr 32 poz. 157). Rezerwat krajobrazowy – zajmuje powierzchnię 10 ha i zlokalizowany jest w zakolu rzeki Wdy. Stanowi on enklawę lasów liściastych wśród borów sosnowych. Ochronie podlega śródleśny przebieg rzeki Wdy.

Fotografia 4. Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy.

Na terenie Rezerwatu występują następujące gatunki roślin, podlegające ochronie całkowitej: Wawrzynek Wilcze Łyko, Kruszczyk Rdzawoczerwony, Lilia Złotogłów, Widłak Jałowcowaty, Jarząb Brekinia; podlegające ochronie częściowej: Marzanka wonna, Konwalia majowa, Paprotka zwyczajna; a także rzadka roślinność w skali regionu: Kopytko pospolite, Dzwonek pokrzywo listny, Goździk kropkowany, Kokorycz pusta, Fiołek Przedziwny, Bodziszek Leśny.

10.4. Rezerwat Czapli Wierch

Rezerwat utworzono w 1960 r. (Zarządzenie MiPD z dnia 01.02.1960 r. MP Nr 31 poz. 150). Aktem zmieniającym ww. zarządzenie jest Zarządzenie Nr 46/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czapli Wierch” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 poz.50). Rezerwat faunistyczny – zajmuje powierzchnię 5,26 ha i znajduje się nad brzegiem jez. Słone. Ochronie podlegają miejsca lęgowe (kolonia ok. 30 gniazd) czapli siwej, liczne gatunki kaczek, ptaki drapieżne oraz nadbrzeżny, liczący 200 lat bór sosnowy.

Flora rezerwatu nie przedstawia wysokiej wartości ze względu na udział cennych gatunków roślin. Stwierdzono tu występowanie 4 taksonów objętych ochroną ścisłą lub częściową, 1 takson grzybów pod ochroną ścisłą 5 gatunków mchów pod ochroną częściową oraz liczną grupę porostów chronionych lub rzadkich (3 gatunki objęte ochroną ścisłą, 5 taksonów objętych ochroną częściową, 1 gatunek porostów znajdujących się na czerwonej liście porostów Polski). Jest to typowy obraz szaty roślinnej regionalnie przyporządkowany Borom Tucholskim.

10.5. Rezerwat Jezioro Udzierz wraz z otuliną

Rezerwat utworzono w 2000 r. (Zarządzenie woj. pomorskiego Nr 101/2000 z dnia 31 maja 2000 r. Dz. Urz. Woj. pomorskiego nr 56 poz. 348 z dn. 07.06.2000 r.). Rezerwat ornitologiczno - florystyczny Jezioro Udzierz o powierzchni 133 ha obejmujący eutroficzne Jezioro Udzierz z okolicznym obszarem torfowiskowo - szuwarowo - łągowym i żyjącym tam ptactwem. Rezerwat chroni zarastające zeutrofizowane jezioro jako ciekawy obiekt badań ornitologicznych. Rzadkie ptactwo wodne występujące w rezerwacie to: gęś gęgawę, żurawia, bąka, perkoza, łąbiedzia niemego, cyraneczkę i wiele innych. Z ptaków drapieżnych – orzeł bielik, trzmieljad, gołębiarz, krogulca, sokół wędrowny, kobuz, rybołów, kania czarna i błotniak stawowy. Ornitolodzy doliczyli się 22 gatunków ptaków przelatujących. Rezerwat jest dla ptaków wspaniałym siedliskiem. Rzadkimi gatunkami są przedstawiciele storczyków (*Orchidaceae*), ginących nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie: lipiennik Loesela, listera jajowata, kruszczyk szerokolistny, kruszczyk błotny, stoplamek krwisty i szerokolistny. Stwierdzono występowanie na tym obszarze 44 zbiorników roślinnych. Na uwagę zasługuje fakt, że nie rośnie tu zespół "lili w wodnych" -jeden z najpospolitszych w Polsce zbiorowisk roślin wodnych, powszechny w płytkich wodach eutroficznych, uznawany za główne stadium sukcesji prowadzącej do lodowacenia zbiorników. Świadczy to o odmiennie przebiegającej sukcesji na tym terenie. Obecność niektórych zbiorowisk jak *Sciretummaritim* w postaci z oczeretem, a brak innych pospolitych zbiorowisk wodnych i szuwarowych, występowanie licznych grzybów, bogactwa flory roślin niższych, a przede wszystkim naczyniowej na stosunkowo małej powierzchni i przy zawężonym wachlarzu siedlisk, czyni z rezerwatu obiekt o ciągach sukcesyjnych rzadziej spotykanych w naszym kraju, obiekt interesujący pod względem przyrodniczym.

Fotografia 5. Rezerwat Jezioro Udzierz.

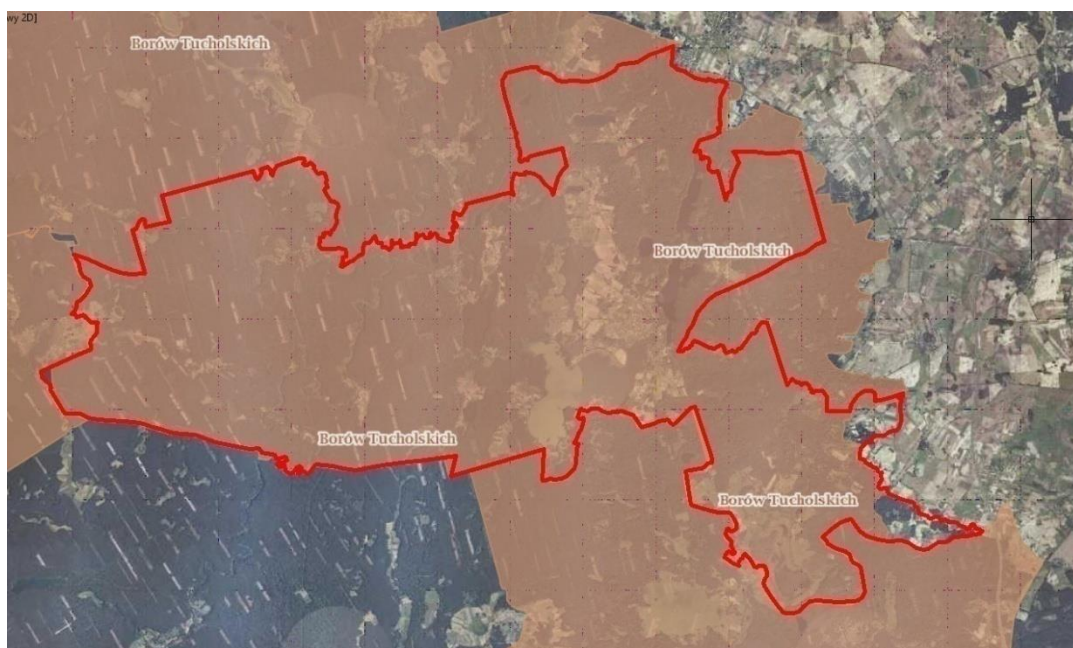

10.6. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich zajmuje powierzchnię 27 570,25 ha. Dla obszaru obowiązują ustalenia zawarte w Uchwale Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 259/XXIV/16 z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2016 r. poz. 2942). Obszar charakteryzuje się dużą lesistością drzewostanów sosnowych i siedliskami borowymi oraz niespotykanymi specyficznymi krajobrazami. Do ochrony przeznaczono także byłe linie energetyczne, obecnie zlikwidowane, na których przez dziesięciolecia wykształciły się wrzosowiska.

Rysunek 27. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich na tle gminy Osiek.

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl.

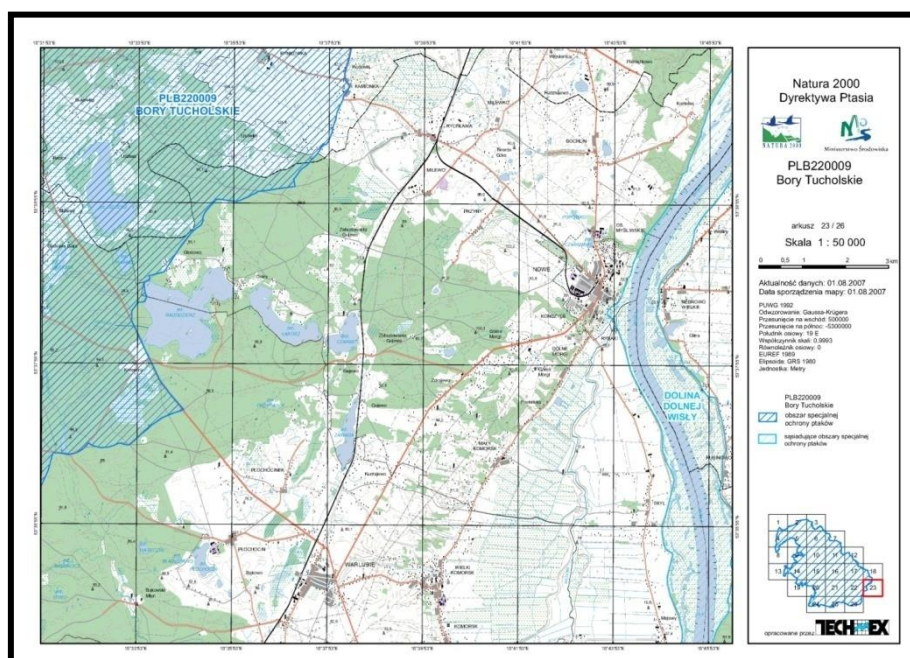
10.7. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB22009

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB22009 zajmuje powierzchnię 322 535,8 ha. W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, Żuraw, gągoł, nurogęś, tracz długodzioby (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i Żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku). Największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych.

Bogata lichenoflora. Dobrze zachowane torfowiska i zbiorowiska leśne. Stanowiska licznych gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym gatunków reliktowych. Bogata chiropterofauna. Nazwę, położenie administracyjne oraz cel i przedmiot ochrony określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków.

Zagrożeniem dla tego obszaru może być m.in. eksploatacja torfu, kredy, piasku, zmiany stosunków wodnych, zagrożenie eutrofizacją siedlisk oligotroficznymi, presja turystyczna, zabudowa lotniskowa, zabudowa rozproszona, kłusownictwo, drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej, odpady, ścieki, zanieczyszczenie wód, zakładanie upraw plantacyjnych m.in. borówki amerykańskiej.

Rysunek 28. OSO Bory Tucholskie.

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl.

10.8. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017 zajmuje powierzchnię 6320,7 ha. Na omawianym obszarze występują takie siedliska jak starorzecza, naturalne i dystroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, ciepłolubne murawy napiaskowe, zmienno wilgotne łąki trzęślicowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska wysokie, torfowiska nakredowe, grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne, bory i lasy bagienne, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Wśród występujących na tym obszarze gatunków zwierząt występują ptaki – bielik, kropiatka, żuraw, lelek, bocian biały, gągoł, łabędź krzykliwy; ssaki – wydra

i bóbr; ryby – minóg strumieniowy, boleń, różanka, piskorz, koza, głowacz; płazy – kumak nizinny, traszka grzebieniasta.

10.9. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH040022

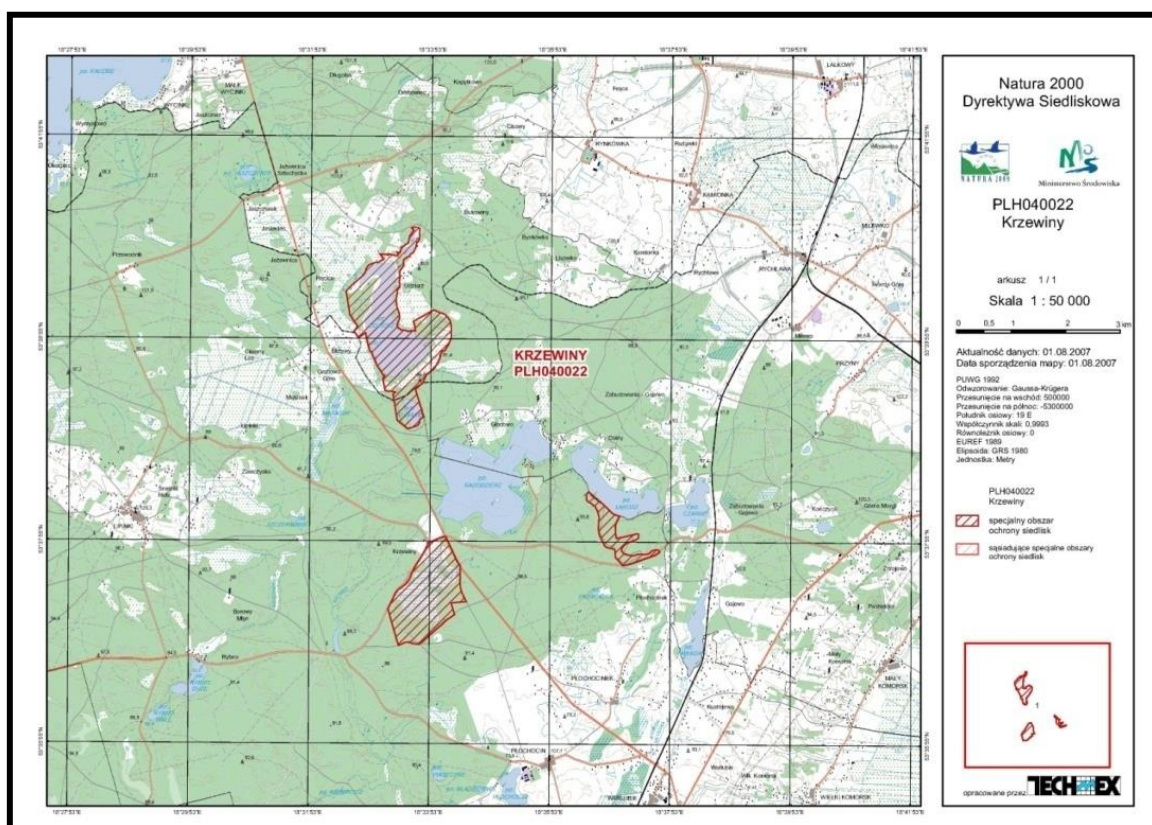
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH040022 zajmuje powierzchnię 499,0 ha, obszar obejmuje trzy cenne obiekty torfowiskowe na wschodnim kraju Borów Tucholskich. Są to:

- rozległe torfowisko przy leśniczówce Krzewiny (użytek ekologiczny), torfowisko przejściowe miejscami z elementami torfowiska wysokiego, miejsce regularnie organizowanego (prof. Z. Tobolski) „GeoTrip Day” jako przykład geologii torfowisk;
- jezioro Rumacz i zarastające je torfowisko z borem bagiennym (bór bag. chroniony w rez. przyr. Kuźnica);
- eutroficzne jezioro Udzierz, rezerwat przyrody.

Typ siedliskowy stanowią starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea), bory i lasy bagienne (Vacciniouliginosi-Betuletumpubescentis, Vacciniouliginosi-Pinetum, Pino. Cenne skupienie obiektów torfowiskowych, wypełniające lukę geograficzną w ujęciu torfowiskowych siedlisk przyrodniczych, chronione są w części jako użytek ekologiczny oraz rezerваты przyrody (E. Krasicka-Korczyńska).

Rysunek 29. SOO Krzewiny.

Źródło: Strona internetowa www.natura2000.gdos.gov.pl.

10.10. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody⁵ są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z art. 40 ust. 2 Ustawy o ochronie przyrody na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie gminy Osiek znajduje się 26 uznanych pomników przyrody.

⁵Art. 40 ustawy o ochronie przyrody.

Tabela 46. Pomniki przyrody na terenie gminy Osiek.

Lp.	Leśnictwo	Oddział	Rodzaj	Wiek (lat)	Obwód (cm)	Wysokość (m)	uwagi	Zatwierdzenie	PUWG1992	
1.	Cisowa Góra	126j	Buk	150	352	28	w cz. środkowej	Uchwała RG X/73/2004	468950,70	654293,89
2.	Cisowa Góra	151b	Dąb	200	315	30	pł przy drodze	Uchwała RG X/73/2004	468237,52	653266,63
3.	Cisowa Góra	170g	Wiąz	110	230	28	zach	Uchwała RG X/73/2004	469364,16	652865,25
4.	Stara Jania	203h	Olsza	120	258	22	przy linii oddział.	Uchwała RG X/73/2004	468304,28	650493,92
5.	Stara Jania	215f	Dąb	170	361	26	przy drodze	Uchwała RG X/73/2004	468944,95	650246,61
6.	Stara Jania	215j	Klon	150	298	21	przy drodze pł-zach	Uchwała RG X/73/2004	468966,16	650188,19
7.	Stara Jania	215l	Klon	110	239	14		Uchwała RG X/73/2004	468910,49	650151,01
8.	Stara Jania	215l	Akacja	110	261	16		Uchwała RG X/73/2004	468917,12	650174,91
9.	Leśna Jania	256d	Głaz		600	1,5	dawna zwirownia	Uchwała RG X/73/2004	468630,61	647800,04
10.	Leśna Jania	249Ah	Buk	200	330	18	przy drodze	Uchwała RG X/73/2004	471113,93	647811,64
11.	Leśna Jania	249Ah	Lipa	100	261	20	przy drodze	Uchwała RG X/73/2004	471155,02	647741,27
12.	Leśna Jania	259f	Buk	200	380	35		Uchwała RG X/73/2004	472466,36	647497,89
13.	Leśna Jania	260d	Dąb	200	417	23	przy rowie	Uchwała RG X/73/2004	471473,52	647470,36
14.	Leśna Jania	265m	Dąb	200	325	26	przy granicy z"n"	Uchwała RG X/73/2004	471030,72	646660,47
15.	Leśna Jania	267n	Dąb	200	402	25	pd-zach, po osadzie	Uchwała RG X/73/2004	473309,80	645953,68
16.	Leśna Jania	267n	Dąb	150	290	24	pd-zach, po osadzie	Uchwała RG X/73/2004	473321,07	645953,68
17.	Leśna Jania	267n	Dąb	150	321	26	pd-zach, po osadzie	Uchwała RG X/73/2004	473308,48	645935,09
18.	Leśna Jania	267n	Dąb	100	320	26	pd-zach, po osadzie	Uchwała RG X/73/2004	473318,42	645935,09
19.	Leśna Jania	268p	Brzoza	100	214	24	przy drodze	Uchwała RG X/73/2004	472846,00	645533,39
20.	Wdecki Młyn	278j	Lipa	130	520	23	prześwit na 3m	Uchwała RG X/73/2004	459244,61	652836,25
21.	Błędno	351d	Sosna	180	291	31	rezerwat	Uchwała RG X/73/2004	457664,81	650287,50

22.	Błędno	351d	Brzoza	100	211	29	rezerwat	Uchwała RG X/73/2004	457723,09	650241,08
23.	Błędno	351k	Dąb	170	320	26	pd	Uchwała RG X/73/2004	458136,37	649474,52
24.	Cisowa Góra	150n	Lipa	200	477	22	zrośnięte, przy leś.	Orzeczenie WG 355/76	468227,34	653355,75
25.	Karcznia	113c	Sosna	300	361	30	zach.	Orzeczenie WG 357/76	467179,49	654661,98
26.	Leśna Jania	256b	Lipa	300	506	13	zach. przy drodze	Orzeczenie WG 356/76	468616,03	647910,26

Źródło: Urząd Gminy w Osieku.

10.11. Strefy ochronne ujęć wody

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 z późn. zm.) w celu zapewnienia odpowiedniej, jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, mogą być ustanawiane strefy ochronne ujęć wody.

Na terenie gminy Osiek występują dwa ujęcia wody zlokalizowane w miejscowościach Osiek i Dobry Brat. Ujęcia te posiadają ustanowione strefy ochrony bezpośredniej.

10.12. Stefa ochronna wód powierzchniowych

Zgodnie z Uchwałą Sejmiku Województwa w sprawie Obszarów Chronionego Krajobrazu w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych zabronione jest lokalizowanie obiektów budowlanych (z wyjątkami dla urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej, rolnej lub rybackiej). Szerokość pasa może ulec korekcie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w wyniku kontynuacji i uzupełnień zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

10.13. Stefa ochrony sanitarnej cmentarzy czynnych

Przy lokalizowaniu wszelkiej nowej zabudowy mieszkalnej, zakładów żywienia zbiorowego, bądź zakładów przechowujących żywność oraz studzien służących do czerpania wody do celów konsumpcyjnych i potrzeb gospodarczych zachować odległości wokół cmentarzy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Osiek nie występują obszary predysponowane do osuwania się mas ziemnych.

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

12.1. Złóża kopalin

Na obszarze gminy Osiek nie stwierdzono udokumentowanych złóż kopalin. W granicach gminy nie wytypowano też obszarów prognostycznych występowania kopalin.

12.2. Zasoby wód powierzchniowych

Na terenie gminy Osiek znajduje się 9 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną art. 4 dąży się do zachowania celów środowiskowych:

- dobrego stanu/potencjału w 2015 roku: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- nie pogarszanie stanu części wód,
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do zrzutu do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Na terenie Gminy Osiek zgodnie z Prawem wodnym:

- Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione, jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, tak aby osiągnąć dobry stan tych wód, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu,
- Celem środowiskowym dla silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału i stanu, tak aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny o dobry stan chemiczny sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych.

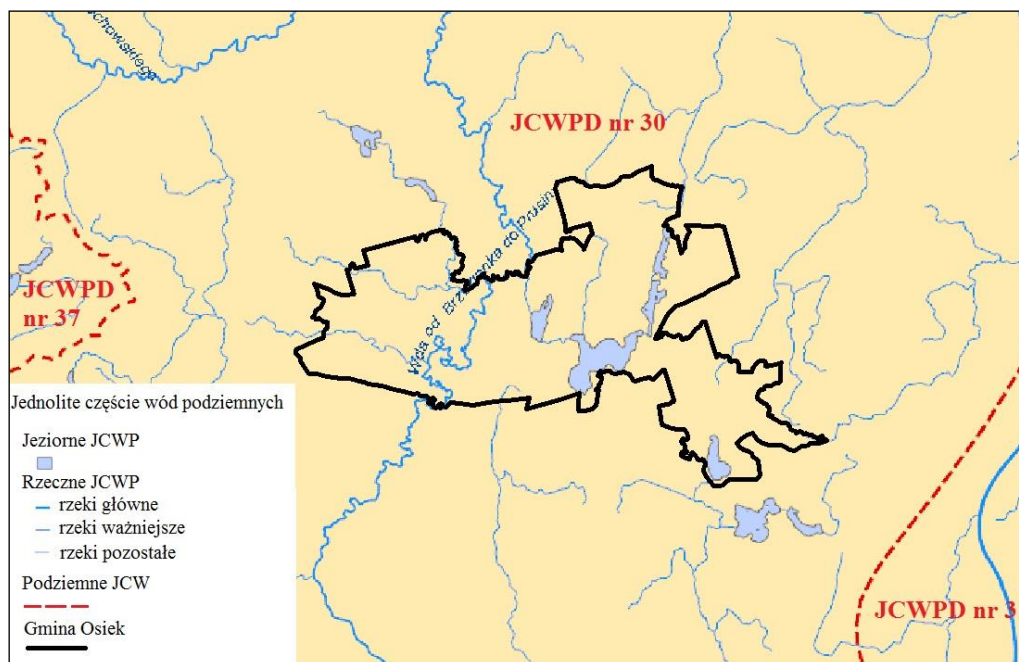
12.3. Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Osiek położony jest w granicy Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 30 poza głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP). Z punktu widzenia zasobności wód podziemnych, obszar zlewni Wdy należy do przeciętnych. Wody podziemne ujmowane są głównie z piętra czwartorzędowego. Na terenie gminy Osiek występują dwa ujęcia wody zlokalizowane w miejscowościach Osiek i Dobry Brat.

JCWPd nr 30 obejmuje swym zasięgiem zlewnie: Wdy i Wierzycy, oraz fragment bezpośredniej zlewni Wisły, a jej powierzchnia wynosi 3943 km². Rozpoznanie hydrogeologiczne JCWPd nr 30 jest nierównomierne z uwagi na znaczną lesistość terenu. Najlepiej rozpoznane są poziomy wodonośne czwartorzędu. Mają one podstawowe znaczenie

w zaopatrzeniu ludzi w wodę na przeważającej części omawianego obszaru przy czym szczególnie poziom Qm-II najczęściej pełni tu rolę GUPW. JCWPd nr 30 obejmuje 100% powierzchni gminy Osiek.

Rysunek 30. Lokalizacja gminy Osiek na tle JCWPd Nr 30.

Źródło: www.kzgw.gov.pl/pl/.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Osiek nie występują obszary górnicze.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

14.1. Komunikacja i transport

14.1.1. Drogi kołowe

Przez teren gminy Osiek przebiegają drogi kołowe zaliczone do następujących kategorii dróg publicznych:

- drogi wojewódzkie:
  - droga wojewódzka nr 214 relacji Łeba – Warlubie (woj. pomorskie, Kujawsko-pomorskie), odcinek M. Skórcz – Jeżewnica.

Łączna długość dróg wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Osiek wynosi 15,535 km.

- drogi powiatowe:
  - droga powiatowa nr 2621G, odcinek Kasparus – Skrzynia,
  - droga powiatowa nr 2720G, odcinek Wierzbiny – Osiek,
  - droga powiatowa nr 2726G, odcinek Karszanek – Łuby,
  - droga powiatowa nr 2730G, odcinek Jeżewnica – Kopytkowo,
  - droga powiatowa nr 2731G, odcinek granica województwa – Błędno.

Łączna długość dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy Osiek wynosi 34,144 km.

- drogi gminne i obiekty mostowe:

Tabela 47. Wykaz dróg gminnych oraz obiektów mostowych na terenie gminy Osiek.

Lp.	Nr ewidencyjny drogi	Nazwa drogi według obowiązującego wykazu urzędowego	Całkowita długość drogi (km)
1.	244001 G	Od dr. Gm. Gęby – Kasparus do dr. Pow. 2621 G	2,000
2.	244002G	Kasparus – Suchobrzeźnica	6,000
3.	244003G	Suchobrzeźnica – Pieczyska – Brzeźno Małe do gr. Gm.	4,300

4.	244004G	Od dr. pow. 2621 G – Skrzynia – Trzebiechowo do dr. Gm. 244005	2,800
5.	244005G	Osiek – L. Kałębnica – Łuby Osiek – L. Kałębnica do drogi pow. 2726 G	5,200 1,799
6.	244006G	Od dr. Gm. 244005 G – Osiek – Radogoszcz – Dębia Góra do gr. Gm.	5,300
7.	244007G	Od dr. Gm. Nr 244015 G – Osiek – Wycinki do gr. Gm.	2,400
8.	244008G	Od dr. Gm. Nr 244007 G – Wycinki – do dr. Woj. 214	1,100
9.	244009G	Od dr. Woj.. nr 214 – Jaszczesz do gr. Gm.	0,800
10.	244010G	Od gr. Gm. Markocin – Osiek – do dr. Woj. 214	5000
11.	244011G	Od dr. Pow. Nr 2730 G – Piecki – Długolas	2,100
12.	244012G	Od dr. pow. nr 2730 G – Piecki - Bukowiny – Udzierz gr. gm.	3,100
13.	244013G	Od dr. gm. 244012 G – Lisówko do dr. Gm.	4,000
14.	244014G	Od dr. Gm. Nr 244012 G – Cisowy do gr. Gm.	2,000
15.	244015G	Od dr. pow. 2720 G – Osiek do dr woj. 214 ul. Wyzwolenia	0,975
16.	244016G	Od dr. pow. nr 2720 G – Osiek do dr. Pow. Nr 2720 G ul. Kwiatowa	0,320
17.	244017G	Od dr. gm.nr 244015 G – Osiek do dr. pow. 2720 G ul. Szkolna	0,116
18.	224018G	Od dr. gm. 244015 G – Osiek ul. Rybacka	0,266
19.	244019G	Od dr. pow. Nr 2720 G – Osiek ul. Słoneczna do dr. woj. Nr 214	0,300
20.	244020G	Od dr. gm. Nr 244015 G – Osiek ul. Na Borku do dr. gm. nr 244019 G	0,425
21.	244021G	Od dr. woj. Nr 214 – Osiek ul. Wczasowa	0,300
22.	244022G	Od dr. woj. .nr 214 – Osiek ul. Leśna	0,475
23.	244023 G	Osiek – ulica Za Jeziorem do drogi wojewódzkiej nr 214	0,328
24.	244024 G	Od dr. woj. Nr 214 Osiek – ul. Olszynka	0,300
25.	244025 G	Od dr pow. 2720 G – Osiek ul. Zamkowa	0,240
26.	244026 G	Od dr. pow. Nr 2720 G do dr. woj. 214 Osiedle Polne	2,300
27.	244027 G	Od dr. Gm. 244005 G – Osiek Os. Dobry Brat przez dr. pow. Nr 2720 G do dr. woj. 214	1,700
28.	244028 G	Od dr. pow. nr 2720 G – Karszanek – do dr. woj. Nr 214	0,700
29.	244029 G	Od dr. pow. Nr 2720 G – Karszanek – do dr. woj. Nr 214	1,133
30.	244030 G	Od dr. Gm. Nr 244027 – Osiek – do dr. pow. Nr 2720 G	0,966

31.	244031 G	Osiek – do dr. Gm. Nr 244027 G	0,500
32	244032 G	Osiek - do dr. Gm. Nr 244005 G	0,520
33	244033 G	Osiek Osiedle Polne – do dro. Woj. Nr 214	0,430
34	244034 G	Od dr. pow. 2720 G – Osiek – ul. Słowiańska	0,900
35.	244035 G	Osiek Osiedle Dobry Brat – do dr. Gm. Nr 244005 G	0,670
36	244036 G	Osiek Osiedle Dobry Brat – do dr. Gm. Nr 244005 G	0,900
37	244037 G	Osiek Osiedle Dobry Brat – do dr. Gm. Nr 244005 G	0,700
38.	244038 G	Osiek Osiedle Dobry Brat – do dr. Gm. Nr 244005 G	0,400
39	244039 G	Wycinki – do dr. woj. Nr 214	0,300
40.	244040 G 244040 G	Wycinki – do dr. Gm. Nr 244008 G Wycinki – do dr Gm. Nr 244039 G	0,460 0,300
41.	244042 G	Od dr. Gm. Nr 244008 Jaszczerek – do gr. Woj. Kuj.-pom.	0,420
42.	244043 G	Od dr. gm. – Jaszczerek – przez dr. woj. Nr 214 do dr. Gm. Nr 244044	0,170
43.	244044G	Od dr. Gm. – Jeżewnica – przez dr. woj. Nr 214 do dr. Gm. Nr 244061	0,900
44.	244045G	Od dr. Gm. Nr 244044 G – Jeżewnica – przez dr. woj. Nr 214	1,300
45.	244046 G	Od dr. Gm. Nr 244045 G – Jeżewnica – do dr. woj. Nr 214	0,800
46.	244047 G	Łuby – do dr. pow. Nr 2731G	0,550
47.	244048G	Łuby – do dr. pow. Nr 2731 G	3,800
48.	244049 G	Od dr. Gm. Nr 244002 G - Suchobrzeźnica	1,000
49.	244050 G	Od dr. Gm. Nr 244002 G – Suchobrzeźnica – Błędno	0,900
50.	244051 G	Od dr. Gm. Nr 24006 G - Radogoszcz	3,000
51.	244052 G	Od dr. Gm. 244006 G – Radogoszcz – Leś. Kałębnica- do dr. Gm. 244005G	2,000
52.	244053 G	Od dr. pow. Nr 2621 G – Skórzeńno do gr. Gm.	3,000
53.	244054 G	Od dr. pow. 2621 G – Kasparus – do gr. Gm. 244002	4.000
54	244055 G	Lisówko – do dr. Gm. Nr 244013 G	5.000
55.	244056 G	Od dr. Gm. Nr 244055 G – Lisówko – do gr. gminy	3.000
56	244057 G	Od dr. pow. Nr 2621 G - Wierzbin	2,000
57.	244058 G	Karszanek /Duży/ - do dr. woj. Nr 214	1,500
58.	244059 G	Głucho – do dr. woj. Nr 214	0,800

59.	244060 G	Głuche do dr. woj. 214	0.400
60.	244061 G	Od dr. pow. Nr 2730 G - Udzierz	3.000
61.	244062 G	Udzierz – do dr. Gm. Nr 244012 G	4.000
62.	244063 G	Bukowiny – do dr. Gm. Nr 244012 G	3,500
63.	Most	Leśnictwo Kałębnica - Struga - Jezioro Słone	7,30 x 4,90
64.	Most	Osiek – Radogoszcz – Struga - Jezioro Kałębie - Jezioro Słone	3,50 x 4,52
65.	Most	Rzeka Brzeżanek w miejsc. Kasparus	6,30 x 6,30

Źródło: USC Gminy Osiek; stan na rok 2015.

Łączna długość dróg gminnych przebiegających przez teren gminy Osiek wynosi 86,7 km.

14.2. Gospodarka wodno-ściekowa

14.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy Osiek zwodociągowana jest miejscowość Lisówko (30 przyłączy i 4,5 km sieci) zasilana wodą przez gminę Smętowo Graniczne, na podstawie porozumienia międzygminnego, oraz miejscowość Osiek (321 przyłączy i 12,6 km sieci) zasilany przez SUW w Osieku (dwie studnie głębinowe). Badania jakości wody każdorazowo potwierdzają jej przydatność do picia.

14.2.2. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy Osiek sieć kanalizacji sanitarnej funkcjonuje jedynie w miejscowości Osiek i posiada długość 11,5 km (276 przyłączy oraz pięć przepompowni ścieków (cztery w Osieku i jedna w miejscowości Dobry Brat).

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna oddana do użytkowania w 2007 r. o przepustowości 300 + 50 m³ ścieków na dobę. Odpady z oczyszczalni takie jak osad ściekowy, skratki i piasek są unieszkodliwiane w ZUOK Stary Las koło Starogardu Gdańskiego. Według rejestru prowadzonego przez gminę na jej terenie funkcjonuje 35 oczyszczalni przydomowych oraz 940 szczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe.

Uchwałą nr 559/XXVII/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lutego 2013 r., ze względów ekonomicznych i prawnych zlikwidowano aglomerację ściekową Osiek obejmującą prawie wszystkie miejscowości gminy i w jej miejsce utworzono nową aglomerację o 2006 RLM z miejscowościami Osiek i Wycinki, gdyż jedynie te miejscowości spełniają warunki umożliwiające dofinansowanie budowy sieci kanalizacyjnej (minimum 90

mieszkańców na 1 km sieci). W pozostałych miejscowościach gminy Osiek uzasadniona jest budowa oczyszczalni przydomowych i szczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe.

14.3. Elektroenergetyka

Na obszarze gminy Osiek zlokalizowane są linie napowietrzne średniego napięcia SN-15 kV. Stan linii elektroenergetycznych przebiegających przez teren gminy określa się jako dobry.

14.4. Gazownictwo

Na terenie gminy Osiek nie funkcjonują obiekty systemu przesyłowego gazu.

14.5. Ciepłownictwo

Podstawowym sposobem pokrywania potrzeb cieplnych gminy są indywidualne źródła ciepła oraz lokalne kotłownie. Do produkcji ciepła wykorzystuje się głównie węgiel, koks, olej opałowy, gaz płynny propan-butan, drewno oraz energię elektryczną.

14.6. Gospodarka odpadami

Dnia 1 stycznia 2012 roku weszła w życie zmiana ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw. W wyniku tych zmian powstały nowe Wojewódzkie Plany Gospodarki Odpadami sporządzane na okres 6 lat z perspektywą do 12 lat. Niniejszy plan zakłada utworzenie systemu rozwiązań regionalnych tzw. Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi, w ramach których funkcjonować winny wszelkie niezbędne urządzenia i instalacje, w tym istniejące na terenie województwa składowiska odpadów, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki i posiadające przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego (Uchwała Nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022.), gminę Osiek zakwalifikowano do Regionu Południowego.

Na terenie Regionu Południowego funkcjonuje instalacja regionalna – RIPOK Stary Las posiadająca wystarczające zdolności przerobowe do przyjęcia i przetworzenia odpadów komunalnych z całego regionu. Nie było podstaw do wyznaczenia w regionie instalacji zastępczych. Dziewięć składowisk odpadów komunalnych zlokalizowanych w regionie Południowym przewidzianych jest do zamknięcia i rekultywacji. Są to składowiska w: Bietowie, Bobrowcu, Liniewskich Górach, Linowcu, Osieku, Osówku, Skarszewach, Strychu i Zblewie. W regionie przewidziano funkcjonowanie składowiska w Gostomiu, jako

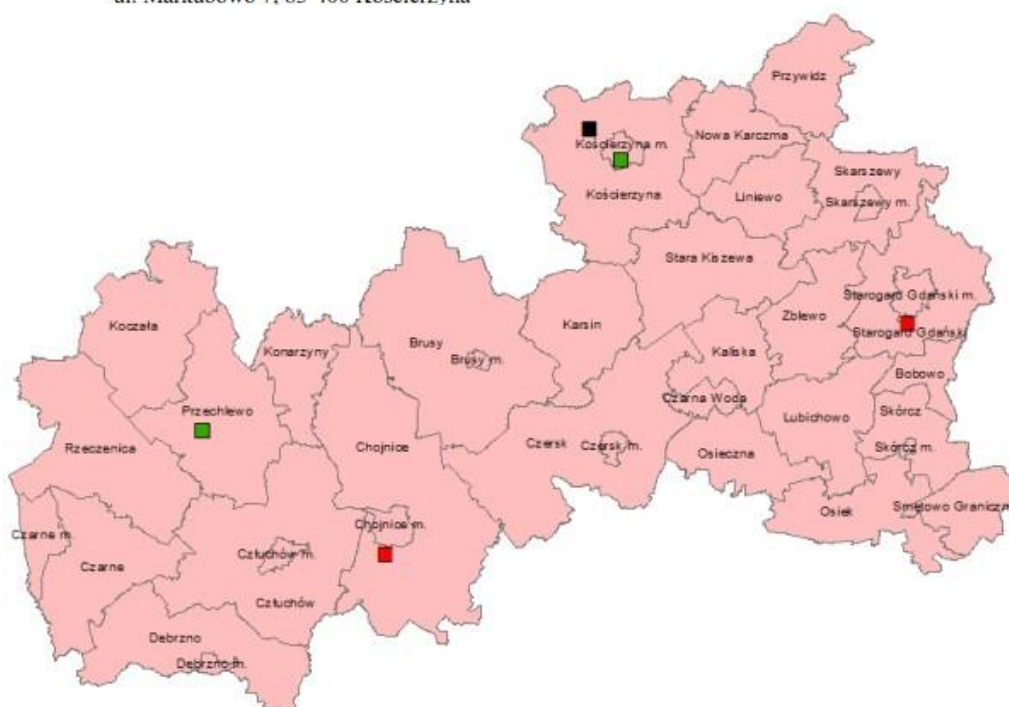

instalacji regionalnej w zakresie składowania pozostałości z sortowania zmieszanych odpadów komunalnych, gdyż pojemność kwatery jest wystarczająca, aby odpady te składować przez okres min. 15 lat. Składowisko odpadów w Osieku jest nieczynne i zostało zrehabilitowane.

Rysunek 31. Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

Wykaz funkcjonujących RIPOK

1. **RIPOK Nowy Dwór** – Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o., Nowy Dwór 35, 89-620 Chojnice
2. **RIPOK Stary Las** – Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. „Stary Las”, Stary Las 9, 83-200 Starogard Gdański
3. **RIPOK Przechlewo** – Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Młyńska 44b, 77-320 Przechlewo
4. **RIPOK Gostomie** - Zakład Komunalny Gminy Kościerzyna, Gostomie, 83-400 Kościerzyna
5. **RIPOK Kos-Eko** - Miejskie Przedsiębiorstwo Infrastruktury „KOS-EKO” Sp. z o.o., ul. Markubowo 7, 83-400 Kościerzyna

- Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (MBP, zagospodarowanie odpadów zielonych, składowanie pozostałości po MBP i sortowaniu odpadów komunalnych)
- Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (zagospodarowanie odpadów zielonych)
- Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (składowanie pozostałości po MBP i sortowaniu odpadów komunalnych)

Źródło: Plan gospodarki odpadami województwa Pomorskiego.

15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiono i odniesiono się do licznych dokumentów strategicznych. Dokumenty te dotyczą szczebla krajowego, wojewódzkiego jak i powiatowego.

Wykorzystano takie dokumenty jak:

- Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego;
- Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego;
- Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego.

15.1.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Dnia 13 grudnia 2011 r. Rada Ministrów przyjęła Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego nadrzędnym celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych w dążeniu do konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 roku kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego. Poniżej przedstawiono aspekty zawarte i odnoszące się w sposób pośredni lub bezpośredni do gminy Osiek:

- wewnętrzne powiązania funkcjonalne:
  - siła i kierunki ciężarów społeczno – gospodarczych według modelu grawitacyjnego na poziomie 0,2 – 0,3 promila,
  - powiatowe saldo migracji na poziomie (-1) – 0;
- struktura demograficzna:
  - wyższy od przeciętnego udział mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym,
  - przewidywane zmiany zaludnienia – średni i silny wzrost;
- sieć transportowa:

- wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej na poziomie 0,30 – 0,35 według metodyki Instytutu Gospodarki i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (T. Konarski z zespołem 2010),
- gospodarka wodna:
  - gęstość sieci wodociągowej 20 – 50 km/100 km²;
- elektroenergetyka:
  - zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca 700 – 800 kWh;
- obszarowa ochrona przyrody:
  - udział obszarów chronionych w powierzchni gminy na poziomie 90– 100%;
- krajobraz kulturowy:
  - nasycenie zabytkami nieruchomymi (według danych Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków z 2010 r.) na poziomie 20 – 30 na 1 000 ha;
- występowanie złóż kopalin i zasoby bilansowe w złożach:
  - gaz ziemny w łupkach dolnego paleozoiku – o wstępnie udokumentowanym potencjale występowania (według P. Poprawy, 2010);
- zasoby energii odnawialnej:
  - energia wodna:
    - średni rzeczny odpływ jednostkowy na poziomie 2 – 3 l/s/km² (według J. Stachy’ego i B. Biernata),
  - energia wiatrowa:
    - gmina Osiek położona jest w III korzystnej strefie energetycznej wiatru,
  - energia słoneczna:
    - średnie całkowite promieniowanie słoneczne w roku na poziomie 0 – 9,75 MJ/m² x doba (według J. Paszyńskiego i K. Miary, 1994);
- zagrożenia utrudnienia naturalne:
  - zagrożenia i utrudnienia klimatyczne:
    - bonitacja klimatyczna dla rolnictwa (najlepsze warunki w Polsce – 100) na poziomie 90 – 92 (według Górskiego, 1994);
  - zagrożenia i utrudnienia hydrologiczne:
    - przeważające rodzaje wezbrań określono jako roztopowe (według Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie),
  - zagrożenia glebowe i geomorfologiczne:
    - gmina Osiek położona jest w obszarach o średnim i silnym nasileniu spłukiwania potencjalnego gleby;
- zagrożenia i ochrona przeciwpowodziowa:

- udział powierzchni gminy zagrożonych powodzią lub podtopieniami na poziomie 0 – 10% (szacunek na podstawie mapy roślinności potencjalnej J.M. Matuszkiewicza – Instytut Gospodarki i Przestrzennego Zagospodarowania PAN oraz bazy mokradeł Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych).

15.1.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości

Realizacja zwiększania lesistości jest jednym z ważniejszych elementów polityki leśnej państwa. Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do poziomu 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.

Szczególnością funkcją zalesień powinno być zatem odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień. Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej, nadają temu problemowi wysoką rangę.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości do roku 2020 jest zatem zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 30%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych.

Integralną częścią programu jest:

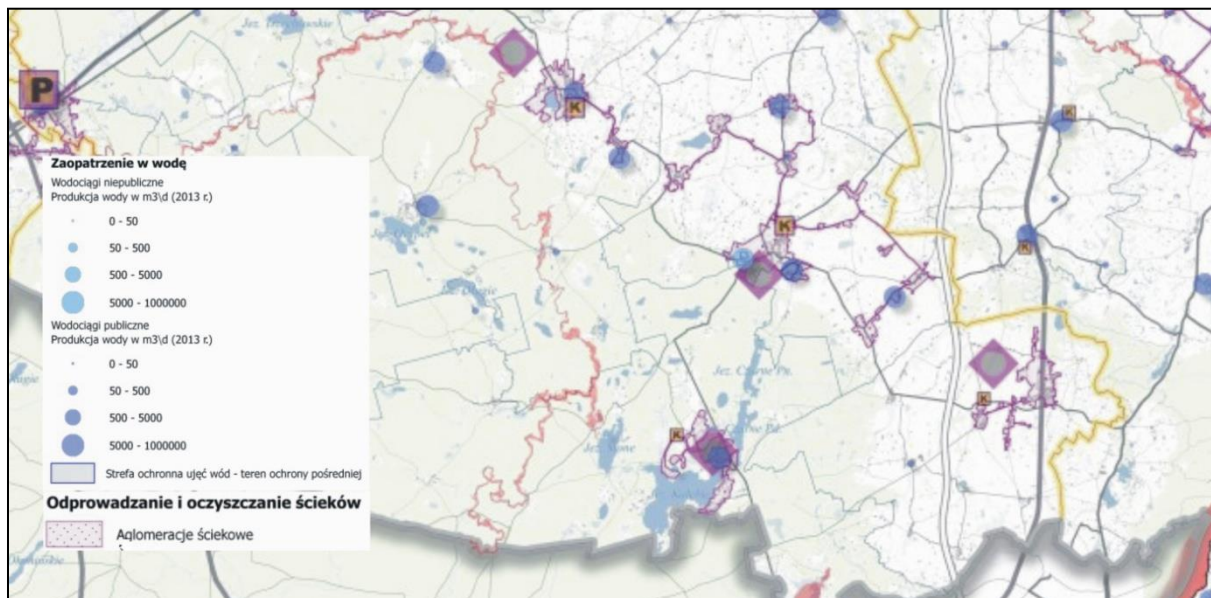
- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów;
- założenia programów regionalnych i lokalnych;
- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej;
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne.

15.1.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego został przyjęty uchwałą Nr 318/XXXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. wszedł w życie z dniem 1 marca 2017 r.

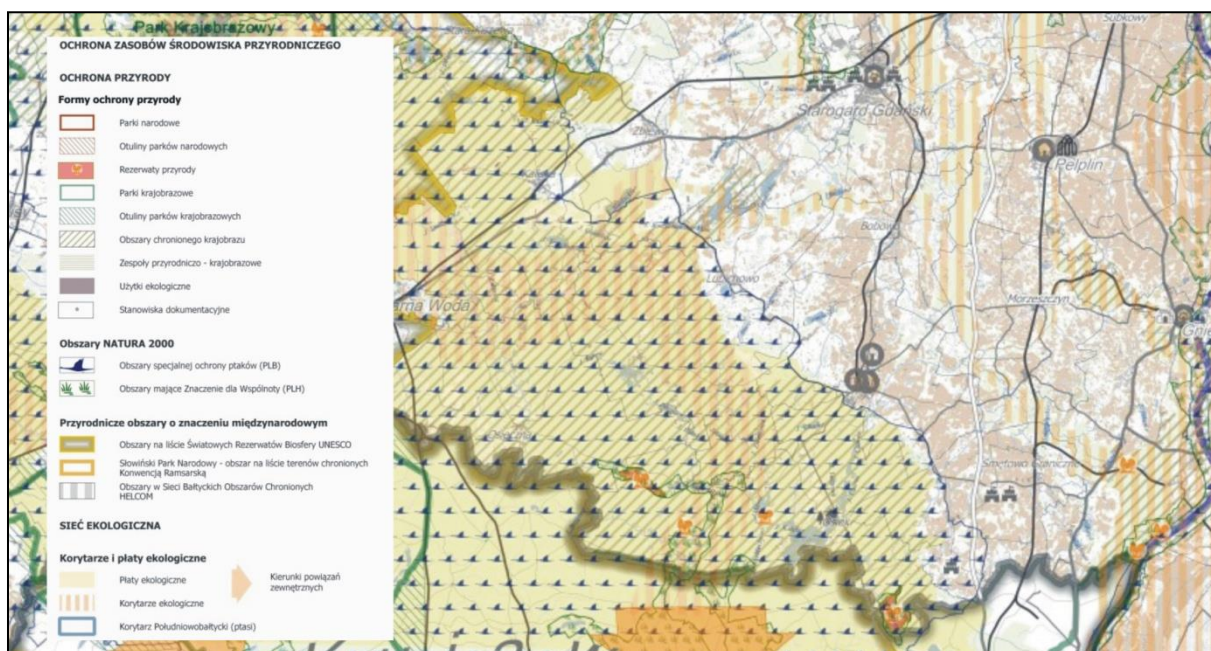
Dokument ten porusza najważniejsze aspekty polityki przestrzennej w wymiarze wojewódzkim. Zagadnienia przedstawione w planie, które odnoszą się do Gminy Osiek zaprezentowano poniżej.

**Rysunek 32. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.
UWARUNKOWANIA – infrastruktura zaopatrzenia w wodę, ochronę środowiska i przeciwpowodziowa.**

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

**Rysunek 33. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.
UWARUNKOWANIA – prawne formy ochrony środowiska przyrodniczego.**

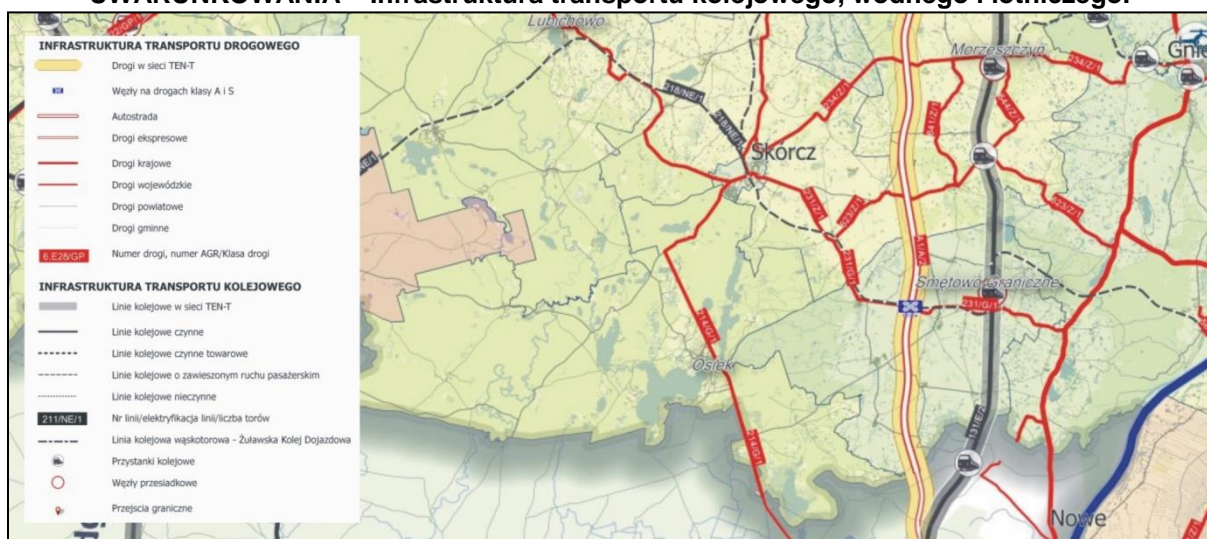

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

Do krajowych form ochrony przyrody występujących na terenie gminy należą: Rezerwat Zdrojno, Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy, Rezerwat Czapli Wierch, Rezerwat Jezioro Udierz wraz z otuliną, Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB220009, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH040017, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH040022, Korytarz Ekologiczny Doliny Słupi i Wdy. Na terenie gminy występują też licznie pomniki przyrody.

Rysunek 34. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego. UWARUNKOWANIA – Infrastruktura transportu kolejowego, wodnego i lotniczego.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

Przez teren Gminy Osiek nie przebiegają istotne w skali województwa szlaki komunikacyjne w zakresie transportu kolejowego, wodnego i lotniczego. Przez Gminę Osiek przebiega droga wojewódzka nr 214, dla której w Planie Województwa Pomorskiego przyjęto klasę G.

Rysunek 35. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

KIERUNKI – regionalna sieć osadnicza.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

Zgodnie z wyznaczonymi kierunkami rozwoju regionalnej sieci osadniczej Gmina Osiek zakwalifikowana została jako ośrodek lokalny, leżący poza zasięgiem wyznaczonych w Planie Województwa układami aglomeracyjnymi.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa wyszczególniono zadania i inwestycje odnoszące się bezpośrednio do Gminy Osiek:

- budowa 90-m Radioteleskopu Hevelius zgodnie z listą priorytetów Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej, opracowanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Lokalizacja tego obiektu w gminie Osie (woj. kujawsko-pomorskie), na terenie Borów Tucholskich, spełnia wymogi ciszy radiowej koniecznej do pracy takiego instrumentu, wymagającego oddalenia od stacji nadawczych – radiofonicznych, TV, telefonii komórkowych itp. Dla funkcjonowania tego urządzenia niezbędne jest ustanowienie w planach zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej o ograniczonej funkcji gospodarczej o promieniu ok. 7 km wokół miejscowości Dębowiec (gm. Osie) oraz strefy wolnej od nadajników radiowych o promieniu 10 km wokół tej miejscowości. **Strefa ta obejmie m.in. tereny w Gminie Osiek w województwie pomorskim.** KPZK 2030 inicjuje w tym zakresie działania zmierzające do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w dziedzinie badań naukowych. Zadanie to będzie wiązało się z zagospodarowaniem obszaru wykraczającym w ramach inwestycji celu publicznego poza granice gminy Osie i obejmie część województwa kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. Mając na względzie potrzebę sformułowania uwarunkowań realizacji

przedmiotowego zamierzenia, przewiduje się w przyszłych latach konieczność dostosowania studium Gminy Osiek do ww. uwarunkowań. Przewiduje się ustanowienie stref ochronnych i wprowadzenie związanych z nimi ograniczeń w użytkowaniu terenu. Sposób wprowadzenia ograniczeń i ich rodzaj wynikać będą ze szczegółowych opracowań wielobranżowych;

- objęcie ochroną w formie parków kulturowych miejsc o wysokich i wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe: 18) Kasparus (gm. Osiek) - zespół drewnianej zabudowy wiejskiej;
- budowa, rozbudowa, przebudowa infrastruktury transportowej – drogi wojewódzkiej nr 214 Łeba - Lębork - Kościerzyna – Skórcz – Warlubie;
- kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych, na które składają się:
  - nr 115: Przewóz (gm. Stężyca) - Kościerzyna - Kościerzyna (m.) - Stara Kiszewa - Czechowo (gm. Kaliska) - Lubichowo - Osiek - Recice (gm. Osiek) - woj. kujawsko-pomorskie,
  - nr 123: Starogard Gdański (m.) - Starogard Gdański - Bobowo - Skórcz - Skórcz (m.) - Osiek - Brzeźno (gm. Osiek) - woj. kujawsko-pomorskie,
  - nr 135: Wierzysko (gm. Kościerzyna) - Karsin - Czarsk - Stara Kiszewa - Czarne (gm. Kaliska) - Osieczna - Osiek - Kopytkowo (gm. Smętowo Graniczne).

15.1.4. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 458/XXII/12 z dnia 24 września 2012 r. Jako zasadnicze zadanie samorządu województwa Pomorskiego strategia wskazuje umacnianie pozycji konkurencyjnej województwa, przeciwdziałanie pogłębianiu się dysproporcji wewnątrz regionu i zapewnienie stabilnych podstaw jego długotrwałego i bezpiecznego rozwoju.

Realizacja Strategii powinna być prowadzona poprzez realizację zasad prowadzenia polityki rozwoju regionu, do których należą:

- zasada zrównoważonego rozwoju *„osiągnięcie trwałej poprawy poziomu życia mieszkańców wymaga rozwoju, realizowanego przy zapewnieniu równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej”*,
- zasada subsydiarności regionalnej *„Samorząd Województwa realizuje jedynie te cele i przedsięwzięcia, które nie mogą być realizowane dostatecznie efektywnie na poziomie lokalnym”*,

- zasada programowania rozwoju „Strategia jest podstawą dla nowej generacji narzędzi realizacyjnych w postaci skoordynowanej wiązki programów, uruchamianych we współdziałaniu z podmiotami szczebla lokalnego, krajowego lub europejskiego i skupiających większość środków rozwojowych będących w zasięgu oddziaływania samorządu województwa)”,

- zasada sprawności administracji „instytucje publiczne realizujące Strategię powinny działać efektywnie, skutecznie oraz w przejrzysty sposób podejmować decyzje, dobrze współpracować między sobą, a także coraz pełniej zaspokajać oczekiwania i potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów czy turystów)”.

15.1.5. Plan gospodarki odpadami województwa Pomorskiego 2018

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018 został podjęty uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 415/XX/12 z dnia 25 czerwca 2012 r. (aktualizacja do 2022). Zgodnie z ustaleniami programu gminę Osiek zakwalifikowano do Regionu Południowego gospodarki odpadami komunalnymi.

Do najważniejszych celów gospodarki odpadami zgodnie z ww. programem zaliczono:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu,
- gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe, okresy życia produktów itp.);
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska;
- rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów, eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów;
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- takie zorganizowanie systemu preselekcji, sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50 % w stosunku do odpadów wytworzonych;
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych,
- wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko.

15.1.6. Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego

Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego 2014-2020 została przyjęta uchwałą zarządu powiatu starogardzkiego nr XLI/352/2014 z dnia 7 listopada 2014 r.

Jako wyzwania strategiczne dla powiatu starogardzkiego Strategia określa:

- *„Kapitał ludzki i społeczny – Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia z uwzględnieniem kształcenia kompetencji poszukiwanych na rynku pracy. Efektywniejsze wykorzystywanie kapitału intelektualnego dla rozwoju sektorów gospodarki, innowacji”.*

- *„Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość – Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości oraz zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez zastosowanie skutecznej i aktywnej polityki rynku pracy. Zapewnienie dogodnych warunków dla zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej”.*

- *„Dziedzictwo kulturowe i turystyka – Wzmacnianie sektora kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego jako unikalnego potencjału decydującego o przewadze konkurencyjnej powiatu starogardzkiego. Bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności powiatu starogardzkiego”.*

- *„Infrastruktura i dostępność komunikacyjna – Poprawa infrastruktury drogowej i transportowej. Zapewnienie spójnego systemu komunikacyjnego powiatu, opartego na spójnych systemach transportowych, z uwzględnieniem powiązań z powiatami sąsiednimi”.*

- *„Bezpieczeństwo zdrowotne i społeczne – Wzmocnienie bezpieczeństwa zdrowotnego poprzez zmniejszanie poziomu różnic w dostępie do opieki zdrowotnej na obszarach miejskich i wiejskich oraz poprawę dostępu do nowoczesnego sprzętu medycznego. Podnoszenie świadomości zdrowego stylu życia w połączeniu z promowaniem postaw ekologicznych, oraz dążenie do integracji działań na rzecz osób starszych”.*

16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 z późn. zm.) obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,

- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Na terenie gminy Osiek występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wdy, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%), średnie i wynosi 1%). Ponadto na terenie gminy występują również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%).

Zjawisko powodzi wywołuje obfitość wód powierzchniowych, znacznie przekraczająca stan przeciętny. Powoduje ono występowanie wód rzek, cieków, zbiorników wodnych z ich naturalnych lub sztucznie utworzonych granic i zalewanie sąsiadujących z nimi terenów lądowych. Gdy mówimy o obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi np. 1 % (czyli raz na 100 lat), należy przez to rozumieć, że do obliczeń wykorzystano przepływ wody (maksymalny) o wartości prawdopodobieństwa wystąpienia 1%. Przepływy te oblicza się na podstawie wartości maksymalnych przepływów rocznych, obserwowanych w wieloleciu (z co najmniej 30 lat) w danym przekroju wodowskazowym rzeki. Przepływ maksymalny o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% oznacza, że statystycznie takie natężenie przepływu może pojawić się w danym przekroju 1 raz na 100 lat. Nie oznacza to, że powódź o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% występuje w odstępach stuletnich. Należy pamiętać, że jest to wielkość statystyczna, bazująca na danych historycznych.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, KZGW prowadzi prace związane z opracowaniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Prace nad planami zostały poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) oraz map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP).

Obecnie na bazie przygotowanych dotychczas dokumentów planistycznych oraz zgromadzonych danych przygotowywane są plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla dwóch poziomów odniesienia w stosunku do powierzchni kraju, czyli dla obszarów dorzeczy oraz dla regionów wodnych. Celem planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację wybranych działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te, muszą także prowadzić do obniżania strat powodziowych. Obowiązek sporządzenia planów wynika z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka

powodziowego i zarządzania nim, tzw. Dyrektywy Powodziowej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne za opracowanie planów odpowiedzialny jest prezes KZGW na poziomie obszarów dorzeczy oraz dyrektorzy poszczególnych RZGW dla regionów wodnych⁶.

---

⁶ Materiał źródłowy: Dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, <http://www.powodz.gov.pl/>

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Osiek.....	12
Tabela 2. Gmina Osiek na tle powiatu i województwa.	14
Tabela 3. Ogólna struktura użytkowania gruntów w gminie Osiek.	16
Tabela 4. Szczegółowa struktura użytkowania gruntów w gminie Osiek.....	17
Tabela 5. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2014.	19
Tabela 6. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2010-2014 z podziałem na poszczególne miejscowości.	19
Tabela 7. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane w latach 2010–2014.	20
Tabela 8. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w gminie Osiek.	23
Tabela 9. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów.	24
Tabela 10. Kierunki produkcji roślinnej w gminie.	25
Tabela 11. Kierunki produkcji zwierzęcej w gminie.	26
Tabela 12. Wyposażenie gospodarstw w gminie.	26
Tabela 13. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomości.	34
Tabela 14. Obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych.....	35
Tabela 15. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.	35
Tabela 16. Stanowiska archeologiczne.	45
Tabela 17. Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Osiek.	51
Tabela 18. Liczba ludności gminy Osiek w latach 2005 – 2014.	51
Tabela 19. Ruch naturalny według płci w latach 2005 – 2014 w gminie Osiek.....	52
Tabela 20. Ludność według grup wiekowych w latach 2004 – 2013 w gminie Osiek.	53
Tabela 21. Ruchy migracyjne w latach 2005 – 2014 w gminie Osiek.....	55
Tabela 22. Zestawienie głównych wskaźników dotyczących zatrudnienia w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.	56
Tabela 23. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.	56
Tabela 24. Bezrobotni w gminach powiatu starogardzkiego według płci.....	57
Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe w gminie Osiek w latach 2008 – 2013.	58
Tabela 26. Zasoby mieszkaniowe według form własności.	58
Tabela 27. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje w gminie Osiek na tle powiatu starogardzkiego.....	59
Tabela 28. Uczniowie i absolwenci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Osiek w latach 2009 – 2013.	60
Tabela 29. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych w gminie Osiek.....	61

Tabela 30. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 w latach 2009 – 2014 w gminie Osiek.....	61
Tabela 31. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – Bory Tucholskie.....	72
Tabela 32. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – Sandr Wdy.....	75
Tabela 33. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 - Krzewiny PLH040022.....	76
Tabela 34. Liczba pracujących mieszkańców gminy Osiek na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w latach 2012-2014.	80
Tabela 35. Placówki szkolne i przedszkolne w gminie Osiek.....	81
Tabela 36. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Osiek na tle powiatu i województwa.....	81
Tabela 37. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego.....	81
Tabela 38. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w gminie Osiek na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w latach 2012 – 2014.	82
Tabela 39. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Osiek, na tle powiatu starogardzkiego oraz województwa pomorskiego w latach 2012 – 2014.	82
Tabela 40. Udział ludności korzystającej z infrastruktury technicznej w latach 2012–2014...	83
Tabela 41. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na terenie gminy Osiek.....	90
Tabela 42. Struktura chłonności terenów w poszczególnych jednostkach osadniczych.....	93
Tabela 43. Struktura chłonności obszarów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Osiek.	106
Tabela 44. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z rezerwami terenu.....	109
Tabela 45. Stan prawny gruntów w gminie Osiek.....	119
Tabela 46. Pomniki przyrody na terenie gminy Osiek.....	128
Tabela 47. Wykaz dróg gminnych oraz obiektów mostowych na terenie gminy Osiek.....	132

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Powierzchnia gmin położonych w powiecie starogardzkim.....	15
Wykres 2. Liczba ludności w gminach położonych w powiecie starogardzkim.....	16
Wykres 3. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w gminie Osiek.	24
Wykres 4. Gospodarstwa domowe według struktury dochodów.....	24
Wykres 5. Ludność gminy Osiek w latach 2005 – 2014.....	52
Wykres 6. Ruch naturalny w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.....	53
Wykres 7. Ludność gminy Osiek według grup ekonomicznych w latach 2005 – 2014.....	54

Wykres 8. Ludność gminy Osiek według płci w latach 2005 – 2014.....	55
Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Osiek w latach 2005 – 2014.	57
Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Osiek w latach 2004 – 2014.	65
Wykres 11. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenie gminy Osiek w latach 2010-2014.....	66
Wykres 12. Lesistość Gminy Osiek w latach 2009-2014.....	68
Wykres 13. Udział ludności gminy Osiek na tle powiatu starogardzkiego w latach 1995, 2000, 2005, 2010, 2014.	84
Wykres 14. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiecie starogardzkim w latach 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050.	84
Wykres 15. Prognoza ludności powiatu starogardzkiego według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe.....	86
Wykres 17. Udział poszczególnych funkcji zabudowy w ogólnej powierzchni terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.	92
Wykres 18. Stan prawny gruntów gminy Osiek.....	119

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Osiek na tle województwa pomorskiego i powiatu Starogardzkiego.	10
Rysunek 2. Położenie gminy Osiek na tle powiatu starogardzkiego.....	11
Rysunek 3. Mapa miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Gdańsk.	87
Rysunek 4. Funkcjonalne obszary miejskie w sąsiedztwie gminy Osiek.	88
Rysunek 5. Liczba ludności gminy Osiek w latach 2010-2014.	89
Rysunek 6. Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy Osiek.	90
Rysunek 7. Jednostka osadnicza Głuche.	97
Rysunek 8. Jednostka osadnicza Wierzbiny.....	97
Rysunek 9. Jednostka osadnicza Dębia Góra.	98
Rysunek 10. Jednostka osadnicza Kasparus.	98
Rysunek 11. Jednostka osadnicza Pieczyska.....	99
Rysunek 12. Jednostka osadnicza Suchobrzeźnica.	99
Rysunek 13. Jednostka osadnicza Łuby.....	100
Rysunek 14. Jednostka osadnicza Lisówko.....	100
Rysunek 15. Jednostka osadnicza Jeżewnica.	101
Rysunek 16. Jednostka osadnicza Bukowiny.	101
Rysunek 17. Jednostka osadnicza Grabowiec.....	102
Rysunek 18. Jednostka osadnicza Cisowy.....	102

Rysunek 19. Jednostka osadnicza Radogoszcz.	103
Rysunek 20. Jednostka osadnicza Okarpiec.	103
Rysunek 21. Jednostka osadnicza Trzebiechowo.	104
Rysunek 22. Jednostka osadnicza Skrzynia.	104
Rysunek 23. Jednostka osadnicza Skórczenno.	105
Rysunek 24. Jednostka osadnicza Karszanek.	105
Rysunek 25. Jednostka osadnicza Markocin.	106
Rysunek 26. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Osiek.	120
Rysunek 27. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich na tle gminy Osiek.	124
Rysunek 28. OSO Bory Tucholskie.	125
Rysunek 29. SOO Krzewiny.	127
Rysunek 30. Lokalizacja gminy Osiek na tle JCWPd Nr 30.	131
Rysunek 31. Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi.	137
Rysunek 32. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.	141
Rysunek 33. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.	141
Rysunek 34. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.	142
Rysunek 35. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.	143

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1. Jezioro Kałębie.	116
Fotografia 2. Jezioro Czarne Północne i Południowe.	116
Fotografia 3. Rezerwat Zdrójno.	121
Fotografia 4. Rezerwat Krzywe Koło w Pętli Wdy.	122
Fotografia 5. Rezerwat Jezioro Udzierz.	123